วารสารข้าราชการ

ปีที่ ๒๑ ฉบับที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๑๙

บทบรรณาธิการ
การฝึกอบรมวันนี้
สหกรณ์ในประเทศไทย
องค์การบริหารส่วนจังหวัด

วารสารข้าราชการ

ปีที่ ๒๑ ฉบับที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๑๙

สารบาญ

บทบรรณาธิการ	๒
อุปสรรคบางประการในการฝึกอบรม	๗
การฝึกอบรม ความสั้นเปลืองวันนี้	๑๓
ลักษณะของสหกรณ์ในประเทศไทย	๒๑
บทสัมภาษณ์ : สัมภาษณ์รองอธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์	๒๙
กฎหมายและระเบียบใหม่	๕๐
ปัญหาระเบียบข้าราชการพลเรือน	๕๙
ใหม่ ๆ ในราชการ	๖๗
การกระจายอำนาจที่กลับกลายเป็นรวบอำนาจในงานส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนจังหวัด	๗๒
เครื่องแบบข้าราชการพลเรือน	๗๙
ท้ายเล่ม	๘๙

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อเผยแพร่วิชาการด้านการบริหารงานบุคคล

๒. เพื่อเผยแพร่แนวความคิดในการปฏิบัติราชการ

๓. เพื่อเป็นสื่อกลางระหว่างข้าราชการ เพื่อเสริมสร้างทัศนคติที่ดีสำหรับข้าราชการ

ท่านสมาชิกที่มีปัญหาเกี่ยวกับ กฎหมาย ระเบียบ และวินัยข้าราชการพลเรือน ปัญหาคลัง หรือปัญหาข้อข้องใจอื่นใด โปรดส่งคำถามไปที่ "บรรณาธิการวารสาร" น

จำหน่ายปลีก เล่มละ ๕ บาท

สมาชิก ปีละ ๕๐ บาท รวมค่าส่ง

บอกรับที่ผู้จัดการวารสารข้าราชการ สำนักงาน ก.พ. ถนนพิษณุโลก

โทร. ๒๘๑๕๕๕๕ หรือ ๒๘๑๓๓๓๓ ต่อ ๓๙

พิมพ์ที่โรงพิมพ์การพิมพ์ กรุงเทพมหานคร

นางจำรัส อ่องจริต ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา

ที่ปรึกษา

พันเอก จินดา ณ สงขลา

นายประวัฒ ณ นคร

นายโสรัจ สุจริตกุล

บรรณาธิการ

นายสมสละ จิระพันธุ์

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

นายจิระพงษ์ สิวายะวิโรจน์

นายสุธี สุทธิสมบูรณ์

กองบรรณาธิการ

นายสมา สีมานันท์

นายเกียรติสม กลิ่นสุวรรณ

นายอดุล จันทรศักดิ์

นายสมศักดิ์ ศุภะรัชฎเดช

นายณรงค์ นุกูลการ

ผู้จัดการ

นายสมศักดิ์ เจริญกุล

ผู้ช่วยผู้จัดการ

นายธงชัย วาณิชกะ

นายสมาน รังสิโยกฤษฎ์

นายธีรยุทธ์ หล่อเลิศรัตน์

นายวิศิษฐ์ จิตต์แจ้ง

บทบรรณาธิการ

เป็นที่ยอมรับกันแล้วว่า ความสามารถในการผลิตและการให้บริการสาธารณะของรัฐนั้นขึ้นอยู่กับจำนวนและผลรวมของความสามารถของคนในประเทศประกอบกับทรัพยากรอื่น ๆ และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีด้านต่าง ๆ กำลังคนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญและจำเป็นยิ่งในการผลิตและเป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญในการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่เป็นความปรารถนาของสังคมในปัจจุบัน ประเทศใดปราศจากกำลังคนที่มีสมรรถภาพในการดำเนินงานตามแผนพัฒนาแล้วก็เชื่อได้ว่า โครงการตามแผนพัฒนาต่าง ๆ จะต้องล้มเหลว ไม่ว่าประเทศนั้นจะมีโครงสร้างทางด้านอื่นๆ สมบูรณ์เพียงไรก็ตาม

เป้าหมายของการทำงานที่กำหนดไว้มากมายหลายอย่างจะสำเร็จลงด้วยดีก็ขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้ปฏิบัติที่มีความรู้ความชำนาญ เข้าใจนโยบาย วัตถุประสงค์ของงานที่ทำ ประกอบกับมีความสำนึกในความรับผิดชอบต่อหน่วยงานและประเทศชาติ การที่จะทำให้ผู้ปฏิบัติงานมีคุณสมบัติเช่นนั้นได้ก็ด้วยการให้การศึกษาโดยการฝึกอบรมทั้งทางตรงและทางอ้อม เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานคุ้นต่องาน รู้จักหน้าที่ความรับผิดชอบ ตลอดจนมีทัศนคติที่เออออำนวยต่อการพัฒนาประเทศ ในขณะเดียวกันก็มีโอกาสปรับปรุงตนเองให้พร้อมที่จะรับตำแหน่งที่สูงขึ้น เป็นผู้บังคับบัญชาที่มีความสามารถในการบริหารงาน

การบรรจุและแต่งตั้งบุคคลเข้าทำงานในราชการนั้น โดยปกติได้มีการกำหนดคุณสมบัติของผู้ที่จะดำรงตำแหน่งและวางกฎเกณฑ์การแต่งตั้งไว้แล้วเป็นอย่างดี แต่ก็หาได้เป็นหลักประกันว่าจะได้คนที่เหมาะสมกับหน้าที่เสมอไปไม่ วิทยาการเจริญไปมาก แผนการทำงานของรัฐมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ วิชาชีพต่าง ๆ ไม่ว่าแขนงใดก็มิได้อยู่กับที่ไม่ว่าจะเป็นทางด้านแพทย์หรือวิศวกรรมศาสตร์ ย่อมมีการพัฒนาทั้งสิ้น บุคคลที่เคยเหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ในสมัยหนึ่งจึงอาจกลายเป็นคนที่หย่อนความสามารถไปในอีกสมัยหนึ่งได้ เนื่องจากความรู้ ความสามารถ ทักษะ และทัศนคติอาจจะลดถอยได้ตามวัย สังขาร โรคภัยไข้เจ็บ ความจำเจเหนื่อยหน่ายต่องานหรือหากขาดความสนใจที่จะพัฒนาตนเอง นอกจากนี้งานในราชการหลายอย่างก็ไม่มีการสอนในโรงเรียน หรือมหาวิทยาลัย ทำให้ผู้ที่เพิ่งจบการศึกษามาจากโรงเรียนหรือมหาวิทยาลัยไม่สามารถจะทำงานได้ในทันที จึงได้มีการพยายามค้นคว้าวิธีแก้ปัญหาเหล่านี้และที่

เห็นพ้องต้องกันว่า การฝึกอบรมที่เป็นระบบและได้มีการเตรียมการเป็นอย่างดีเป็นวิธีหนึ่งที่ช่วยได้มาก การฝึกอบรมเป็นวิธีหนึ่งที่ช่วยให้องค์การสามารถเพิ่มพูนประสิทธิภาพผู้ปฏิบัติงานและประสบความสำเร็จในการบริหารงาน อีกทั้งการฝึกอบรมก็มีส่วนสำคัญในการแก้ปัญหาบางอย่างที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงานของบุคคลในองค์การอีกด้วย ผู้บริหารองค์การที่ทันสมัยจึงให้ความสนใจในเรื่องการฝึกอบรมกันมาก และมีความตื่นตัวในการพัฒนาผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยความเชื่อที่ว่า การฝึกอบรมเป็นเทคนิคการบริหารงานบุคคลที่สำคัญประการหนึ่งที่ไม่เพียงแต่ก่อให้เกิดการพัฒนาตัวบุคคลให้มีความรู้ความสามารถเท่านั้น แต่เป้าหมายที่แท้จริงคือ ผลงานที่สูงขึ้น ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาองค์การอันเป็นผลโดยตรงที่สังคมและประเทศชาติจะได้รับ และผลที่จะได้นั้นมากมายไม่แพ้การลงทุนอื่นใด

ถึงแม้ว่าการพัฒนาบุคคลต่างๆ นั้นจะสามารถทำได้ด้วยวิธีการฝึกอบรมขณะทำงานหรือการศึกษาการพัฒนาด้วยตนเอง แต่วิธีเหล่านี้ก็ยังไม่มีประสิทธิผลพอสำหรับการเพิ่มพูนสมรรถภาพของผู้ปฏิบัติงาน วิธีการที่จะให้ผลมากกว่า คือ การจัดทำโครงการฝึกอบรมและพัฒนาอย่างเหมาะสมและเป็นทางการสำหรับผู้ปฏิบัติงานทุกระดับชั้น การฝึกอบรมทุกระดับชั้นเปรียบเหมือนแรงกระตุ้นให้เกิดความกระตือรือร้นในการทำงาน ทั้งผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชาจึงควรเข้ารับการฝึกอบรมในรูปใดรูปหนึ่งตามเวลาอันควร การทำงานจึงจะราบรื่นมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

เท่าที่ผ่านมางานฝึกอบรมในราชการพลเรือนส่วนใหญ่ที่กระทรวงทบวงกรมต่าง ๆ จัดขึ้นนั้นก็จัดขึ้นตามที่ตนเห็นสมควร เพื่อการพัฒนางานในความรับผิดชอบให้ก้าวหน้าและเพื่อแก้ปัญหาที่ตน

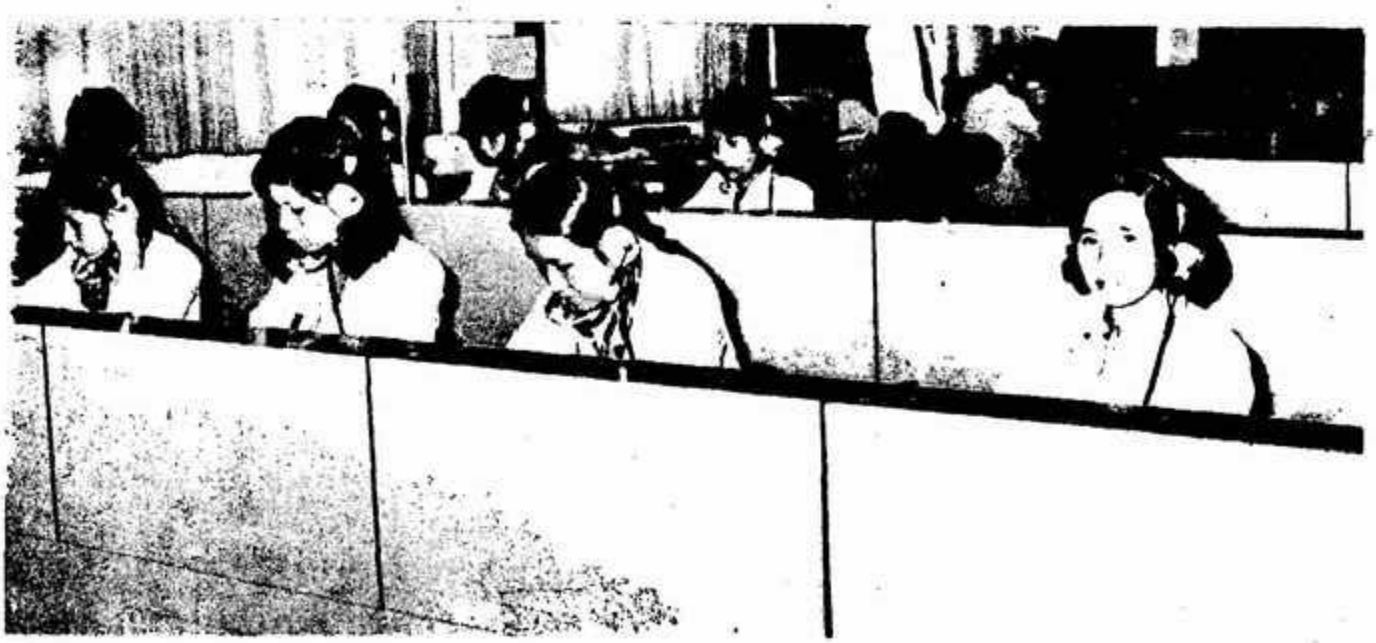

เผชิญอยู่ ยังไม่มีแผนงานและโครงการที่แน่ชัด และยังมีการซ้ำซ้อนกันอยู่ และปรากฏว่าการพัฒนาข้าราชการในสังกัดขึ้นอยู่กับความรู้สึกของฝ่ายบริหารว่าควรจะมีหรือไม่ หรือมีฉะนั้นก็เกิดจากการเห็นความสำคัญของผู้รับผิดชอบในงานฝึกอบรม จึงได้เสนอโครงการฝึกอบรมเพื่อขออนุมัติฝ่ายบริหารโดยพยายามชักแม่น้ำทั้งห้าชี้แจงความจำเป็นต่าง ๆ นานา จนได้รับอนุมัติให้ดำเนินการ ซึ่งเมื่อเป็นในลักษณะเช่นนี้งานฝึกอบรมจึงขาดใยยึดโยงและแผนงานที่เป็นระบบประกอบกับงานฝึกอบรมเป็นงานพระคุณไม่มีพระเดชจึงหาผู้ที่สนใจและมีความชำนาญงานทางด้านนี้ได้ยาก ซึ่งเป็นปัญหาหนึ่งของการฝึกอบรมในราชการพลเรือนเรา

อาจกล่าวได้ว่าโดยทั่วไปแล้วการฝึกอบรมในราชการพลเรือนเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในหน้าที่ยังมีน้อยมาก ข้าราชการส่วนมากต้องเรียนรู้ด้วยตนเองหรือเรียนรู้จากผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน การทำงานจึงมักจะผิดพลาดอยู่เสมอ และเมื่อข้าราชการได้เลื่อนตำแหน่งหรือเปลี่ยนหน้าที่ก็น้อยนักที่จะมีการฝึกอบรมเพื่อให้การปฏิบัติงานในตำแหน่งใหม่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ หรือเมื่อได้เลื่อนตำแหน่งใหม่สูงขึ้นเป็นระดับผู้บริหารก็อาจจะขาดความรู้ทางการบริหารงานในด้านต่าง ๆ ผู้บริหารจึงใช้เวลาส่วนใหญ่เพื่อแก้ปัญหาเล็ก ๆ น้อย ๆ เท่านั้น มิได้ทำหน้าที่ให้สมกับเป็นนักบริหารที่แท้จริงดังนี้เป็นต้น รัฐบาลจึงควรส่งเสริมให้มีการฝึกอบรมข้าราชการทั้งก่อนเข้าทำงานและขณะทำงานให้มากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน และให้กระทำกันอย่างจริงจังและเป็นล่ำเป็นสันต่อเนื่องกันไปด้วย โดยมีแผนงานหรือโครงการที่แน่นอนและชัดเจน

อย่างไรก็ตามอาจจะมีบางหน่วยงานที่มีการพัฒนาตัวข้าราชการกันอยู่อย่างได้ผลแล้ว แต่หากพิจารณาในแง่ที่ว่าส่วนราชการแห่งหนึ่งหรือหลายแห่ง

เหล่านั้นแม้จะมีข้าราชการที่มีประสิทธิภาพสูง แต่ถ้าส่วนราชการอื่น ๆ ส่วนใหญ่ขาดข้าราชการที่สามารถ การพัฒนาประเทศก็จะไม่ประสานกันและไม่อาจดำเนินไปได้อย่างรวดเร็วและเต็มที่ **การจัดฝึกอบรมที่ได้ผลดีที่สุดจึงควรจะเริ่มจากรัฐบาลหรือหน่วยงานกลางในการบริหารงานบุคคล โดยรัฐบาลยอมรับในปรัชญาและความสำคัญของการฝึกอบรม และรัฐบาลควรต้องมีนโยบายที่แน่นอนในการฝึกอบรม และจะต้องมีการติดตามผลที่จริงจังด้วย** การศึกษาโดยมองให้กว้างถึงระบบของประเทศจะทำให้เห็นความสำคัญของการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาข้าราชการและพัฒนาประเทศชาติได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ซึ่งนโยบายดังกล่าวนี้อาจจะมอบหมายให้หน่วยกลางในการบริหารงานบุคคลเป็นผู้รับไปดำเนินการก็ได้

เคยมีประกาศของสำนักคณะรัฐมนตรีสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม เกี่ยวกับเรื่องการฝึกอบรมข้าราชการ เมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๐๐ ซึ่งมีข้อความที่น่าสนใจว่า

"ด้วยคณะรัฐมนตรีได้พิจารณาเห็นว่า ประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการเป็นสิ่งสำคัญ ที่จะนำมาซึ่งความเจริญก้าวหน้าของบ้านเมือง ความสงบเรียบร้อยและความผาสุกของประชาชน แต่การที่จะให้ข้าราชการมีประสิทธิภาพสูงได้นั้น จำเป็นที่จะต้องจัดให้มีการฝึกอบรมเพื่อให้ข้าราชการคุ้นต่องานและรู้จักหน้าที่ ให้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน ให้มีโอกาสปรับปรุงตนให้พร้อมที่จะเข้าสวมตำแหน่งหน้าที่ที่สูงขึ้นไป ให้ข้าราชการชั้นผู้บังคับบัญชามีความสามารถในการควบคุมงานและบริหารงาน และเพื่อยกระดับความเชื่อถือของประชาชนในงานที่สัมพันธ์กับประชาชน จึงเห็นสมควรให้กระทรวงทุกกระทรวงถือเป็นนโยบายปฏิบัติว่า การฝึกอบรมข้าราชการเป็นความรับผิดชอบส่วนหนึ่งในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ และให้กระทรวงทุกกระทรวงปฏิบัติดังต่อไปนี้คือ

๑. ดำเนินการฝึกอบรมข้าราชการในสังกัดให้เป็นไปตามนโยบายและโครงการฝึกอบรมของรัฐบาล และดำเนินการตามระเบียบและวิธีการฝึกอบรมซึ่งคณะกรรมการที่ปรึกษาของรัฐบาลในการฝึกอบรมข้าราชการได้วางไว้

๒. ส่งเสริมการฝึกอบรมข้าราชการให้แผ่ขยาย และเจริญก้าวหน้า

๓. ให้โอกาสและสนับสนุนข้าราชการในสังกัดให้ได้รับการฝึกอบรมโดยทั่วถึงกัน"

ซึ่งก็เป็นเรื่องที่น่ายินดีว่าการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาข้าราชการนั้นคณะรัฐบาลชุดหนึ่งในอดีตก็เคยเล็งเห็นความสำคัญไว้ แต่เมื่อกาลเวลาล่วงเลยไป ความสำคัญของการฝึกอบรมที่รัฐบาลชุดนั้น เคยให้ความสนับสนุนไว้ก็ค่อย ๆ เลือนหายไปในที่สุด

ข้อสรุปจึงน่าจะเป็นว่า การฝึกอบรมเป็นวิธีที่สำคัญวิธีหนึ่ง ที่จะช่วยให้คนมีสมรรถภาพในการปฏิบัติงานดียิ่งขึ้น การที่องค์การใดประกอบด้วยคนที่มีสมรรถภาพก็เชื่อแน่ได้ว่าการปฏิบัติงานต่าง ๆ ให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ย่อมเป็นไปได้โดยง่าย เพราะคนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่จะทำให้โครงการตามแผนพัฒนาต่าง ๆ สำเร็จได้ ซึ่งย่อมส่งผลสะท้อนโดยตรงไปยังสังคมและประเทศชาติ การลงทุนใด ๆ ที่เกี่ยวกับการฝึกอบรมจึงเป็นการลงทุนที่คุ้มกับผลที่จะได้รับ ดังนั้นจึงเป็นเรื่องที่รัฐบาลยุคนี้น่าจะได้หยิบยกขึ้นมาพิจารณาเป็นเรื่องนโยบายกันให้แน่นอนต่อไปด้วย ●

อุปสรรคบางประการ ช่องการฝึกอบรม

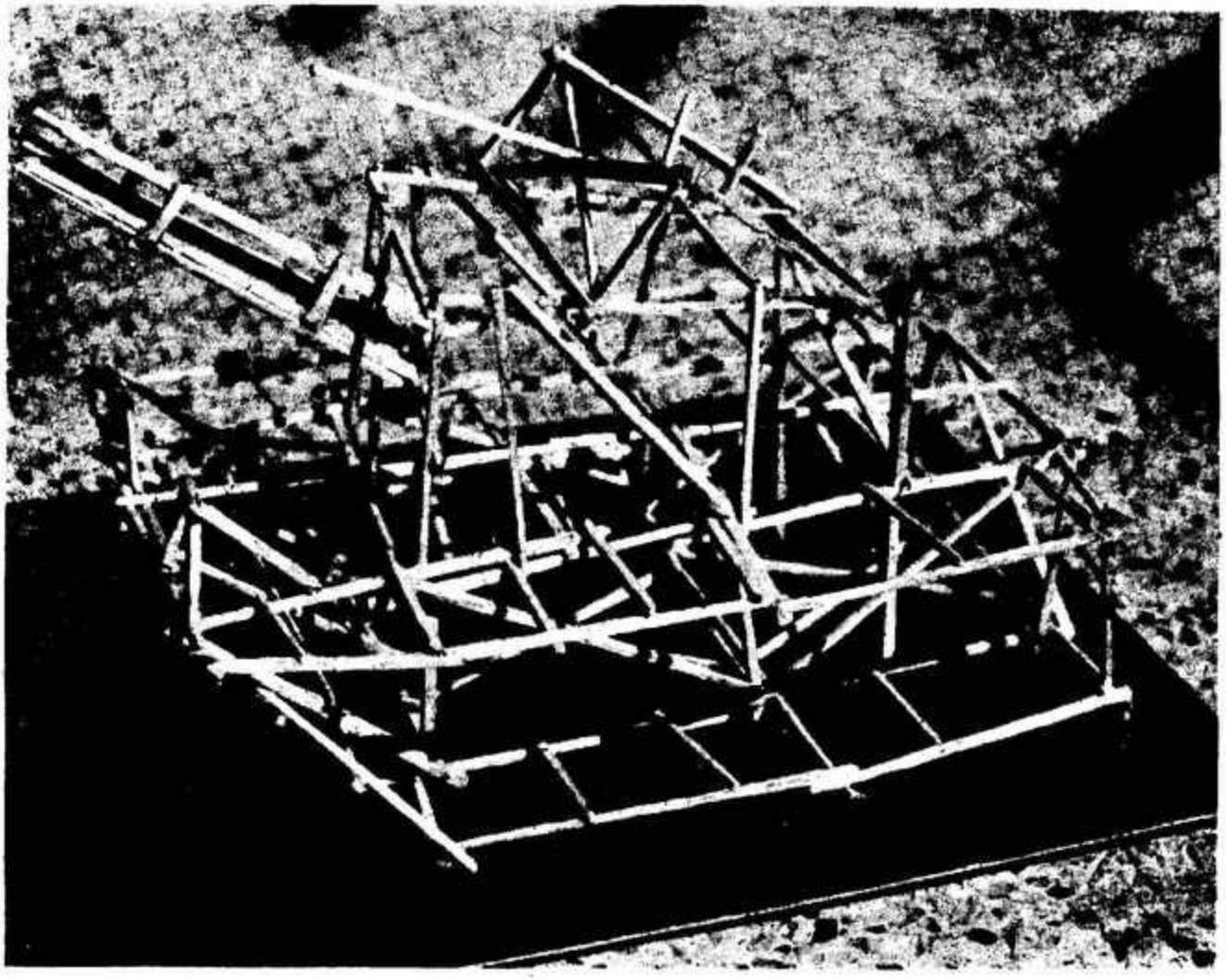

แน่งน้อย

เป็นที่ตระหนักกันแล้วว่า การฝึกอบรมเป็นเครื่องมือสำคัญประการหนึ่งในการบริหารงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และมีประสิทธิภาพ ทำให้องค์การสามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมภายในและภายนอกได้ ปัจจุบันนี้เทคโนโลยีที่รุดหน้าไปไกล ตลอดจนการขยายตัวขององค์การก่อให้เกิดความจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงระบบบริหารให้มีประสิทธิภาพและที่สำคัญก็คือผู้ปฏิบัติงานจะต้องได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ใน

เทคโนโลยีใหม่ ๆ มีทัศนคติที่ดีในการทำงาน เข้าใจนโยบายของฝ่ายบริหาร มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีในระหว่างผู้ร่วมงานด้วยกัน วิธีการที่สำคัญที่จะสามารถพัฒนาบุคคลให้มีความรู้ความสามารถ ตลอดจนพัฒนาทัศนคติดังกล่าวได้ก็คือ การจัดการฝึกอบรมที่เป็นระบบ มีหลักเกณฑ์ และมีการเตรียมการเป็นอย่างดี ดังนั้น แนวความคิดและปรัชญาเกี่ยวกับการฝึกอบรมจึงนับวันแต่จะมีบทบาทสำคัญเพิ่มมากขึ้น และได้รับความสนใจนำไปประยุกต์ใช้กับหน่วยงานหรือองค์การต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง ทั้งในวงการ ธุรกิจเอกชน รัฐวิสาหกิจ และในวงราชการ ในบางครั้งรัฐบาลก็ได้ให้ความสำคัญแก่เรื่องนี้มาก เพราะถือว่าการพัฒนาข้าราชการให้มีประสิทธิภาพนั้นเป็นกุญแจสำคัญในการพัฒนาประเทศ

ถ้าได้พิจารณาถึงวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมดังต่อไปนี้ ซึ่งล้วนแต่มุ่งให้เกิดประโยชน์ต่อการบริหารองค์การแล้ว จะเห็นความสำคัญของการฝึกอบรมได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

๑. การฝึกอบรมเพื่อให้ความรู้แก่ผู้เข้าปฏิบัติงานใหม่ เพื่อช่วยลดเวลาการเรียนงานให้น้อยลง และป้องกันการผิดพลาดในการปฏิบัติงานเนื่องจากความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ การจัดฝึกอบรมโดยใช้เทคนิคการฝึกอบรมต่าง ๆ จะจูงใจคนให้กระตือรือร้นในการเรียนรู้มากกว่าที่จะให้เรียนรู้จากการปฏิบัติงานและข้อผิดพลาดที่เกิดจากการปฏิบัติงาน

๒. การฝึกอบรมเพื่อช่วยในการประสานในองค์การ ให้ผู้ปฏิบัติงานได้รู้ถึงหน้าที่ของตนเองตลอดจนนโยบายและวัตถุประสงค์ขององค์การ เป็น

การช่วยให้สามารถปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายขององค์การได้สะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น

๓. การฝึกอบรมเพื่อให้ความรู้ความชำนาญเฉพาะด้าน การมีเครื่องจักร เครื่องทุ่นแรงมากขึ้นย่อมต้องการผู้มีความรู้เฉพาะเป็นผู้ดำเนินการ อีกประการหนึ่งปริมาณงานนับวันแต่จะเพิ่มมากขึ้นทุกที ไม่ได้สัดส่วนกับปริมาณผู้ปฏิบัติ การขาดอัตรากำลังเช่นนี้มีทั้งการขาดด้านปริมาณและคุณภาพ ทางด้านคุณภาพอาจแก้ไขได้ด้วยการฝึกอบรมให้ผู้ปฏิบัติงานได้มีความรู้ ความชำนาญ ในการปฏิบัติงานมากขึ้นโดยไม่ต้องเพิ่มอัตรากำลัง หรือเพิ่มก็แต่เพียงเล็กน้อยเท่านั้น

จากการเปลี่ยนมาใช้ระบบจำแนกตำแหน่งในวงราชการปรากฏว่า เมื่อกำหนดตำแหน่งเรียบร้อยแล้ว จะพบว่าบางตำแหน่งเป็นอัตราเกิน เรื่องนี้ควรได้มีการตรวจสอบอย่างจริงจังเพื่อวางมาตรการใช้คนที่ล้นงานให้เป็นประโยชน์ โดยโอนเจ้าหน้าที่เหล่านี้ไปยังหน่วยงานที่ขาดแคลนกำลังคน และเพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้ ควรจัดหลักสูตรฝึกอบรมในงานที่จะให้รับผิดชอบ

๔. การฝึกอบรมเพื่อให้ความรู้ทางบริหาร เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานที่ได้รับการเลื่อนตำแหน่ง สามารถเป็นผู้บังคับบัญชาที่เหมาะสม เพราะวิศวกรหรือ

นายแพทย์ที่มีความสามารถ อาจไม่มีความสามารถในการบริหารงานเลยก็ได้ การฝึกหัวหน้างานให้สามารถเป็นหัวหน้างานที่ดีนั้นเป็นการป้องกันการขาดและการลาออกจากงานอันเนื่องมาจากความไม่พอใจในผู้บังคับบัญชา

๕. วัตถุประสงค์ของการจัดฝึกอบรม อีกประการหนึ่งก็เพื่อเสริมสร้างทัศนคติที่ดีของข้าราชการให้มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความรับผิดชอบ มีความคิดริเริ่มที่จะปรับปรุงงานและพัฒนาตนเองให้เป็นคนมีชีวิตชีวา และความคล่องตัวต่อหน้าที่การงาน

การฝึกอบรมข้าราชการนั้นมีมานานแล้วตั้งแต่สมัยโบราณเมื่อเริ่มมีองค์การรัฐบาลขึ้น แต่เป็นการฝึกอบรมที่เป็นไปตามยถากรรม ไม่เป็นระบบ ถึงแม้การฝึกอบรมพัฒนาผู้ปฏิบัติงานในประเทศเราในปัจจุบัน ก็อาจถือได้ว่า ยังอยู่ในระยะหัวเลี้ยวหัวต่อของการเปลี่ยนแปลง และยังไม่เป็นที่ยอมรับถึงคุณค่าอย่างแท้จริง ในขณะที่คนส่วนใหญ่เล็งเห็นความความสำคัญและประโยชน์ของการฝึกอบรม คนเป็นจำนวนมากก็ยังไม่มั่นใจเกี่ยวกับประโยชน์ที่จะได้รับจริงเมื่อเทียบกับเวลาและค่าใช้จ่ายที่เสียไป ประการสำคัญ คนทั่วไปมักจะมองการฝึกอบรมว่าเป็นเรื่องที่ไม่เร่งด่วนนัก ถึงไม่ทำเวลานี้ก็ไม่ก่อให้เกิดผลเสียหายแต่อย่างใด แต่ก็ไม่ค่อยมีผู้เห็นคุณค่าว่าเมื่อทำแล้วจะได้ประโยชน์นานัปการ การฝึกอบรมในวงราชการไทยจึงไม่ก้าวหน้าไปเท่าที่ควร

นอกจากนี้ การฝึกอบรมจะสัมฤทธิผลตามเป้าหมายได้ย่อมขึ้นอยู่กับองค์ประกอบที่สำคัญหลายประการอันได้แก่ ผู้บังคับบัญชาในระดับสูงของหน่วยงานซึ่งจะเป็นผู้อนุมัติโครงการการฝึกอบรม ผู้บริหารงานฝึกอบรมซึ่งเป็นผู้ตระเตรียมวางแผนงานฝึกอบรมตามโครงการ การดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ความร่วมมือประสานงานในระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้อง

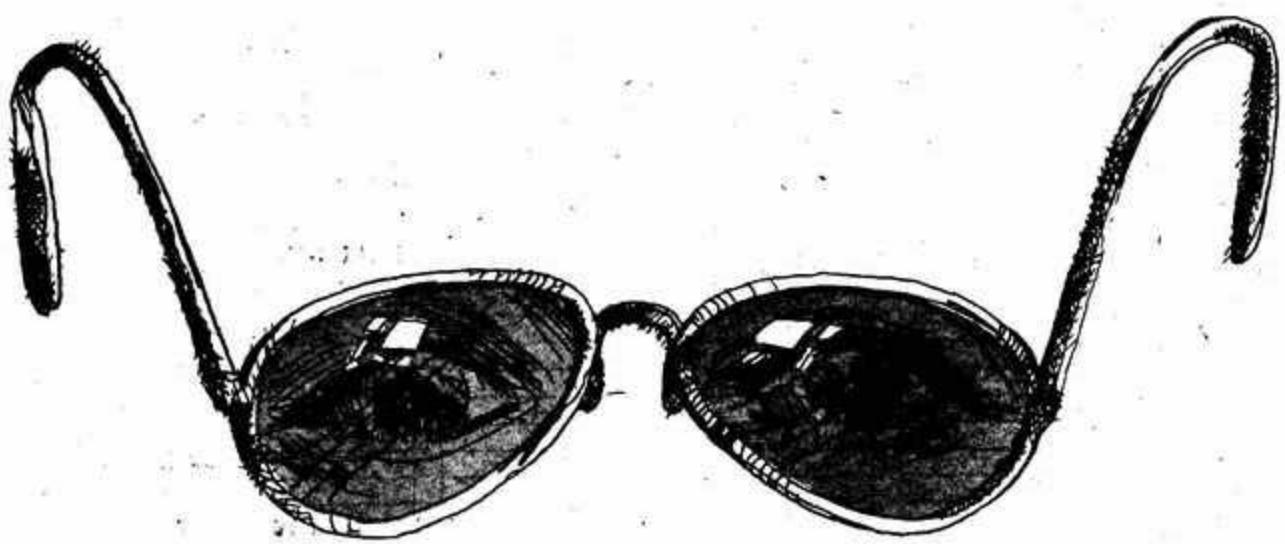

วิทยากร ตัวผู้เข้ารับการฝึกอบรม ความจำเป็นของการฝึกอบรม เทคนิคการฝึกอบรม รวมทั้งการประเมินผลและการติดตามผลการฝึกอบรมที่จะต้องกระทำกันอย่างจริงจัง องค์ประกอบต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนแต่มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน และมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันอย่างแยกไม่ออก นั่นคือผู้บังคับบัญชาระดับสูงของหน่วยงานจะต้องเห็นความสำคัญ เข้าใจถึงความมุ่งหมายของการฝึกอบรม ส่งเสริม สนับสนุน และให้ความร่วมมือแก่ผู้บริหารงานฝึกอบรมให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มที่ ผู้บริหารงานฝึกอบรมเองก็ย่อมต้องตระหนักถึงหน้าที่ของตนที่จะต้องจัดโครงการฝึกอบรมให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ขององค์การและแผนพัฒนาเศรษฐกิจของชาติ นอกจากนั้น ยังต้องคำนึงถึงหน้าที่ที่ตนจะต้องมีต่อผู้เข้ารับการฝึกอบรม การสร้างบรรยากาศการอำนวยความสะดวกในการฝึกอบรม ที่สำคัญก็คือผู้บริหารงานฝึกอบรมจะต้องเป็นผู้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีจิตใจกว้างยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น เป็นผู้ที่ชอบขวนขวายหาความรู้ และปรับตัวให้ทันกับเหตุการณ์อยู่เสมอ เป็นต้น ในที่นี้จะไม่กล่าวถึงรายละเอียดซึ่งมีปรากฏอยู่ทั่วไปในวารสารและเอกสารทางวิชาการต่าง ๆ อยู่แล้ว แต่จะขอเน้นถึงองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้งานฝึกอบรมหลายโครงการต้องประสบความล้มเหลวและเป็นสิ่งที่คนหลายคนมักจะมองข้ามความสำคัญไป องค์ประกอบที่ว่านี้คือตัวผู้เข้ารับการฝึกอบรม

จากประสบการณ์ในการจัดการฝึกอบรมที่ผ่านมาได้พบว่า แม้นผู้บริหารงานฝึกอบรมจะเตรียมการทุกเรื่องได้อย่างสมบูรณ์ทั้งในด้านหลักสูตร วิทยากร เทคนิคการดำเนินการฝึกอบรม สถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ และอื่น ๆ ก็ตาม หากไม่ได้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่มีคุณสมบัติตามที่ต้องการ โครงการฝึกอบรมนั้นก็อาจล้มเหลวได้ และถึงแม้จะสามารถคัดผู้เข้ารับการฝึกอบรมให้ได้ตรงกับหลักสูตรที่จะฝึกอบรม และมีคุณสมบัติที่เหมาะสมตามที่ต้องการ อย่างไรก็ตาม *ถ้าผู้เข้ารับการอบรมไม่มีความสำนึกในหน้าที่ความรับผิดชอบของตนเอง โครงการฝึกอบรมที่วางไว้ ก็จะไม่ได้ผลเท่าที่ควร*

รู้ได้แม้แต่เพียงส่วนน้อย ถ้าจะเปรียบผู้บริหารงานฝึกอบรมก็เสมือนผู้ส่องทางสว่างให้แก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมให้เดินไปตามทางนั้นเท่านั้น ผู้บริหารงานฝึกอบรมมิใช่ผู้ที่จะจูงผู้เข้ารับการฝึกอบรมให้เดินไปตามทางที่ส่องให้ได้ ดังนั้น หากผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความสำนึกในหน้าที่ก็ย่อมจะเดินไปสู่จุดหมายปลายทางที่วางไว้ได้

โครงการฝึกอบรมใดก็ตาม หากผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความตั้งใจที่จะพัฒนาตนเอง มีความสำนึกต่อหน้าที่ที่จะนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติงาน ก็อาจกล่าวได้ว่า วัตถุประสงค์ของโครงการฝึกอบรมที่วางไว้ก็จะประสบความสำเร็จได้ด้วยดี ทั้งนี้เพราะการประเมินผลความสำเร็จของโครงการฝึกอบรมประการที่สำคัญนั้น ขึ้นอยู่กับการที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรม สามารถนำความรู้และแนวความคิดที่ได้จากการฝึกอบรมไปปรับปรุงการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพขึ้นได้อย่างไรและเพียงใด จึงได้นับว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่จะทำให้การฝึกอบรมบรรลุความสำเร็จได้ ผู้บริหารงานฝึกอบรมไม่สามารถจะบังคับให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเรียน

การที่จะสร้างทัศนคติให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความสำนึกในหน้าที่ต่อตนเองต่อองค์การและต่อประเทศชาติได้นั้น มิใช่สิ่งที่จะปลูกฝังได้ง่ายโดยใช้เวลาเพียงวันสองวัน แต่สิ่งเหล่านี้ควรเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นทีละเล็กทีละน้อย และจะต้องปลูกฝังเสียตั้งแต่ยังเล็ก ทั้งนี้จะต้องเริ่มตั้งแต่ระบบการศึกษาในขั้นพื้นฐาน และจะต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่าย โดยเริ่มจากครูบาอาจารย์ และผู้ปกครองที่จะฝึกให้ตั้งแต่ยังเยาว์ และเรื่อยมาจนถึงผู้บังคับบัญชา ที่จะช่วยปลูกฝังความสำนึกในหน้าที่ที่จะต้องพยายามพัฒนาตนเองและหาทางปรับปรุงงานให้ดียิ่งขึ้น อันจะเป็นผลต่อองค์การและต่อประเทศชาติโดยส่วนรวมในที่สุด ●

การฝึกอบรมความสั้นเปลืองวันนี้

การจัดฝึกอบรมได้กลายเป็นกิจกรรมที่แพร่หลาย ตั้งแต่หน่วยงานของรัฐบาลไปจนถึงหน่วยงานของบริษัทเอกชน ทั้งที่จัดตั้งเป็นอิสระหรือเป็นส่วนหนึ่งของหน่วยงานภายใน มีวัตถุประสงค์เพื่อบริการและแสวงหาผลกำไรก็มี และเนื่องจากกิจกรรมการฝึกอบรมมีผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นอันอาจมองเห็นได้ยากแถมยังต้องเสียเวลาและเงินทองอีกด้วย

ดังนั้น.....บุคคลและหน่วยงานต่าง ๆ จึงมองกิจกรรมทางด้านการฝึกอบรมด้วยความสงสัยในผลลัพธ์ว่าจะคุ้มกันหรือเปล่าในการลงทุนทั้งทางด้านเงินทองและเวลา

ในขณะที่บริษัทหลายแห่งยังมองไม่เห็น หรือชาบซึ้งในคุณค่าของการฝึกอบรมเพียงพอ หน่วยงานรัฐบาลและบริษัทใหญ่ ๆ ก็ได้ริเริ่มและให้ความสนับสนุนกิจกรรมการฝึกอบรมอย่างกว้างขวาง มีการตั้งหน่วยงานการฝึกอบรมจัดการฝึกอบรมบ่อยครั้งขึ้น

นายบุญเกื้อ ลิมสืบเชื้อ

หรือส่งคนไปฝึกอบรมภายนอกสถานที่มากมาย การที่รัฐบาลหรือบริษัทใหญ่ ๆ ชั้นนำทั้งหลายเริ่มเป็นผู้นำในทางด้านการฝึกอบรม กิจกรรมของบริษัทขนาดกลางและขนาดเล็กต่างก็หันมาเพ่งเล็งและให้ความสนใจเพิ่มขึ้นเป็นเงาตามตัว เริ่มปฏิบัติตามหน่วยงานรัฐบาลและบริษัทขนาดใหญ่บ้าง เมื่อไม่มีทุนรอนพอที่จะจัดตั้งแผนกฝึกอบรมของตนเองก็มีการจัดการฝึกอบรมขึ้นเป็นครั้งคราวภายในบริษัท หรือนิยมส่งคนไปฝึกอบรมภายนอกแม้ว่าจะเสียค่าใช้จ่ายทางด้านเวลาและเงินทองสูงอย่างไรก็ยินดี

นับแต่นั้นมา.....การฝึกอบรมก็เริ่มตื่นตัวขึ้นในประเทศไทยและบริษัทต่าง ๆ ก็ขวนขวายส่งคนเข้ารับการฝึกอบรมครั้งแล้วครั้งเล่า

บุคคลระลอกแรกของบริษัทแต่ละแห่งที่ต้องการเข้ามาสัมผัสกับคุณค่าและความหมายของการฝึกอบรมโดยมากมักจะเป็นเจ้าหน้าที่ระดับสูงในองค์การสูงพอที่จะมีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในการที่จะปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหรือบันดาลความสำเร็จและล้มเหลวในงานได้ เมื่อบุคคลเหล่านี้ได้ไปฝึกอบรมรับเอาแนวคิดใหม่ ๆ มา มีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านความรู้ ทักษะ และทัศนคติ ภายใต้ความเป็นอิสระในการทำงานสูง ดอกผลแห่งการฝึกอบรมก็เริ่มตอบสนองภายในเร็ววันและทันตาเห็น บุคคลระดับบริหารชั้นสูงจึงมีความรู้สึกประทับใจต่อกิจกรรมการฝึกอบรมอย่างยิ่ง อาจเป็นนิสัยการชอบแสดงออกอย่างหนึ่งของมนุษย์เราก็ได้ว่าเมื่อตัวเองเห็นดีเห็นชอบอะไร

แล้วต้องการให้คนอื่นเห็นดีเห็นชอบและยอมตามด้วย เพราะฉะนั้นนักบริหารเหล่านี้จึงพยายามเชิญให้บรรดาผู้ใต้บังคับบัญชาได้เข้าไปมีส่วนร่วมในเหตุการณ์ฝึกอบรมที่ตนได้รับมาบ้าง แล้วก็กลายเป็นประเพณีและขบวนการแบบลูกโซ่ในการฝึกอบรมต่อเนื่องกันไปไม่มีที่สิ้นสุด จากชั้นบนสุดลงมาถึงชั้นล่างสุดขององค์การ โดยไม่เหลียวมองดูถึงข้อจำกัดของโครงการฝึกอบรมว่าจะเหมาะกับหน่วยงานของตนเองหรือเหมาะกับระดับที่ต่ำกว่าเพียงไร

ความหลงผิดดังกล่าวทำให้ลืมนึกถึงจุดมุ่งหมายของโครงการฝึกอบรม

ผู้ที่ไปรับการฝึกอบรมในระดับรองๆ ลงมาขาดความเป็นอิสระ อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบไม่กว้างขวาง รู้สึกอึดอัด จะนำไปปฏิบัติก็ต้องติดชะงักความคิดเห็นแปลกๆ ใหม่ๆ เพื่อการเปลี่ยนแปลงบางอย่างจำต้องเสนอไปตามลำดับชั้น การอนุมัติเห็นดีเห็นชอบหรือไม่ เป็นเรื่องของเบื้องบนและอย่างน้อยก็ต้องรอเวลา ยิ่งนานวันแรงจูงใจจากการไปฝึกอบรมมาก็ยิ่งถดถอยลงจนถึงขีดศูนย์ในที่สุด และก็ไม่เชื่อแน่ว่าผู้บังคับบัญชาจะเห็นดีงามด้วยเสมอไปต่อข้อเสนอบางอย่าง

แต่การฝึกอบรมก็กลับกลายเป็นกิจกรรมที่ต้องปฏิบัติอยู่ต่อไป

ผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่ตกอยู่ในสภาพเช่นนี้จะรู้สึกกระอักกระอ่วนใจเกิดความขัดแย้งในอารมณ์ เพราะการขัดกันระหว่างภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ทว่าหน่วยงานที่ส่งคนเข้ามารับการฝึกอบรมก็ยังเพิกเฉย ละเลย เพราะฉะนั้นบ่อยครั้งที่เราอาจพบคนเข้ารับการฝึกอบรมโดยไม่ได้เตรียมเนื้อเตรียมตัวมาก่อน มาฝึกอบรมยังไม่ทราบได้เลยว่าจะฝึกอบรมวิชาอะไร เรื่องอะไร ขอบเขตของวิชาที่มีการฝึกอบรมกว้างขวางแค่ไหน, ถือว่าการฝึกอบรม คือ การผละจากงานเพื่อพักผ่อนเท่านั้นเอง ได้มาคบหาสมาคมกับเพื่อนฝูงใหม่ ๆ จัดเลี้ยงร่วมรุ่น นัดสังสรรค์กัน หน่วยงานบางแห่งเห็นว่าพนักงานทำงานมานาน คนอื่นเขาไปอบรมกันหลายคนก็ส่งไปฝึกอบรมบ้างเพื่อเป็นรางวัลปลอบใจหรือไปเคาะสนิม

เมื่อมาถึงจุดนี้ก็เกิดมีคำถามขึ้นมาว่า

เป้าหมายของการฝึกอบรมคืออะไรกันแน่ ?

อะไรคือความต้องการของการฝึกอบรม ?

อาจกล่าวได้ว่าผลลัพธ์หลายอย่างที่เราได้รับจากการฝึกอบรมเป็นผลพลอยได้มากกว่าเป้าหมายหลัก กลับไปทำงานก็เป็นคนเดิม ใช้วิธีการเดิมอยู่อย่างไม่เปลี่ยนแปลง

บุคคลเหล่านี้เราพูดได้หรือยังว่าเป็นส่วนที่สิ้นเปลืองในการฝึกอบรม ?

ความสิ้นเปลืองในการฝึกอบรมไม่ได้หยุดอยู่เพียงแค่นั้น เพราะเหตุที่คุณค่าของการฝึกอบรม ก่อให้เกิดผลอย่างมหัศจรรย์อยู่หลาย ๆ อย่าง และมีประจักษ์พยานจากการสนับสนุนของบรรดานักบริหาร, นิตยสาร และหนังสือต่าง ๆ ว่าดี และถือเป็นการลงทุนขององค์การอย่างหนึ่ง แทนที่จะถือว่าเป็นค่าใช้จ่ายทำให้การฝึกอบรมได้กลายเป็นยาหม้อใหญ่ในการรักษาโรคได้สารพัดโรคในองค์การไปเสียแล้ว

- *คนงานขาดความสามัคคี.....*
  ส่งเข้าฝึกอบรม
- *ขาดงานบ่อยครั้ง.....*
  ส่งเข้าฝึกอบรม

- *จัดเก็บเอกสารไม่เรียบร้อย.....*
  ส่งเข้าฝึกอบรม
- *พนักงานขายสินค้าไม่ได้.....*
  ส่งเข้าฝึกอบรม
- *เกิดอุบัติเหตุบ่อยครั้ง.....*
  ส่งเข้าฝึกอบรม

หน่วยงานหรือบุคคลที่ส่งคนเข้ารับการฝึกอบรมมองเห็นว่าวิธีการนี้เป็นวิธีการสุดท้าย หรือไม่ก็เป็นทางเลือกที่ดีที่สุด ซึ่งความจริงแล้วอาจมีวิธีการอื่นอีกมากมายที่จะช่วยเหลือได้ การฝึกอบรมเป็นการแก้ที่ปลายเหตุมากกว่าต้นเหตุ ตัวอย่างที่เห็นง่ายๆ เช่น พนักงานขายสินค้าไม่ได้ไม่จำเป็นเสมอไปว่าพนักงานขายไม่มีความสามารถในการขาย อาจเป็นเพราะสิ่งอื่น ๆ ก็ได้เช่น ราคา ผลิตภัณฑ์ การส่งเสริมการขายเช่นการโฆษณา ประชาสัมพันธ์ การจัดส่งไม่ดี หรืออาจถูกกระทบกระเทือนจากภาวะการแข่งขัน การเมือง เศรษฐกิจ และสังคมเข้ามาเกี่ยวข้องและส่งผลให้ขายสินค้าไม่ได้

เพราะฉะนั้นหน่วยงานหรือบุคคลที่ส่งเข้ารับการฝึกอบรมจะต้องพยายามไตร่ตรองให้ดีว่า อะไรคือความจำเป็นในการที่ต้องฝึกอบรมกันแน่ คนงานที่ขาดความสามัคคีอาจไม่ใช่เพราะคนงานเหลวไหล หากเพราะได้หัวหน้าที่ไม่ดีก็เป็นได้ ทำไมจึงไม่ไปศึกษาดูหัวหน้าหรือถ้าเป็นคนส่งลูกน้องเข้าฝึกอบรม ทำไมไม่ดูตัวเองเสียก่อนเล่า

การหลับหูหลับตาส่งคนงานเข้ารับการอบรมโดยที่ถือว่าคงจะได้อะไรไปบ้าง นับเป็นการคาดหมายที่เสี่ยงต่อความสิ้นเปลืองเป็นอย่างยิ่ง

ถ้ามีทางแก้ไขที่ดีกว่าการฝึกอบรม จำเป็นหรือที่จะต้องมีการฝึกอบรม ทำไมเราไม่รับสมัครคนงานที่ทำงานเป็น มีประสบการณ์จากที่อื่นเล่า ถ้าเราทำได้ แทนที่จะต้องฝึกคนงานของเราซึ่งกินระยะเวลาอีกนานกว่าจะใช้งานได้คล่อง

ข้อเสนอแนะในการหาความต้องการฝึกอบรม ๓ ประการที่ควรจะนำมาพิจารณา คือการวิเคราะห์องค์การ งานและกำลังคน

๑. **การวิเคราะห์องค์การ** ก่อนที่จะส่งคนเข้าฝึกอบรมเราควรจะวิเคราะห์ดูเสียก่อนว่า เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ขององค์การที่เราอยู่เป็นอย่างไร

แสวงหาผลกำไรเป็นหลัก หรือต้องการให้บริการหรือเพื่อผลประโยชน์ทางสังคม มีเป้าหมายในระยะยาวหรือระยะสั้นอย่างไร มีความเร่งด่วนมากน้อยแค่ไหน เมื่อเราทราบทิศทางและหางเสือขององค์การแล้วเราก็ควรที่จะหันมาดูถึงทรัพยากรของบริษัท หรือองค์การที่มีอยู่เป็นอย่างไร เช่น เครื่องจักร เครื่องไม้เครื่องมือล้าสมัยเต็มที ผลผลิตตกต่ำมีทางเป็นไปได้ไหม ถ้าหากจะเปลี่ยนใหม่ แทนที่จะต้องเผ้าอบรมเรื่องการซ่อมแซมบำรุง และการรักษาความปลอดภัย ขวัญกำลังใจของคนในองค์การเป็นอย่างไร ถ้าขวัญกำลังใจของกลุ่มตกต่ำ การส่งคนใดคนหนึ่งในกลุ่มไปอบรมก็ไม่มีประโยชน์อะไร ในที่สุดก็จะต้องตกมาอยู่ในสถานการณ์เดิมอีกเป็นต้น เมื่อพิจารณาถึงสิ่งแวดล้อมภายใน สิ่งที่ควรจะมองให้กว้างออกไปกว่านั้นอีกก็คือ สิ่งแวดล้อมภายนอก ซึ่งเป็นปัจจัยที่ควบคุมไม่ได้ เช่น สังคม การเมือง เศรษฐกิจ การแข่งขันของธุรกิจ เป็นต้น สิ่งที่บกพร่องเช่นว่าคนไม่กล้าแสดงความคิดเห็นออกมาทั้งนี้เพราะถูกสิ่งแวดล้อมกดดันอยู่ ก็เป็นการเปลืองเปล่าหรือลงทุนมากเกินไปที่จะจัดฝึกอบรม เพื่อให้ได้ความต้องการดังกล่าวมา

๒. **การวิเคราะห์งาน** การส่งคนเข้าฝึกอบรมต้องดูเสียก่อนว่าเกี่ยวพันกับงานที่พนักงานของตนทำอยู่หรือเปล่า เพื่อจะได้จำกัดลงไปให้ชัดเจนว่าส่งไปฝึกอบรมแล้วต้องการให้พนักงานได้มีอะไรเพิ่มขึ้นมา การดูเฉพาะหัวเรื่องที่ฝึกอบรมแล้วมาสรุปผลเอาว่าเกี่ยวข้องกับความต้องการที่จะให้มีการฝึกอบรม

นั้นไม่เป็นการถูกต้อง การที่จะต้องดูถึงเนื้อหาหรือโครงร่างย่อของโครงการฝึกอบรมนั้น ๆ ประกอบด้วยการวิเคราะห์งานเพื่อหาความต้องการในการฝึกอบรมนั้นอาจมองเห็นได้ชัดในระดับต้น สำหรับระดับที่สูงขึ้นไป การวิเคราะห์งานก็มองเห็นได้ยากยิ่งขึ้นเช่นกัน

๓. **การวิเคราะห์กำลังคน** เพื่อดูลักษณะกำลังคนที่มีอยู่ภายในองค์การว่าเป็นอย่างไรบ้าง พิจารณาทั้งโดยรวมและโดยเฉพาะเป็นรายบุคคล เช่นว่าการปฏิบัติงานของคนงานที่ต่ำกว่ามาตรฐานเป็นเพราะอะไร จะให้เขาฝึกอบรมด้านใดบ้าง จะอบรมดีหรือว่าควรให้คนงานโยกย้ายไปทำงานที่อื่นดีกว่า ในเวลาข้างหน้าจะมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านกำลังคนไป

อย่างไร ใครเข้าออกบ้าง จะเลื่อนใครขึ้นไปเป็นหัวหน้าดี ถ้าหากเลื่อนเขาขึ้นไปเป็นหัวหน้า เราจะฝึกอบรมเขาในเรื่องอะไรบ้าง คนที่จวนจะย้ายแผนกย้ายงานอยู่แล้วยังจำเป็นจะต้องให้เขาฝึกอบรมในหน้าที่ซึ่งเขาทำอยู่เดิมหรือไม่

การวิเคราะห์ ๓ ประการดังกล่าวมาแล้วนี้ อย่างน้อยที่สุดก็จะทำให้หน่วยงานหรือบุคคลที่จะส่งพนักงานเข้าฝึกอบรมได้คิด ใคร่ครวญเสียก่อน

ความสับเปลืองที่กล่าวมาทั้งสิ้นเป็นความสับเปลืองที่เกี่ยวกับ

การหาความต้องการสำหรับการฝึกอบรม

ความสิ้นเปลืองประการต่อมาสำหรับบริษัทหรือหน่วยงานที่ส่งคนเข้าไปรับการฝึกอบรมก็คือความสิ้นเปลืองในแง่การประเมินผล

เราเลือกคนที่ต้องการไปแล้ว..... ส่งเข้าไปฝึกอบรมแล้ว แต่เราก็มิได้มีการประเมินผลเขาเลย

ก็เหมือนกับ การวางแผนแล้วไม่มีควบคุม แล้วจะมีประโยชน์อะไร ?

การฝึกอบรมเป็นแหล่งสันทนาการกระนั้นหรือ?

เราเพียงแต่ป้อนคนเข้าไปฝึกอบรมแล้วเราก็ละเลยผลลัพธ์ที่ออกมา ไม่ได้มีการควบคุมทั้งปริมาณและคุณภาพ เมื่อพนักงานของเราที่ไปฝึกอบรมมาร้องบอกว่าดี เราก็พยักหน้าสนับสนุนโดยที่ไม่ทราบ

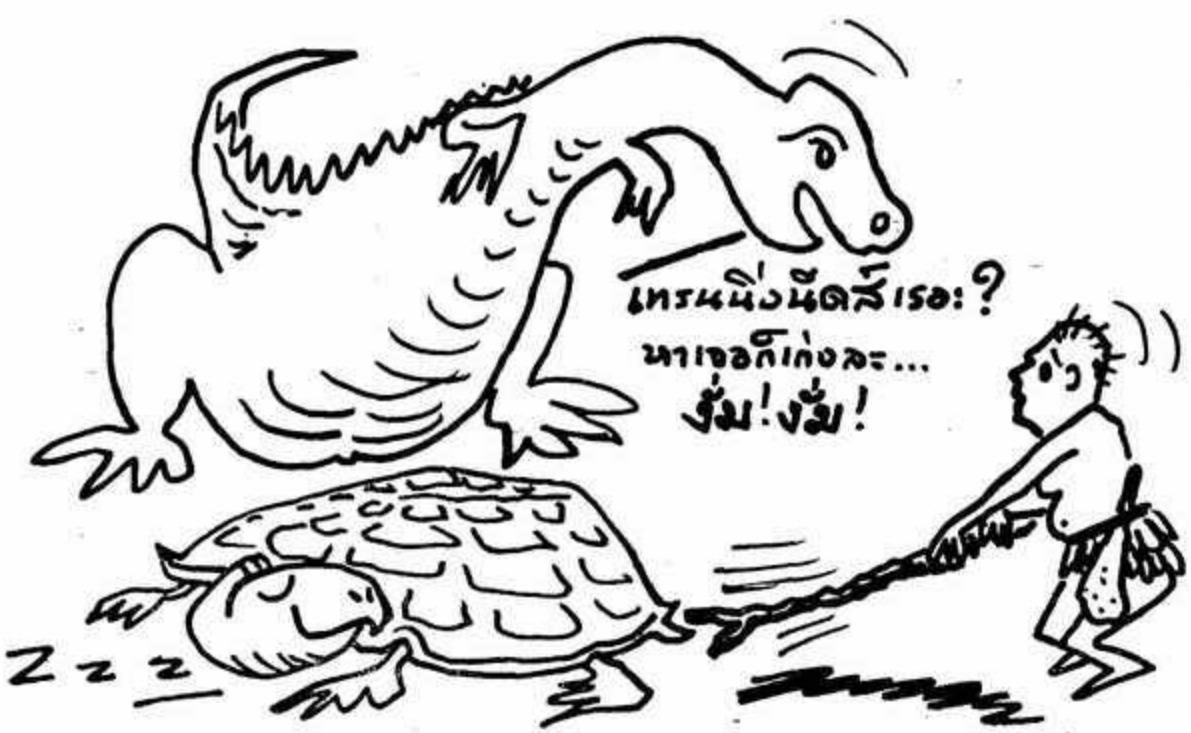

เหมือนกันที่ว่าดี ๆ นั้น เป็นฉันใด

ดี....เพราะว่าผู้ฝึกอบรมพูดเก่ง หัวเราะเสียงอหาย

ดี....เพราะว่าได้พบปะสังสรรค์ มีอาหารเลี้ยงตลอดรายการ แถมยังมีเบี้ยเลี้ยงสำหรับฝึกอบรม

ดี....เพราะว่าสามารถนำมาใช้กับหน่วยงานได้

หน่วยงานที่ส่งคนเข้ารับการฝึกอบรมอาจไม่มีเลยแม้แต่รายงานสักฉบับเดียวของผู้เข้ารับการฝึกอบรมเพื่อบ่อนข่าวสารกลับมาว่าเขาได้ไปฝึกอบรมแล้วได้อะไรมาบ้าง

ปรัชญาของการฝึกอบรมนั้นถือว่าการฝึกอบรมเพื่อให้มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นในทางด้านความรู้ ทักษะ และทัศนคติ

และหน่วยงานที่ส่งคนเข้ารับการฝึกอบรมได้ใช้ระยะเวลาสังเกตในเรื่องการเปลี่ยนดังกล่าวสั้นยาวแค่ไหน ได้ให้การสนุนต่อเนื่องจากการที่เขาไปรับการฝึกอบรมมาหรือเปล่า เพื่อให้เขาได้มีโอกาสได้พัฒนาตัวเองและพัฒนาหน่วยงาน หรือว่าเมื่อคนที่ท่านส่งเข้าไปฝึกอบรมกลับมาต้องประสบกับปัญหางานค้างอยู่กองพะเนินเทินทึก ทำงานอย่างลืมหูลืมตาไม่ขึ้น จนลืมไปว่าฝึกอบรมอะไรมาเสียแล้ว และบริษัทของท่าน คนของท่านได้ให้ความร่วมมือกับหน่วยงานฝึกอบรมแค่ไหน ในเรื่องการประเมินผล เมื่อขาดการประเมินผลเสียแล้ว เราก็ต้องหาความต้องการฝึกอบรมเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ อย่างไม่มีที่สิ้นสุดเช่นกัน

เมื่อถึงจุดนี้เราพูดได้แล้วหรือยัง ว่าการขาดการประเมินผล ในการฝึกอบรมของหน่วยงานเองเป็นทางสิ้นเปลืองอีกทางหนึ่ง

และวันนี้หน่วยงานหรือคนที่ส่งคนอื่นเข้ารับการฝึกอบรม มีความรับผิดชอบในการลดความสิ้นเปลืองแค่ไหนโดยวิธีใด ? ถ้ายังเห็นคุณค่าของการฝึกอบรมอยู่ ●

ลักษณะของสหกรณ์ในประเทศไทย

อารัมภบท

ถ้าจะพูดกันถึงเรื่องทั่ว ๆ ไป ในแบบไม่ต้องคิดอะไรให้ลึกซึ้งแล้ว สหกรณ์เป็นเรื่องหนึ่งที่ควรได้รับการจัดอันดับไว้ในประเภทเรื่องดังกล่าวด้วย เหตุผลที่คิดอย่างนี้เพราะสังเกตเห็นการกล่าวขวัญถึงสหกรณ์อยู่เสมอ ทั้งที่โดยข้อเท็จจริงแล้วผู้ที่พูดถึงสหกรณ์จนติดปากไม่ค่อยสนใจศึกษาเรื่องราวของสหกรณ์ตลอดจนความมุ่งหมาย ความสำคัญ ประโยชน์และรายละเอียดเกี่ยวกับสหกรณ์ให้เข้าใจหลักการอันแท้จริงของสหกรณ์แต่ประการใดเลย

เมื่อเป็นเช่นนี้การพูดถึงสหกรณ์ย่อมไม่เกิดประโยชน์แก่ผู้ใด นอกจากผู้ที่ชำชองอยู่ในวงการสหกรณ์มาแต่ต้น หรือสนใจกิจการของสหกรณ์อย่างมากมายเท่านั้นเอง

การศึกษาถึงรายละเอียดของสหกรณ์จึงเชื่อแน่ว่าจะช่วยให้เกิดความเข้าใจอันดีและมีส่วนสนับสนุนกิจกรรมของสหกรณ์ให้เกิดประโยชน์มากกว่าที่เป็นอยู่

บทนิยาม

สหกรณ์เป็นวิธีดำเนินการทางเศรษฐกิจแบบหนึ่ง ซึ่งบุคคลที่อ่อนแอในทางเศรษฐกิจ รวมแรงรวมปัญญาและรวมทุนกันจัดตั้งขึ้นด้วยความสมัครใจตามหลักการช่วยตนเอง การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และการประหยัดเพื่อให้เกิดความเจริญมั่นคงในทางเศรษฐกิจและสังคม

ความหมายของสหกรณ์จึงขึ้นอยู่กับลักษณะของสหกรณ์ในแต่ละประเทศ ซึ่งแตกต่างหรือเน้นหนักไปในแบบใดตามสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศนั้น ๆ เป็นสำคัญ

สำหรับในประเทศไทย พ.ร.บ. สหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๑๑ ให้คำจำกัดความ **"สหกรณ์" หมายความว่า คณะบุคคลซึ่งร่วมกันดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และได้จดทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้**

ส่วนกิจการอย่างอื่น ซึ่งมิได้จดทะเบียนเป็นสหกรณ์ตามกฎหมายนั้น จะใช้คำว่าสหกรณ์เป็นส่วนหนึ่งแห่งชื่อธุรกิจไม่ไม่ได้ ยกเว้นสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยเท่านั้น

ความเป็นมา

การจัดสหกรณ์ในประเทศไทย ได้เริ่มมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๕๘ โดยในระยะ ๒๐ ปีแรก ได้จัดตั้งสหกรณ์หาทุนแต่ประเภทเดียว ต่อมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๗๘ ได้เริ่มจัดสหกรณ์รูปอื่นขึ้นเป็นการทดลองดูผล

แต่ในช่วงที่มีการใช้สหกรณ์สนองนโยบายทางการเมือง คือระหว่าง พ.ศ. ๒๔๘๐ ถึง พ.ศ. ๒๔๘๖ มีการขยายงานสหกรณ์ออกไปอย่างรวดเร็ว แต่ละปีมีการจัดตั้งสหกรณ์หลายร้อยสหกรณ์ การจัดตั้งในระยะนั้นจึงไม่มีเวลาตรวจสอบและพิจารณาให้ถูกตามหลักการ ประกอบกับส่วนใหญ่เป็นสหกรณ์ที่ทำธุรกิจค้าขาย จะต้องแข่งขันกับพ่อค้าคนกลางและพ่อค้าชาวต่างด้าว ซึ่งมีความชำนาญในเชิงการค้ามากกว่า มีความมั่นคงและทุนดีกว่า จึงทำให้สหกรณ์ที่ตั้งขึ้นในระยะนั้นดำเนินการขาดทุน และต้องเลิกล้มไปในเวลาต่อมา

ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๐๑ ถึง ๒๕๐๖ จึงเป็นช่วงการปรับปรุงสหกรณ์โดยทางราชการได้พยายามคิดค้นทดลองนำเอาวิธีการใหม่ ๆ มาใช้ เช่น จัดตั้งสหกรณ์สินเชื่อโดยการกำกับควบคุมชนิดจำกัดขนาดใหญ่ขึ้น คือ สหกรณ์เครดิตเพื่อผลิตกรรมปากช่องจังหวัดนครราชสีมาตั้งขึ้นในปี ๒๕๐๒ ต่อมาได้ขยายการจัดตั้งออกไปในจังหวัดฉะเชิงเทรา ระยอง และจังหวัดอื่น ๆ วิธีการให้สินเชื่อโดยการกำกับควบคุมนี้ได้เป็นแบบอย่างที่ถือใช้ปฏิบัติอยู่ในสหกรณ์การเกษตร และเป็นพื้นฐานของการพัฒนาเป็นสหกรณ์อเนกประสงค์ที่เป็นจุดหมายของสหกรณ์ในปัจจุบัน

ภายหลังเมื่อมีการปรับปรุงสหกรณ์ และประกาศใช้ พ.ร.บ. สหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๑๑ แล้ว ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๑๒ ถึง ๒๕๑๕ ทางราชการจึงได้แนะนำให้สหกรณ์หาทุนซึ่งเป็นสหกรณ์ขนาดเล็กมีปริมาณธุรกิจและรายได้น้อยไม่เพียงพอที่จะเลี้ยงตัวเองให้ควบเข้ากันเป็นสหกรณ์การเกษตรขนาดใหญ่ขึ้น มีธุรกิจและรายได้มากพอที่จะจ้างผู้จัดการและเจ้าหน้าที่ประจำของสหกรณ์ได้ด้วยเงินรายได้ของสหกรณ์เอง

การจดทะเบียนสหกรณ์

การจัดตั้งสหกรณ์ในประเทศไทย จะต้องปฏิบัติตาม พ.ร.บ. สหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๑๑ ซึ่งกฎหมายฉบับนี้ได้เปิดทางไว้กว้างเพื่อรับจดทะเบียนสหกรณ์ได้ทุกประเภท โดยให้อำนาจรัฐมนตรีที่จะประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นกฎว่าจะรับจดทะเบียนสหกรณ์ประเภทใด ในท้องที่ใด และอาชีพของผู้ที่จะเป็นสมาชิกสหกรณ์ และให้ออกกฎกระทรวงกำหนดประเภทของสหกรณ์ที่จะรับจดทะเบียนด้วย

สหกรณ์ที่ขอจดทะเบียนเป็นสหกรณ์ต้องระบุชนิดว่าเป็น *"สหกรณ์จำกัด"* หรือ *"สหกรณ์ไม่จำกัด"* ด้วย เพื่อให้ทราบถึงขอบเขตความรับผิดของสมาชิกในหนี้สินของสหกรณ์ สำหรับ **"สหกรณ์จำกัด" คือ สหกรณ์ ซึ่งสมาชิกทุกคนต้องรับผิดจำกัดเพียงไม่เกินจำนวนค่าหุ้นที่ยังลงใช้ไม่ครบมูลค่าหุ้นที่ตนถือ ส่วน "สหกรณ์ไม่จำกัด" คือสหกรณ์ซึ่งสมาชิกทุกคนต้องรับผิดร่วมกันเพื่อหนี้สิน ทั้งปวงของสหกรณ์โดยไม่จำกัด**

เมื่อจดทะเบียนสหกรณ์แล้ว สหกรณ์มีฐานะเป็นนิติบุคคล ซึ่งต้องมีคณะกรรมการของสหกรณ์คณะหนึ่งประกอบด้วยกรรมการซึ่งที่ประชุมใหญ่เลือกตั้งจากสมาชิกเป็นผู้ดำเนินกิจการ และเป็นผู้แทนสหกรณ์ในกิจการอันเกี่ยวกับบุคคลภายนอก

สหกรณ์ประเภทต่าง ๆ

ตามกฎกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ซึ่งออกตามความในพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๑๑ กำหนดประเภทสหกรณ์ออกเป็น ๖ ประเภท คือ **(๑) สหกรณ์การเกษตร (๒) สหกรณ์ประมง (๓) สหกรณ์นิคม (๔) สหกรณ์ร้านค้า (๕) สหกรณ์บริการ และ (๖) สหกรณ์ออมทรัพย์**

๑. **สหกรณ์การเกษตร** ก่อนจะมีการจัดตั้งสหกรณ์การเกษตร ได้มีการจัดตั้งสหกรณ์หาทุนขึ้นในชนบท หลังจากนั้นก็มีสหกรณ์เครดิตผลิตตอนหลังจึงรวมสหกรณ์ ๒ ประเภทเข้าเป็นสหกรณ์การเกษตร

สหกรณ์การเกษตรนอกจากทำธุรกิจด้านสินเชื่อยังดำเนินการด้านการซื้อการขาย ด้านบริการและบำรุงที่ดิน ส่งเสริมการเกษตร และส่งเสริมการศึกษาอบรมสหกรณ์ด้วย

สหกรณ์การเกษตรทั่วไปรวมทั้งสหกรณ์การเกษตรรูปพิเศษที่ดำเนินธุรกิจเฉพาะอย่าง คงจะได้รับการพัฒนาขึ้นเป็นกำลังสำคัญที่สุดของกระบวนการสหกรณ์ในประเทศต่อไป

๒. **สหกรณ์ประมง** สหกรณ์ประเภทนี้ได้รับการส่งเสริมโดยทางการให้จัดตั้งขึ้นในบริเวณบางแห่งที่เหมาะสมที่ราษฎรประกอบอาชีพทางจับสัตว์น้ำ เพื่อช่วยให้ราษฎรชาวประมงเหล่านั้นประกอบอาชีพได้มั่นคงยิ่งขึ้น ทั้งยังเป็นการส่งเสริมการเพาะรักษาและขยายพันธุ์สัตว์น้ำในแหล่งนั้น ๆ

สหกรณ์ประมงที่มีอยู่ในปัจจุบันนี้ได้แก่ สหกรณ์ที่ช่วยในการขาย รวมทั้งสหกรณ์นากุ้ง และสหกรณ์ประมงกลาง

๓. **สหกรณ์นิคม** สหกรณ์นิคมมีความมุ่งหมายในการจัดหาที่ดินผืนใหญ่มาปรับปรุง แล้วจัดสรรให้ราษฎรที่ไม่มีที่ดินทำกิน หรือมีอยู่น้อยไม่พอทำกินเข้าครอบครองทำประโยชน์และให้ได้กรรมสิทธิ์เป็นของตนเองในที่สุด

สหกรณ์ที่จัดอยู่ในประเภทนี้ได้แก่ สหกรณ์นิคมกสิกรรม สหกรณ์นิคมเกลือ และสหกรณ์อเนกประสงค์ รวมทั้งที่เกี่ยวกับการเช่าที่ดินและเช่าซื้อที่ดินด้วย

๔. **สหกรณ์ร้านค้า** ได้แก่ร้านสหกรณ์ซึ่งได้มีการจัดตั้งร้านสหกรณ์กรุงเทพ จำกัด ขึ้นเป็นสหกรณ์แรกเมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๒ ต่อมาจึงมีการจัดตั้งสหกรณ์ประเภทนี้ขึ้นในกรุงเทพและต่างจังหวัดเป็นจำนวนมาก

สหกรณ์รูปนี้มีความมุ่งหมายเพื่อให้บริการการจัดหาเครื่องอุปโภคบริโภคมาจำหน่ายแก่สมาชิก ในราคายุติธรรม สหกรณ์ใช้ทุนที่ได้จากการถือหุ้นของสมาชิกและจากการกู้ยืมเป็นทุนดำเนินการ เมื่อสหกรณ์มีกำไรก็จะกันเงินส่วนหนึ่งไว้เป็นทุนสำรองตามข้อบังคับ เพื่อเป็นทุนที่จะขยายงานต่อไป ส่วนที่เหลือจะนำมาจัดสรรเป็นเงินปันผลให้แก่สมาชิก กำไรส่วนใหญ่สหกรณ์จะจัดสรรเฉลี่ยคืนให้แก่สมาชิกตามส่วนที่สมาชิกผู้นั้นได้ซื้อสินค้าไปจากสหกรณ์ในรอบปี

๕. **สหกรณ์บริการ** สหกรณ์รูปนี้มีความมุ่งหมายที่จะหาบริหารอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่สมาชิกต้องการมาบริการแก่สมาชิก เช่น ในด้านการไฟฟ้าด้านเคหสถาน ฯลฯ โดยสหกรณ์เรียกเก็บค่าบริการที่สหกรณ์จัดนั้นจากสมาชิก ตามส่วนที่แต่ละคนใช้ประโยชน์ เมื่อสหกรณ์มีกำไรก็จะจัดสรรกำไรส่วนใหญ่คืนให้แก่สมาชิกตามส่วนค่าบำรุงที่สมาชิกได้จ่ายให้สหกรณ์ซึ่งเท่ากับสมาชิกได้ใช้บริการต่าง ๆ นั้นในราคาทุน

สหกรณ์ที่จัดอยู่ในประเภทนี้ได้แก่ สหกรณ์บริการสาธารณูปโภค เช่น สหกรณ์การไฟฟ้า สหกรณ์แท็กซี่ สหกรณ์เคหสถาน สหกรณ์ส่งเสริมการผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ เป็นต้น

๖. **สหกรณ์ออมทรัพย์** สหกรณ์รูปนี้เป็นสหกรณ์ชนิดจำกัดมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้สมาชิกสามารถสงวนรายได้ไว้และได้ประโยชน์ตอบแทนตามสมควร และมีโอกาสได้กู้เงินจากสหกรณ์ไปใช้เมื่อเกิดความจำเป็นโดยเสียดอกเบี้ยในอัตราต่ำ

ขณะนี้มีการจัดตั้งสหกรณ์ออมทรัพย์ในหมู่ข้าราชการตามกระทรวงทบวงกรมต่าง ๆ ทั้งส่วนกลางและภูมิภาค โดยสหกรณ์ใช้ทุนดำเนินการของตนเองจากเงินค่าหุ้น เงินสำรองและเงินฝาก โดยให้สมาชิกส่งเงินสะสมรายเดือนต่อสหกรณ์เป็นประจำตามกำลังความสามารถ

สหกรณ์ประเภทต่าง ๆ รวม ๖ ประเภทดังกล่าวมาแล้ว เป็นสหกรณ์ "**ขั้นต้น**" หรือ "**ขั้นปฐม**" ขณะเดียวกันยังมีสหกรณ์ขั้นที่สูงขึ้น คือ **ชุมนุมสหกรณ์ต่าง ๆ ในระดับจังหวัดและระดับชาติ**

สำหรับ **ชุมนุมสหกรณ์ระดับจังหวัด** ประกอบด้วยสหกรณ์ตั้งแต่สามสหกรณ์ขึ้นไป รวมกันจัดตั้งขึ้นเพื่อดำเนินการให้เกิดประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ของสหกรณ์ที่จัดตั้งขึ้น เช่นชุมนุมสหกรณ์การธนกิจเชียงใหม่ จำกัด ชุมนุมสหกรณ์การธนกิจ อุตรดิตถ์ จำกัด เป็นต้น

ส่วน **ชุมนุมสหกรณ์ระดับชาติ** เป็นองค์การขั้นยอดของสหกรณ์ โดยมีสหกรณ์ขั้นปฐมและชุมนุมสหกรณ์ระดับจังหวัดเป็นสมาชิก ในปัจจุบันมีชุมนุมสหกรณ์ระดับชาติ ๒ สหกรณ์ คือ

๑. ชุมนุมสหกรณ์การขายและการซื้อแห่งประเทศไทย จำกัด เป็นองค์การที่ทำธุรกิจด้านการตลาด การจัดหาสินค้าของผู้ผลิต และผู้บริโภค คลังสินค้า ฯลฯ

๒. ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์ แห่งประเทศไทย จำกัด

นอกจากนี้ยังมีสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ประกอบด้วยสมาชิกซึ่งเป็นสหกรณ์ สันนิบาตสหกรณ์มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าแก่กิจการสหกรณ์ทุกประเภททั่วราชอาณาจักร ซึ่งมีความมุ่งหมายเช่นเดียวกับชุมนุมสหกรณ์ระดับชาติด้วย

จำนวนสหกรณ์และสมาชิก

จากการสำรวจจำนวนสหกรณ์และสมาชิกสหกรณ์ที่ปรากฏในปี ๒๕๑๖ มีจำนวนสหกรณ์ประเภทต่าง ๆ ๖ ประเภท รวม ๑๓๑๖ สหกรณ์ และจำนวนสมาชิกรวม ๖๗๘,๒๑๙ คน ซึ่งจำนวนสมาชิกสหกรณ์ดังกล่าวเมื่อเทียบกับจำนวนประชากรของประเทศประมาณ ๓๕ ล้าน นับว่าสหกรณ์ยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร

จำนวนสหกรณ์และสมาชิกแยกตามสหกรณ์พิจารณารายละเอียดได้จากแผนภูมิ คือ

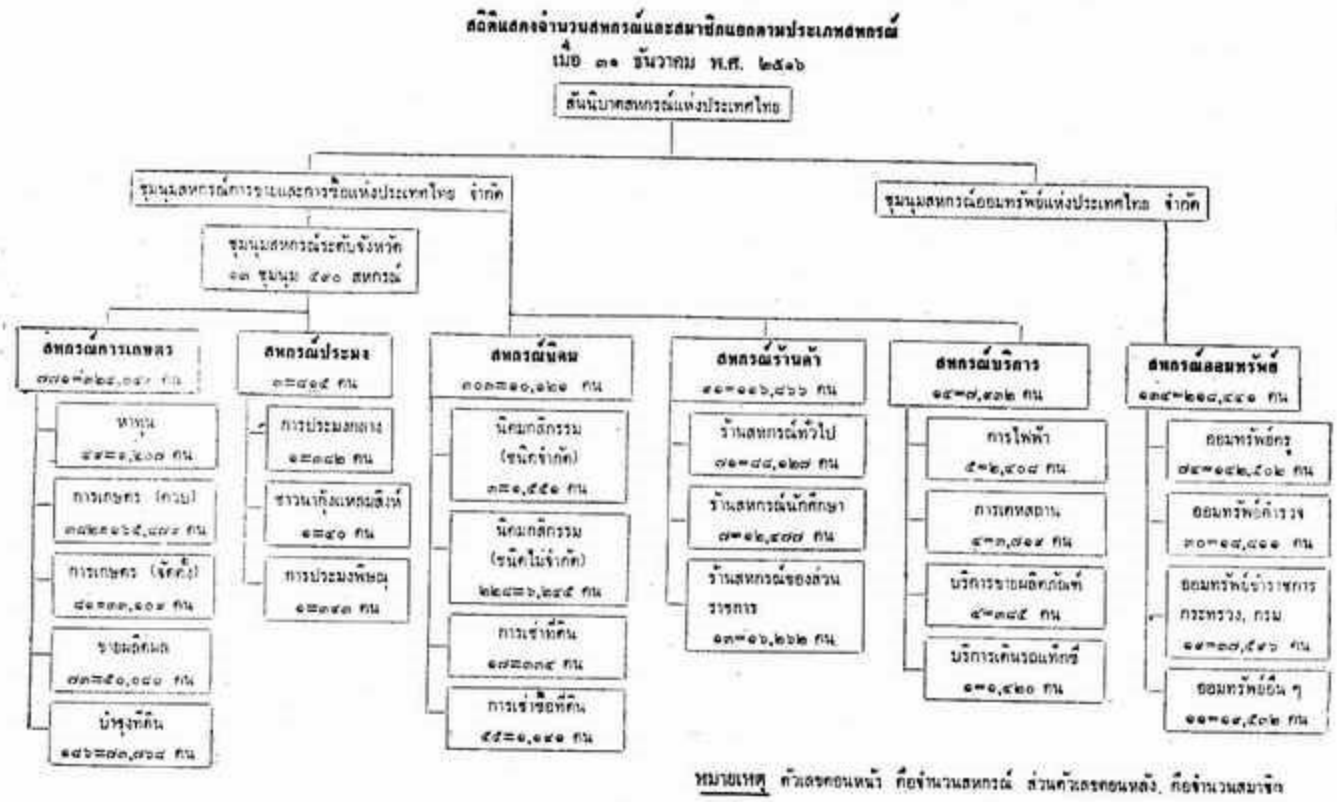

ส่วนราชการที่รับผิดชอบงานสหกรณ์

การปรับปรุงกระทรวงทบวงกรม ครั้งหลังสุด งานสหกรณ์อยู่ในความรับผิดชอบของกระทรวงเกษตร และสหกรณ์โดยรวมงานสหกรณ์ซึ่งเคยแยกอยู่ในบางส่วนของสำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาการแห่งชาติ กรมสหกรณ์ที่ดิน และกรมสหกรณ์พาณิชย์และธนกิจมาจัดตั้งเป็นกรมส่งเสริมสหกรณ์ รับผิดชอบงานสหกรณ์โดยแบ่งส่วนราชการออกเป็น การบริหารส่วนกลางประกอบด้วยกองต่าง ๆ โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับงานสหกรณ์โดยตรงคือ

กองสหกรณ์การเกษตร ปฏิบัติงานด้านการจัดตั้งควบคุม และส่งเสริมสหกรณ์ต่าง ๆ ที่จัดอยู่ในประเภทสหกรณ์การเกษตร และสหกรณ์ประมง

กองสหกรณ์นิคม ปฏิบัติงานด้านการจัดตั้งควบคุมและส่งเสริมสหกรณ์ต่าง ๆ ที่จัดอยู่ในประเภทสหกรณ์นิคม

กองสหกรณ์พาณิชย์และธนกิจ ปฏิบัติงานด้านการจัดตั้งควบคุมและส่งเสริมสหกรณ์ต่าง ๆ ที่จัดอยู่ในประเภทสหกรณ์ ร้านค้า สหกรณ์บริการและสหกรณ์ออมทรัพย์ หรือสหกรณ์ที่มิได้อยู่ในหน้าที่ของกองสหกรณ์การเกษตร และกองสหกรณ์นิคม

นอกจากนั้นยังมีผู้ตรวจราชการสหกรณ์ ทำหน้าที่ตรวจตราแนะนำส่งเสริมงานสหกรณ์ทุกประเภทในเขตความรับผิดชอบ

ส่วนการบริหารราชการส่วนภูมิภาค ประกอบด้วยสำนักงานสหกรณ์จังหวัดทำหน้าที่ควบคุม ดูแล ตรวจตรา แนะนำส่งเสริมงานสหกรณ์ในเขตท้องที่ความรับผิดชอบของจังหวัด และสำนักงานสหกรณ์อำเภอ ปฏิบัติงานเกี่ยวกับควบคุมดูแล ตรวจตรา แนะนำส่งเสริมงานสหกรณ์ในเขตอำเภอ

บทสรุป

ความเป็นมาของสหกรณ์ในประเทศไทย ซึ่งเริ่มต้นจากการโอบอุ้มโดยรัฐบาล โดยมีจุดหมายปลายทางคือ ต้องการให้สหกรณ์เข้มแข็งเป็นตัวของตัวเอง ไม่เป็นภาระแก่รัฐบาลในภายหลัง ดูเหมือนจะมองเห็นอนาคตไม่แจ่มใสนัก เพราะภายใต้สิ่งแวดล้อมทางสังคม การเมืองและการบริหารของประเทศ มีข้อจำกัดและเป็นอุปสรรคทั้งโดยทางตรงและทางอ้อมต่อการดำเนินงานสหกรณ์ให้บรรลุเป้าหมายอยู่ไม่น้อย

โครงสร้างทางเศรษฐกิจของประเทศซึ่งประกอบด้วย*นายทุน นายหน้าและพ่อค้าคนกลาง* ตั้งแต่ระดับชนบท จนกระทั่งผู้มีอำนาจในรัฐบาลทุกยุคทุกสมัยที่ผ่านมาเป็นความจริงที่ต้องยอมรับกัน และ*เป็นอุปสรรคสำคัญต่อสหกรณ์ เพราะหากสหกรณ์เติบโตและแข็งแกร่งมากขึ้นเพียงใด บุคคลเหล่านี้จะต้องสูญเสียผลประโยชน์ อำนาจ และอ่อนแอมากขึ้นเพียงนั้น*

การหาทางยับยั้งสหกรณ์ในแบบคลื่นใต้น้ำจากบุคคลที่เป็นนายทุน นายหน้า พ่อค้าคนกลางจึงเป็นเรื่องที่ต้องเกิดขึ้นอยู่เสมอ

อุปสรรคทางด้านสังคมอีกประการหนึ่ง คือ *ความเคยชินที่ได้รับการช่วยเหลือจากรัฐบาลจนไม่มีความสามารถที่จะดำเนินการด้วยตนเอง* หรือพูดอย่างง่าย ๆ คือเลี้ยงไม่โตเสียที่นั่นอีกประการหนึ่ง ประกอบกับความไม่รู้ไม่เข้าใจ สหกรณ์ดีพอเป็นผลให้มีการแสวงหาประโยชน์จากสหกรณ์โดยคนบางกลุ่ม ทำให้สหกรณ์ไม่เป็นที่นิยมเท่าที่ควรและเติบโตในอัตราที่ค่อนข้างช้า

ระยะเวลาการก่อตั้งสหกรณ์ในประเทศไทยกับจำนวนสมาชิกสหกรณ์ในปัจจุบัน พอยืนยันให้เห็นถึงสถานะของสหกรณ์ได้เป็นอย่างดี และหากเหตุการณ์ยังเป็นอยู่อย่างนี้แล้วอนาคตของสหกรณ์จะเป็นอย่างไร ก็คงพอจะตอบได้ไม่ยากเลย

หมายเหตุ รายละเอียดที่นำมาเสนอในบทความนี้ได้มาจากเอกสารเกี่ยวกับสหกรณ์ ซึ่งจัดพิมพ์เผยแพร่โดยกองวิชาการ กรมส่งเสริมสหกรณ์ ●

บทสัมภาษณ์

การคอรัปชั่นในงานสหกรณ์นี้ เป็นการเสียหายมาก เพราะประชาชนจะไม่ศรัทธาและไม่ร่วมมือ งานสหกรณ์ก็ไปไม่รอด ด้วยเหตุนี้กรมส่งเสริมสหกรณ์จึงมีนโยบายเคร่งครัดมาก การทุจริตต่อหน้าที่เบียดบังจากสหกรณ์จะต้องถูกลงโทษไล่ออกทันที ทั้งได้กำชับหัวหน้าหน่วยงาน ให้คอยสอดส่องข้าราชการเพื่อให้ป้องกันมิให้มีการทุจริต

แต่ก็ยากที่จะป้องกันมิให้เกิดการคอรัปชั่นเสียเลย

มีผู้กล่าวว่าทางรอดของประเทศไทยอยู่ที่สหกรณ์เท่านั้น ไม่ทราบว่าคำกล่าวเช่นนี้จะมีมูลความจริงเพียงใด แต่อย่างน้อยก็สะท้อนให้เห็นถึงความศรัทธาที่มีต่อสหกรณ์อย่างหนักแน่น แต่ขนาดมีผู้กล่าวขวัญเช่นนี้สหกรณ์ก็ยังไม่เจริญก้าวหน้าเท่าที่ควร

ในหลายประเทศสหกรณ์ได้รับความสนใจและเจริญก้าวหน้า มีส่วนช่วยพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ จึงมีการเลียนแบบนำมาใช้เพื่อหวังความเจริญก้าวหน้าอย่างเดียวกัน

ห้าสิบกว่าปีที่ผ่านมา กิจการสหกรณ์ยังเรียกได้ว่าต้องอาศัยทางราชการช่วยเหลือ มีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่เป็นตัวของตัวเองได้ ทั้งในด้านทุนดำเนินงานและการบริหารงาน

สัมภาษณ์คุณเชิญ บำรุงวงศ์ รองอธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์

ปัญหาในการดำเนินงานสหกรณ์ จึงเป็นเรื่องน่าสนใจ และรับฟังอย่างยิ่งโดยเฉพาะจากผู้ที่เกี่ยวข้องและมีประสบการณ์ในงานสหกรณ์โดยตรง

วารสารข้าราชการจึงขอเสนอบทสัมภาษณ์รองอธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์ คุณเชิญ บำรุงวงศ์ ในปัญหาสำคัญๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานสหกรณ์เพื่อท่านผู้อ่านจะได้ทราบเรื่องราวของสหกรณ์บ้างตามสมควร

วารสาร **เป็นที่ทราบกันโดยทั่วไปแล้วว่างานสหกรณ์เป็นพื้นฐานที่สำคัญในทางเศรษฐกิจของประเทศ โดยเฉพาะประเทศที่มีการเกษตรกรรมเป็นหลัก แต่กิจการสหกรณ์ในประเทศของเราซึ่งดูเหมือนจะตั้งขึ้นมาตั้งแต่ปี ๒๔๕๘ ก็ยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ท่านรองจะกรุณาชี้สาเหตุได้หรือไม่**

รองเชิญ สาเหตุที่ทำให้กิจการสหกรณ์ในประเทศของเราไม่ก้าวหน้าเท่าที่ควรนั้น พอสรุปได้ว่า

๑. เงินทุนในการดำเนินงานสหกรณ์ไม่เพียงพอ ถ้าจะกล่าวให้ชัดลงไปก็คืองานสหกรณ์ไม่ได้รับงบประมาณเพื่อช่วยเหลือในการลงทุนของสหกรณ์โดยเฉพาะอย่างยิ่งสหกรณ์การเกษตรในระดับที่สามารถดำเนินงานให้ประสบผลสำเร็จได้

๒. โครงสร้างทางเศรษฐกิจยังล้าหลัง จะเห็นได้ว่าแต่เดิมในชนบทขาดแคลนปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจ เช่น ไม่มีถนนหนทาง การชลประทานไม่ถึงไร่นา การเกษตรกรรมต้องอาศัยธรรมชาติเป็นส่วนใหญ่ เป็นต้น กิจการสหกรณ์จึงต้องช้าไปด้วย ต่อเมื่อมีการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานในระยะหลัง งานสหกรณ์จึงมีอัตราที่ก้าวหน้าเร็วขึ้น

๓. โครงสร้างทางสังคม หมายถึง อุปนิสัยใจคอขนบธรรมเนียมประเพณี ตลอดจนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จะส่งเสริมให้เกิดการร่วมมือกันทำงานเพื่อประโยชน์ของหมู่คณะอย่างแท้จริง เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นยาก การเป็นสมาชิกสหกรณ์ในหลายกรณี กลายเป็นการเข้ามาร่วมกันเพื่อหาประโยชน์จากสหกรณ์ เช่นเป็นสมาชิกสหกรณ์ก็หวังแต่จะกู้เงิน ซื้อของถูก แต่เมื่อไม่ได้ประโยชน์ตามที่คาดหมายไว้ก็ไม่สนับสนุน

ไม่ซื้อของหรือฝากเงินและไม่สนใจเข้าประชุมเพื่อแสดงความคิดเห็นในการปรับปรุงแก้ไข หรือควบคุมฝ่ายจัดการของสหกรณ์ เป็นต้น สภาพเช่นนี้ยังมีอยู่เป็นปกติในบรรดาสมาชิกสหกรณ์หลายสหกรณ์

๔. การจัดการสหกรณ์ยังไม่มีประสิทธิภาพดีพอ สหกรณ์เป็นองค์การธุรกิจเช่นเดียวกับห้างร้านบริษัท จะแตกต่างกันในข้อสำคัญก็คือ สหกรณ์ดำเนินธุรกิจตามหลักประชาธิปไตยและไม่แสวงหากำไรเพื่อเจ้าของทุนเท่านั้น แต่แบ่งกำไรให้แก่สมาชิกตามส่วนธุรกิจ ที่สมาชิกได้ทำกับสหกรณ์ เพราะฉะนั้นสหกรณ์ต้องมีการจัดการที่มีประสิทธิภาพสูงเช่นเดียวกับห้างร้าน บริษัท แต่ตามสภาพที่เป็นจริงสหกรณ์ส่วนมากยังไม่อยู่ในฐานะที่จะตั้งผู้จัดการที่มีความสามารถสูงได้ และกรรมการของสหกรณ์ก็ยังมีความสามารถไม่เท่าเทียมกับกรรมการของบริษัท

สหกรณ์บางสหกรณ์ยังมีสมาชิกที่คอยเอารัดเอาเปรียบสมาชิกคนอื่น โดยสมาชิกบางคนที่รู้มากเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมักจะมีโอกาสได้รับเลือกตั้งเป็นกรรมการ เพราะมีส่วนสำคัญในการดำเนินกิจการแล้วใช้ตำแหน่งหาประโยชน์ให้ตนเอง เช่น สหกรณ์การเกษตรซื้อขายข้าวโพด มีปรากฏอยู่เสมอว่ากรรมการบางคนอาศัยความไม่รู้ไม่เข้าใจของเพื่อนสมาชิก ลงทะเบียนจำนวนข้าวโพดที่ซื้อจากสมาชิกหรือบุคคลภายนอกเป็นของตนเอง เพื่อจะได้ประโยชน์จากเงินปันผลปลายปีมากกว่าผู้อื่น อย่างนี้เป็นต้น

ผลที่เกิดขึ้นจึงเท่ากับว่าสหกรณ์ช่วยให้คนที่มีฐานะดีอยู่แล้วได้ประโยชน์ยิ่งขึ้น ซึ่งโครงสร้างทางสังคมในลักษณะเช่นนี้ประกอบกับอุปสรรคทางด้านอื่นที่กล่าวมาแล้ว ทำให้งานสหกรณ์ไม่ก้าวหน้าเท่าที่ควร

วารสาร **การที่รัฐบาลริเริ่มให้ราษฎรรวบรวมกันจัดตั้งสหกรณ์และให้การช่วยเหลือสหกรณ์อย่างเต็มที่โดยประชาชนมิได้คำนึงเห็นประโยชน์ของสหกรณ์ขึ้นก่อนนั้น เป็นการเริ่มต้นอย่างถูกต้องไหม และควรดำเนินการอย่างไร จึงจะส่งเสริมสหกรณ์ให้ถูกแนวทางไม่ปล่อยให้เกิดปัญหาจนรัฐบาลไม่สามารถถอนตัวได้**

รองเชิญ **ในระยะแรกของการพัฒนาการสหกรณ์ในประเทศที่กำลังพัฒนาอย่างเรานี้ เห็นว่าการเริ่มต้นสหกรณ์โดยรัฐบาลเป็นวิธีการที่เข้าใจว่าถูกต้อง เพราะสหกรณ์ตามความหมายปัจจุบันเป็นองค์การธุรกิจที่ต้องดำเนินการอย่างมีระเบียบแบบแผน มีกฎเกณฑ์ สมาชิกต้องมีความรู้ความเข้าใจในหลักการและวิธีการสหกรณ์ดีพอสมควร และประการที่สำคัญคือ การสหกรณ์มีกำเนิดขึ้นในต่างประเทศ หากรัฐบาลไม่ริเริ่มขึ้น จะปล่อยให้พัฒนาขึ้นมาเองโดยประชาชนย่อมไม่ทันการณ์ แม้ว่าคนไทยจะมีกิจการร่วมมือกันตามธรรมดา ไม่มีระเบียบแบบแผนและไม่**

ใช่ธุรกิจ สหกรณ์เป็นกิจการที่ต้องดำเนินงานตามหลักธุรกิจที่ดี เพื่อเป็นพื้นฐานสำคัญทางเศรษฐกิจของประเทศสืบไป

แต่รัฐบาลจะเกี่ยวข้องให้ความช่วยเหลือกับสหกรณ์แค่ไหน อย่างไร จนถึงเมื่อไรนั้นเป็นสิ่งสำคัญ ที่รัฐบาลต้องกำหนดขั้นตอน แผนการดำเนินการระยะยาวให้ชัดเจน โดยเฉพาะขั้นไหนควรส่งเสริมให้สหกรณ์ดำเนินการโดยรัฐบาลให้ความช่วยเหลือทั้งทางวิชาการและการเงินอย่างเต็มที่ เช่น ๑๐ ปีแรก แต่ ๑๐ ปีหลัง จะต้องมีแผนการค่อย ๆ ถอนตัวออก และฝึกเจ้าหน้าที่สหกรณ์ สมาชิกและกรรมการสหกรณ์ให้มีความรู้ความเข้าใจพอที่จะดำเนินงานและควบคุมกิจการสหกรณ์ของเขาเองได้ เมื่อถึงขั้นนี้รัฐบาลจะทำหน้าที่แต่เพียงควบคุมดูแลให้สหกรณ์ดำเนินงานโดยถูกต้องตามกฎหมายและตามหลักและอุดมการของสหกรณ์เท่านั้น เพื่อให้บรรลุเป้าหมายอันนี้เราต้องมีแผนงานด้านสหกรณ์ให้ชัดเจน มีนโยบายในเรื่องนี้และต้องดำเนินการตามนโยบายที่วางไว้ จะปล่อยให้ทำงานไปวันหนึ่ง ๆ โดยไม่มีจุดหมายปลายทางไม่ได้ เพราะมิฉะนั้นรัฐบาลจะต้องแบกภาระในเรื่องสหกรณ์ต่อไปไม่สามารถถอนตัวได้เลย ซึ่งก็หมายความว่า สหกรณ์ยังไม่สามารถเป็นตัวของตัวเองได้และกลายเป็นอุปสรรคที่จะพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศให้เจริญก้าวหน้าในที่สุด แทนที่จะเป็นเครื่องมือของการพัฒนา

วารสาร **เกี่ยวกับเรื่องนี้กรมส่งเสริมสหกรณ์มีนโยบายหรือดำเนินการอย่างไร เพื่อให้งานสหกรณ์มุ่งไปสู่แนวทางที่ถูกต้อง**

รองเชิญ ภายหลังการรวมงานสหกรณ์ไว้ในกรมเดียวกัน การดำเนินงานด้านนี้สามารถกำหนดนโยบายและการปฏิบัติให้เป็นขั้นตอนได้สะดวกยิ่งขึ้น

ในช่วงนี้อาจกล่าวได้ว่ากรมส่งเสริมสหกรณ์ได้เน้นในเรื่องส่งเสริมทางวิชาการสหกรณ์ คือ ให้การศึกษาและฝึกอบรมแก่สมาชิก และกรรมการสหกรณ์ให้มีความรู้ความเข้าใจและเป็นพี่เลี้ยงสหกรณ์ไปพลางก่อน

การส่งเสริมทางวิชาการ มีการฝึกอบรมเกี่ยวกับสหกรณ์ ๔ ด้านพร้อมกัน คือ

๑. ให้การศึกษาสมาชิกสหกรณ์โดยเจ้าหน้าที่สหกรณ์อำเภอ จะมีการประชุมกลุ่มสมาชิกของสหกรณ์ที่อำเภอเป็นคราว ๆ เพื่อชี้แจงให้การศึกษาแก่สมาชิกให้เข้าใจสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบของตน

๒. ให้การศึกษาแก่สมาชิกสหกรณ์ระดับอำเภอ โดยใช้หน่วยเคลื่อนที่ ตระเวนไปยังจังหวัด

ประวัติส่วนตัวและการรับราชการ

วันเดือนปีเกิด	๑๓ พฤษภาคม ๒๔๗๐
สถานที่เกิด	ต. คูขุด อ. จะทิ้งพระ จ. สงขลา
การศึกษาสามัญ	ม ๖ ร.ร. มหาวชิราวุธ สงขลา พ.ศ. ๒๔๘๐–๘๕
	เตรียมปริญญา ม.ธ.ก. ๒ พ.ศ. ๒๔๘๖–๘๗
	ปริญญาตรี มธ. พ.ศ. ๒๔๘๘–๙๑
การศึกษาพิเศษ	B. Sc. in Economics มหาวิทยาลัยลอนดอน
	การฝึกอบรมหลักสูตรการจัดสหกรณ์ในชนบท ประเทศออสเตรเลีย
การรับราชการ	เสมียนแผนก ๓ กองเงินเดือน กรมบัญชีกลาง พ.ศ. ๒๐๘๕
	โอนไปรับราชการกรมการขนส่งทางบก พ.ศ. ๒๔๙๒
	ประจำแผนกคลัง สำนักงานเลขานุการกรมการขนส่ง พ.ศ. ๒๔๙๒
	หัวหน้าแผนกสถิติและสถิติ พ.ศ. ๒๔๙๓
	ผู้ช่วยหัวหน้ากองขุดและรักษาร่องน้ำ พ.ศ. ๒๔๙๙
	โอนไปรับราชการกระทรวงสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๐๐
	หัวหน้ากองจัดตั้งและตรวจสหกรณ์ธนกิจ
	กรมสหกรณ์พานิชและธนกิจ พ.ศ. ๒๕๐๕
	รองอธิบดีกรมสหกรณ์พานิชและธนกิจ พ.ศ. ๒๕๐๒
	รองอธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๐๕
	รักษาการแทนอธิบดี พ.ศ. ๒๕๐๘

ต่าง ๆ ให้การอบรมประธานกลุ่มสมาชิกและเลขานุการ เพื่อให้ไปชี้แจงและเผยแพร่แก่สมาชิก และประชาชนต่อไป

๓. การฝึกอบรมคณะกรรมการสหกรณ์ โดยใช้หน่วยเคลื่อนที่ระดับจังหวัด จัดให้มีการประชุมกรรมการสหกรณ์ในจังหวัดครั้งละ ๔,๕ อำเภอ เพื่อให้กรรมการสหกรณ์มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องสหกรณ์และการบริหารงานดียิ่งขึ้น

๔. การฝึกอบรมผู้จัดการและเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์ ซึ่งแบ่งออกเป็นหลายหลักสูตร มีความมุ่งหมายเพื่อให้การจัดการของสหกรณ์มีประสิทธิภาพสูงขึ้น สามารถให้บริการทางธุรกิจและบริการอื่น ๆ แก่สมาชิกอย่างทั่วถึงและกว้างขวาง

เมื่อบรรดาสมาชิกกรรมการและเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์มีความรู้ความเข้าใจ และสามารถดำเนินกิจการสหกรณ์ได้เองแล้ว ทางราชการก็สามารถคลายความช่วยเหลือให้น้อยลงเพื่อให้สหกรณ์ยืนอยู่บนขาของตนเองต่อไปได้

วารสาร วิธีการที่จะส่งเสริมการสหกรณ์ในระยะยาวนั้นมีความเห็นกันว่า การปลูกฝังเกี่ยวกับการสหกรณ์ให้แก่เด็ก หรือบ่มเพาะจิตใจของเยาวชน ในเรื่องสหกรณ์โดยเริ่มตั้งแต่ในโรงเรียน น่าจะมีความสำคัญและเป็นโครงการระยะยาว ซึ่งมีหลายประเทศเขาดำเนินการกันอยู่ อยากทราบว่ากรมส่งเสริมสหกรณ์ มีนโยบายในเรื่องนี้หรือไม่ประการใดบ้าง

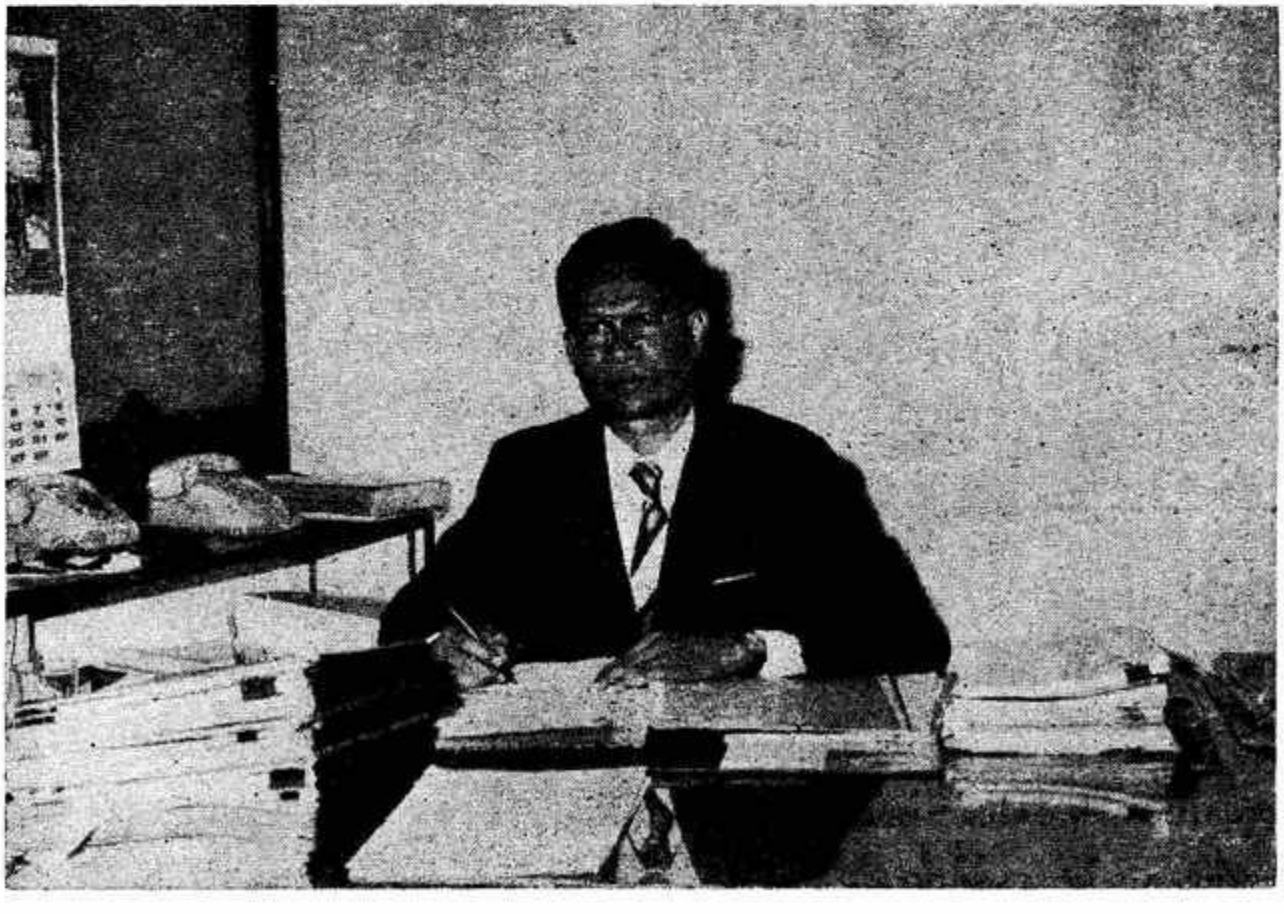

สหกรณ์ควรจะดำเนินการโดยรัฐบาลให้การช่วยเหลือทั้งทางวิชาการและการเงินอย่างเต็มที่ ระยะสิบปีแรก แต่พอสิบปีหลัง รัฐบาลจะต้องค่อย ๆ ถอนตัวออก มิฉะนั้นแล้วรัฐบาลก็จะต้องแบกภาระในเรื่องสหกรณ์ในอยู่อย่างไม่มีที่สิ้นสุด

รองเชิญ การให้การศึกษาเรื่องสหกรณ์ตั้งแต่เด็กนั้น เชื่อว่าต่อไปจะเป็นสมาชิกที่ดีภายหน้า ด้วยเหตุนี้จึงมีการดำเนินงานเพื่อบรรจุหลักสูตรสหกรณ์ในระดับชั้นประถม ถึงขั้นมหาวิทยาลัยได้ตกลงยอมรับหลักการ และเขียนตำราขึ้นมาแล้ว แต่เรื่องก็ยังเงียบอยู่ สำหรับขั้นมหาวิทยาลัยนั้น ทางคณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เห็นความสำคัญของวิชาการสหกรณ์เป็นอย่างดี ได้บรรจุวิชานี้เป็นวิชาเอกด้วย

ในชั้นนี้จึงต้องให้การศึกษาเป็นครั้งคราวโดยให้มีผู้เชิญไปบรรยายตามสถานศึกษาต่าง ๆ แล้วแต่โรงเรียนใดจะเห็นความสำคัญ มิได้มีโครงการไว้ต่างหากที่จะให้การศึกษาเรื่องสหกรณ์แก่นักเรียนในโรงเรียนทั้งหมด

วารสาร **ตามข้อเท็จจริงขณะนี้มีคนสนใจสหกรณ์ยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งร้านสหกรณ์มีผู้ไปสมัครเป็นสมาชิก และอุดหนุนกิจการสหกรณ์มากมายทั้ง ๆ ที่อาจยังไม่เข้าใจสหกรณ์ดีนัก ประชาชนบางกลุ่มนิยมสหกรณ์มากขึ้นเพราะเหตุใด และจะมีทางขยายให้กว้างขวางยิ่งขึ้นอีกหรือไม่**

รองเชิญ การรวมกรมสหกรณ์ช่วยให้การดำเนินงานสหกรณ์ได้ผลขึ้น และเมื่อมุ่งให้การศึกษาปรากฏว่าการให้การศึกษาเรื่องสหกรณ์ได้แพร่หลายเข้าไปในหมู่ประชาชน แม้จะดำเนินงานไม่ได้เต็มที่ แต่ก็มีประชาชนสนใจ และเห็นประโยชน์ของสหกรณ์เพิ่มมากกว่าแต่ก่อน

นอกจากนั้นการส่งเสริมสหกรณ์มีสถาบันการศึกษาทางสหกรณ์ ให้การศึกษาอบรมทั้งทฤษฎีและปฏิบัติแก่ผู้สำเร็จ มศ. ๕ หรือสำเร็จอาชีวการเกษตร อบรมเพียง ๑ ปี สามารถปฏิบัติงานให้สหกรณ์ได้ หรือเข้ารับราชการก็ได้

อีกทั้งมีการฝึกอบรมผู้จัดการสหกรณ์ หลักสูตร ๓ เดือน ปีละ ๓ รุ่น ๆ ละ ๓๐–๔๐ คน มีหลักสูตรสำหรับพนักงานสินเชื่อสหกรณ์ เจ้าหน้าที่บัญชีสหกรณ์ด้วย ดังได้กล่าวแล้วข้างต้น

การเน้นให้การศึกษาแก่เจ้าหน้าที่สหกรณ์เช่นว่านี้จึงมีส่วนช่วยให้การดำเนินงานสหกรณ์เข้ารูปเข้ารอยและได้รับความสนใจจากประชาชนยิ่งขึ้น

วารสาร การดำเนินงานบางอย่างในกระทรวงทบวงกรมอื่นเช่นงานด้านนิคม ของกรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงมหาดไทย โดยเนื้อแท้ก็มีลักษณะเช่นเดียวกับสหกรณ์นิคม การทำงานซ้ำซ้อนกันนี้ อยากทราบว่าจะเป็นผลดีหรือไม่ดีแก่ทางราชการอย่างไร

รองเชิญ ในหลักการแล้วการปฏิบัติงานซ้ำซ้อนกันอย่างนี้ไม่ดีอย่างแน่นอน เพราะเป็นการสิ้นเปลืองทรัพยากรของประเทศซึ่งมีอยู่จำกัด เมื่อมีหลายหน่วยปฏิบัติงานอย่างเดียวกัน เช่นนี้ งบประมาณก็ต้องกระจัดกระจายกันออกไป แต่ละฝ่ายจึงต่างทำอะไรกันไม่ได้เป็นล่ำเป็นสันกำลังคนก็ต้องกระจายกันออกไป ยิ่งหากมีการพิจารณากำหนดตำแหน่งโดยไม่เป็นธรรมแล้ว คนที่มีขีดความสามารถ มีคุณวุฒิ มีประสบการณ์เหมือนกัน แต่อยู่คนละหน่วยงานก็อาจก้าวหน้าไม่ทันกันทำให้เสียขวัญเสียกำลังใจไม่เป็นอันทำงาน ยกตัวอย่างข้อเท็จจริงผู้ปฏิบัติด้านนิคมของกรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงมหาดไทย โดยทั่วไปมีทางก้าวหน้ากว่าผู้ปฏิบัติงานด้านนิคมของการส่งเสริมสหกรณ์ แม้จะเป็นงานอย่างเดียวกันก็ตาม

ประการสำคัญที่สุด เกิดความสับสนในหมู่ประชาชนไม่ทราบว่ารัฐบาลมีความมุ่งหมายอย่างไรกันแน่ เช่นนิคมของกรมประชาสงเคราะห์ ถ้าจะส่งเสริมการเกษตรควรจัดในรูปสหกรณ์นิคมจะถูกต้องกว่าเพื่อให้มีอิสระและพึ่งตนเองได้ ซึ่งรัฐบาลจะประหยัดได้มากทีเดียว

วารสาร เรื่องกลุ่มเกษตรกรมีลักษณะการดำเนินงานใกล้เคียงกับสหกรณ์ แต่เพราะเหตุใดนโยบายของกระทรวงเกษตรจึงให้ความสำคัญกับกลุ่มเกษตรกร มีการจัดตั้งหน่วยงานควบคุม

> การดำเนินงานบางอย่างในกระทรวงทบวงกรมอื่น ซึ่งโดยเนื้อแท้ก็มีลักษณะเช่นเดียวกับสหกรณ์ เป็นการทำงานซ้ำซ้อน เป็นการสิ้นเปลืองทรัพยากรของประเทศซึ่งมีจำกัด งบประมาณก็ต้องกระจัดกระจายออกไป แต่ละฝ่ายจึงทำอะไรไม่ได้เป็นล่ำเป็นสัน

กลุ่มเกษตรกร แทนที่จะส่งเสริมสหกรณ์การเกษตรให้เป็นผลดีขึ้น ทำไมจึงเบี่ยงเบนไปอย่างนั้น

รองเชิญ เรื่องกลุ่มเกษตรกรนี้มีเบื้องหลังตั้งแต่สมัยรัฐบาล จอมพลถนอม กิตติขจร เป็นนายกรัฐมนตรี มีกลุ่มเกษตรกรระดับประเทศ สมาคมชาวนาระดับประเทศโดยมีเกษตรกรหรือชาวนาที่มีฐานะดีร่วมกันตั้งขึ้น โดยได้รับการส่งเสริมจากกรมการข้าวเดิม ตั้งกลุ่มทั่วประเทศ มีการเลือกตั้งกรรมการ นายกสมาคม กลายเป็นกลุ่มที่มีอิทพลทางการเมือง มีอำนาจต่อรองทางการเมืองด้วย นอกเหนือจากการส่งเสริมเกษตรกรรมและสวัสดิการของเกษตรกร

ในที่สุดในสมัยรัฐบาลคณะปฏิวัติได้มีประกาศคณะปฏิวัติจัดตั้งกลุ่มเกษตรให้สามารถดำเนินกิจการธุรกิจ ซื้อขายให้กู้ยืมได้ เช่นเดียวกับสหกรณ์ จะแตกต่างกันที่กลุ่มเกษตรกรจัดตั้งขึ้นในระดับตำบล แม้ว่าตามคำปรารภของประกาศดังกล่าวต้องการให้กลุ่มเกษตรกรที่ดำเนินงานเป็นปึกแผ่นมั่นคงแล้วแปรสภาพเป็นสหกรณ์ แต่ตามความเข้าใจของสามัญชนทั่วไป ย่อมเป็นไปได้ยากที่องค์การใดก็ตามซึ่งดำเนินงานเจริญก้าวหน้าดีแล้วจะเปลี่ยนเป็นองค์การอื่น แต่โดยเนื้อหาสาระกลุ่มเกษตรกรก็คือ สหกรณ์การเกษตรนั่นเอง จึงไม่เข้าใจเหมือนกันว่ารัฐบาลจะมีนโยบายอย่างไรกันแน่ กลุ่มเกษตรกรน่าจะมีวัตถุประสงค์หลักแต่เพียงส่งเสริมและเผยแพร่วิชาการเกษตรหรือวิธีการเกษตรแผนใหม่เท่านั้นไม่ควรจะให้ทำธุรกิจด้วย

วารสาร **โครงการปฏิรูปที่ดินกับงานของกรมส่งเสริมสหกรณ์มีความสัมพันธ์กันหรือไม่ อย่างไร**

รองเชิญ ในทางปฏิบัติมิได้ผ่านงานด้านนี้เลย จึงให้คำตอบที่ชัดเจนไม่ได้ แต่ตามความเข้าใจนั้น สหกรณ์นิคมก็คือการปฏิรูปที่ดินนั่นเอง โดยสหกรณ์นิคมมีอยู่หลายรูป เช่น สหกรณ์นิคมจัดกรรมสิทธิ์ที่ดิน สหกรณ์ผู้เช่า และสหกรณ์เช่าซื้อ

ดังนั้น ตามข้อเท็จจริงการปฏิรูปที่ดินจึงเป็นการปฏิบัติงานที่ซ้ำซ้อนกับสหกรณ์นิคม ที่ดำเนินงานอยู่แล้ว มีเจ้าหน้าที่อยู่แล้ว ผลงานในด้านนี้จึงเชื่อว่าจะไม่เกิดประสิทธิภาพแก่ราชการเท่าที่ควร เพราะการปฏิรูปที่ดินเน้นหนักทางการเมืองมากกว่าจะดำเนินงานให้ได้ผล เมื่อทำงานซ้ำซ้อนกันเช่นนี้ จะให้เกิดผลดีจึงเป็นไปได้ยาก และการปฏิรูปที่ดินแต่เพียงอย่างเดียวโดยมิได้จัดสหกรณ์ด้านอื่นตามไปด้วย จะประสบปัญหาในภายหลัง และการดำเนินงานของรัฐบาล จะเปรียบเหมือนตำน้ำพริกละลายแม่น้ำไม่เกิดประโยชน์แก่ใครเลย

วารสาร **ปัญหาคอรัปชั่นของข้าราชการเป็นเรื่องควรพูดถึงทุกหน่วยงาน การส่งเสริมสหกรณ์เป็นจุดที่ล่อแหลมในเรื่องคอรัปชั่นเช่นกัน จึงขอทราบว่ากรมส่งเสริมสหกรณ์มีนโยบายในนี้ประการใด**

รองเชิญ ข้าราชการกรมส่งเสริมสหกรณ์เกี่ยวข้องกับสหกรณ์ในฐานะเป็นเจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์ มีโอกาสที่จะแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบได้ ๒ ทางคือ ข้าราชการเข้าไปดำเนินกิจการสหกรณ์เสียเอง ซึ่งมีน้อยมาก เพราะทางราชการมีคำสั่งห้ามโดยเด็ดขาด ใครฝ่าฝืนมีโทษถึงไล่ออก ปลดออก อีกทางหนึ่งเจ้าหน้าที่หรือกรรมการของสหกรณ์ดำเนินการเอง โดยมีข้าราชการรู้เห็นเป็นใจและได้รับประโยชน์ด้วย

การคอรัปชั่นในงานสหกรณ์นี้เป็นเสียหายมาก เพราะประชาชนจะไม่ศรัทธางานสหกรณ์และไม่ร่วมมือด้วย งานสหกรณ์ก็ไปไม่รอด ด้วยเหตุนี้กรมส่งเสริมสหกรณ์ จึงมีนโยบายเคร่งครัดมาก การทุจริตต่อหน้าที่เบียดบังจากสหกรณ์ จะต้องถูกลงโทษไล่ออกทันที

นอกจากนั้นได้กำชับหัวหน้าหน่วยงานให้คอยสอดส่องข้าราชการทุกคน เพื่อป้องกันมิให้มีการทุจริตอย่างเด็ดขาด

แต่ก็ยากจะป้องกันมิให้เกิดการคอรัปชั่นเสียเลย

วารสาร **อยากทราบว่าเท่าที่ปรากฏการคอรัปชั่นลดหรือเพิ่มขึ้นอย่างไร**

รองเชิญ ก่อนรวมกรมไม่ค่อยทราบ เพราะกรมสหกรณ์พาณิชย์และธนกิจไม่เกี่ยวข้องกับสหกรณ์โดยตรง แต่ทราบว่าหากปรากฏว่ามีข้าราชการสหกรณ์คอรัปชั่นทางราชการจะลงโทษอย่างเฉียบขาดทุกราย หลังจากรวมกรมก็ยังมีการทุจริตอยู่บ้างสำหรับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมและส่งเสริมสหกรณ์ แต่การลงโทษก็ยังเป็นไปโดยเฉียบขาดเช่นเดิม

วารสาร **ลักษณะของการคอรัปชั่นทำได้อย่างไรกัน**

รองเชิญ การคอรัปชั่นของผู้ปฏิบัติงานด้านนี้ กระทำได้โดยเจ้าหน้าที่ร่วมมือกับกรรมการหรือเจ้าหน้าที่สหกรณ์หาประโยชน์ร่วมกัน

การปฏิรูปที่ดินเป็นการทำงานซ้ำซ้อนกับสหกรณ์นิคม ที่ดำเนินงานอยู่แล้ว มีเจ้าหน้าที่อยู่แล้ว ผลงานในด้านนี้จึงเชื่อว่าจะไม่เกิดประสิทธิภาพแก่ราชการเท่าที่ควร เพราะการปฏิรูปที่ดินเน้นหนักทางการเมืองมากกว่าจะดำเนินงานให้ได้ผล

ในทางปฏิบัติแม้จะบ้องกันโดยห้ามข้าราชการรับเงินแทนสหกรณ์ แต่ก็มีทางเลี่ยงได้โดยให้เจ้าหน้าที่ของสหกรณ์รับไว้แทน หรือในกรณีสหกรณ์ซื้อขาย ข้าราชการรับอาสาไปติดต่อซื้อขายให้สหกรณ์แล้วบวกเปอร์เซ็นต์เพิ่มทำให้สหกรณ์เสียค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น เป็นต้น ในสหกรณ์ใดหากมีคณะกรรมการที่เข้มแข็งและสุจริต คอรัปชั่นก็ไม่มีหรือเกิดขึ้นได้ยาก

วารสาร **จะมีทางแก้ได้อย่างไร**

รองเชิญ มีการวางระเบียบไว้อย่างเคร่งครัด ห้ามมิให้ข้าราชการรับหรือจ่ายเงินของสหกรณ์ไม่ว่ากรณีใด ๆ และจะกระทำตนเป็นตัวแทนของสหกรณ์หรือจะรับ หรือเรียกผลประโยชน์ใด ๆ จากสหกรณ์หรือจากสมาชิกไม่ได้ทั้งสิ้น ถือว่าผิดทั้งนั้น

นอกจากนั้นในการประชุมสหกรณ์จังหวัด สหกรณ์อำเภอ อธิบดีได้พูดเน้นเรื่องนี้อยู่เสมอ

วารสาร **เมื่อรวมกรมแล้วสหกรณ์มีสมาชิกเพิ่มขึ้นหรือลดลง**

รองเชิญ เพิ่มขึ้นในระดับที่น่าพอใจ

วารสาร **เป้าหมายสุดท้ายของข้าราชการที่ทำงานส่งเสริมสหกรณ์เป็นอย่างไรกัน**

รองเชิญ ต้องการเห็นสหกรณ์เจริญก้าวหน้า และตัวเองได้รับผลตอบแทนด้วยความก้าวหน้าในทางราชการด้วย สำหรับข้าราชการไม่น้อยมีความยินดีที่จะลาออกจากราชการ ไปทำงานในตำแหน่งผู้จัดการหรือเจ้าหน้าที่อื่น หากสหกรณ์มีความเจริญมั่นคง และสามารถจ่ายค่าจ้างในอัตราที่สมควรได้ ในขั้นสุดท้ายหากขบวนการสหกรณ์เจริญก้าวหน้า และมีความมั่นคงดีแล้ว เข้าใจว่าข้าราชการที่มีความสามารถสูงอาจถูกสหกรณ์ดึงไปทำงานในสหกรณ์โดยให้เงินเดือนสูง ๆ เช่นเดียวกับห้างหุ้นส่วนบริษัทที่ประสบความสำเร็จก็ได้

อย่างไรก็ตามการดำเนินงานสหกรณ์ให้บรรลุเป้าหมายได้นั้น รัฐบาลต้องจะมีนโยบายและแผนดำเนินงานในเรื่องนี้และให้การสนับสนุนอย่างจริงจัง เพราะมิฉะนั้น งานสหกรณ์แทนที่จะเป็นพื้นฐานทางเศรษฐกิจของประเทศที่ยืนบนขาตนเอง กลับกลายเป็นภาระที่รัฐบาลจะเลี่ยงดูจนถอนตัวไม่ได้ และสิ้นเปลืองงบประมาณโดยมิได้เกิดประโยชน์แต่ประการใดเลย

การดำเนินงานสหกรณ์ที่ลงทุนมากมายมาแต่ต้น จะประสบความสูญเปล่าอย่างน่าเสียดายที่สุด ●

ที่ กค. ๐๕๐๔/๗๕๕๑ กระทรวงการคลัง

๒๘ มีนาคม ๒๕๑๘

เรื่อง บำเหน็จบำนาญของผู้ซึ่งถูกทางราชการสั่งให้ออกจากราชการตามมาตรา ๘๖ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘

เรียน ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

ตามมาตรา ๘๖ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ ได้บัญญัติให้ข้าราชการพลเรือนสามัญซึ่งมีกรณีถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงและผู้บังคับบัญชาได้สั่งให้ออกจากราชการให้มีสิทธิได้รับบำเหน็จบำนาญเสมือนว่าผู้นั้นลาออกจากราชการ จึงเป็นเหตุให้ผู้ถูกสั่งให้ออกจากราชการในกรณีดังกล่าว มีสิทธิได้รับบำเหน็จบำนาญ ต่างกับผู้ถูกสั่งให้ออกจากราชการ เพราะกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงตามมาตรา ๕๐ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๕๗ กล่าวคือ ผู้ถูกสั่งให้ออกตามมาตรา ๕๐ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๕๗ ถือว่าเป็นกรณีมีคำสั่งให้ออกโดยไม่มีความผิดตามความหมายแห่งกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการมีสิทธิได้รับบำเหน็จบำนาญเหตุทดแทน ถ้ามีเวลาราชการสำหรับคำนวณบำเหน็จบำนาญตั้งแต่สิบปีบริบูรณ์ขึ้นไปก็มีสิทธิได้รับบำนาญ ถ้ามีเวลาราชการสำหรับคำนวณบำเหน็จบำนาญตั้งแต่หนึ่งปีบริบูรณ์ขึ้นไปแต่ไม่ถึงสิบปีบริบูรณ์ก็มีสิทธิได้รับเฉพาะบำเหน็จอย่างเดียว แต่สำหรับผู้ถูกสั่งให้ออกจากราชการตามมาตรา ๘๖ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ เมื่อให้ถือเสมือนว่าผู้นั้นลาออกจากราชการแล้ว สิทธิในบำเหน็จบำนาญจึงเป็นดังนี้ :—

๑. ถ้ามีเวลาราชการสำหรับคำนวณบำเหน็จบำนาญตั้งแต่ยี่สิบห้าปีบริบูรณ์ขึ้นไป มีสิทธิได้รับบำเหน็จบำนาญเหตุรับราชการมานาน

๒. ถ้ามีเวลาราชการสำหรับคำนวณบำเหน็จบำนาญ ตั้งแต่สิบปีบริบูรณ์ขึ้นไป และมีอายุครบห้าสิบปีบริบูรณ์แล้วมีสิทธิได้รับบำเหน็จบำนาญเหตุสูงอายุ

๓. ถ้ามีเวลาราชการสำหรับคำนวณบำเหน็จบำนาญตั้งแต่สิบปีบริบูรณ์ขึ้นไป แต่ไม่เข้าเกณฑ์ตามข้อ ๑ หรือข้อ ๒ มีสิทธิได้รับเฉพาะบำเหน็จตามมาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. ๒๔๕๔ ไม่มีสิทธิได้รับบำนาญ

๔. ถ้ามีเวลาราชการสำหรับคำนวณบำเหน็จบำนาญไม่ถึงสิบปีบริบูรณ์ไม่มีสิทธิได้รับบำเหน็จบำนาญแต่อย่างใด

อนึ่ง กรณีที่ผู้บังคับบัญชาสั่งลงโทษให้ข้าราชการออกจากราชการเพราะกระทำผิดวินัยตามมาตรา ๘๖ มาตรา ๘๗ และมาตรา ๘๘ ก.พ. มีอำนาจที่จะสอบสวนหรือตั้งกรรมการสอบสวนใหม่ได้เมื่อพิจารณาเห็นเป็นการสมควรเพื่อประโยชน์แห่งความเป็นธรรม และ ก.พ. ยังมีอำนาจรายงานนายกรัฐมนตรีในกรณีที่ปรากฏว่ากระทรวงทบวงกรมไม่ปฏิบัติการ หรือปฏิบัติการไปโดยไม่เหมาะสมตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ เพื่อนายกรัฐมนตรีจะได้มีคำสั่งให้ปฏิบัติให้ถูกต้องและเหมาะสมตามที่ ก.พ. รายงาน เนื่องจากกรณีดังกล่าวผู้ที่ถูกผู้บังคับบัญชาสั่งให้ออกเพราะกระทำผิดวินัยตามนัยแห่งมาตราดังกล่าว รวมตลอดถึงการถูกสั่งให้ออกฐานหย่อนความสามารถตามมาตรา ๘๗ ฐานมีมลทินมัวหมองตามมาตรา ๘๘ และฐานต้องโทษจำคุกตามมาตรา ๘๘ เมื่อ ก.พ. แจ้งรับทราบการลงโทษแล้วจึงจะถือว่าการสั่งให้ออกนั้นได้ถึงที่สุด ในการยื่นเรื่องราวขอรับบำเหน็จบำนาญ กระทรวงทบวงกรมเจ้าสังกัด จะต้องส่งเรื่องราวขอรับบำเหน็จบำนาญโดยมีหนังสือตอบรับทราบของ ก.พ. แนบมาในเรื่องราวขอรับบำเหน็จบำนาญด้วย

จึงเรียนชี้แจงความเข้าใจมาเพื่อโปรดแจ้งให้ข้าราชการในสังกัด และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทราบถึงสิทธิในการขอรับบำเหน็จบำนาญของผู้ที่ถูกทางราชการสั่งให้ออกจากราชการตามมาตรา ๘๖ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ โดยทั่วกันด้วย จะเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

อำนวย วีรวรรณ

(นายอำนวย วีรวรรณ)

ปลัดกระทรวงการคลัง

กองบำเหน็จบำนาญ
กรมบัญชีกลาง
โทร. ๒๑๕๘๕๐

พระราชกฤษฎีกา

เบี้ยประชุมกรรมการ พ.ศ. ๒๕๑๙

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๘ เมษายน พ.ศ. ๒๕๑๙

เป็นปีที่ ๓๑ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้า ฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยเบี้ยประชุมกรรมการ

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๔๒ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติการกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจ่ายเงินบางประเภท ตามงบประมาณรายจ่าย พ.ศ. ๒๕๑๙ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ตราพระราชกฤษฎีกาขึ้นไว้ ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชกฤษฎีกานี้เรียกว่า "พระราชกฤษฎีกาเบี้ยประชุมกรรมการ พ.ศ. ๒๕๑๙"

มาตรา ๒ พระราชกฤษฎีกานี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยเบี้ยประชุมกรรมการ พ.ศ. ๒๕๐๔

มาตรา ๔ ในพระราชกฤษฎีกานี้

"คณะกรรมการ" หมายความว่า คณะกรรมการหรือคณะที่ปรึกษา ซึ่งได้รับแต่งตั้งตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย โดยประกาศพระบรมราชโองการ โดยคณะรัฐมนตรี โดยนายกรัฐมนตรีในฐานะหัวหน้ารัฐบาล หรือโดยรัฐมนตรีเจ้าสังกัด ซึ่งได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรี

"กรรมการ" หมายความว่า กรรมการในคณะกรรมการหรือที่ปรึกษาในคณะที่ปรึกษา แต่ไม่รวมถึงกรรมการหรือที่ปรึกษาซึ่งได้รับเงินเดือนหรือค่าตอบแทนอย่างอื่นในหน้าที่นั้น ๆ โดยเฉพาะ

"คณะอนุกรรมการ" หมายความว่า คณะอนุกรรมการหรือคณะอนุกรรมการที่ปรึกษาซึ่งได้รับแต่งตั้งตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย โดยประกาศพระบรมราชโองการโดยคณะรัฐมนตรี โดยนายกรัฐมนตรีในฐานะหัวหน้ารัฐบาล โดยรัฐมนตรีเจ้าสังกัดซึ่งได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรีหรือโดยคณะกรรมการหรือคณะที่ปรึกษา แต่ไม่รวมถึง อ.ก.พ. กระทรวง หรือทบวงการเมืองที่มีฐานะเป็นกระทรวง อ.ก.พ. ทบวง อ.ก.พ. กรม

หรือทบวงการเมืองที่มีฐานะเป็นกรม หรือ อ.ก.พ. จังหวัด หรือคณะอนุกรรมการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการอื่นที่มีลักษณะทำนองเดียวกัน

"อนุกรรมการ" หมายความว่า อนุกรรมการในคณะอนุกรรมการหรืออนุกรรมการที่ปรึกษาในคณะอนุกรรมการที่ปรึกษา แต่ไม่รวมถึงอนุกรรมการหรืออนุกรรมการที่ปรึกษาซึ่งได้รับเงินเดือนหรือค่าตอบแทนอย่างอื่นในหน้าที่นั้น ๆ โดยเฉพาะ

มาตรา ๕ พระราชกฤษฎีกานี้ไม่ใช้บังคับแก่กรรมการและอนุกรรมการในรัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ

มาตรา ๖ กรรมการซึ่งจะได้รับเบี้ยประชุมต้องอยู่ในลักษณะหนึ่ง ลักษณะใด ดังต่อไปนี้

ลักษณะ ๑ กรรมการซึ่งได้รับแต่งตั้งตามกฎหมายว่าด้วยคณะกรรมการกฤษฎีกา และตามกฎหมายว่าด้วยเรื่องราวร้องทุกข์

ลักษณะ ๒ กรรมการซึ่งได้รับแต่งตั้งตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายอื่น หรือโดยประกาศพระบรมราชโองการ

ลักษณะ ๓ กรรมการซึ่งได้รับแต่งตั้งโดยคณะรัฐมนตรี โดยนายกรัฐมนตรีในฐานะหัวหน้ารัฐบาล หรือโดยรัฐมนตรีเจ้าสังกัดซึ่งได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรี

อนุกรรมการของคณะกรรมการลักษณะใดให้ได้รับเบี้ยประชุมตามลักษณะของกรรมการในคณะกรรมการนั้น

มาตรา ๗ ให้กรรมการและอนุกรรมการได้รับเบี้ยประชุมเหมาจ่ายเป็นรายเดือนหรือเป็นรายครั้ง ตามหลักเกณฑ์และอัตราการจ่ายตามพระราชกฤษฎีกานี้

มาตรา ๘ กรรมการและอนุกรรมการลักษณะ ๑ ให้ได้รับเบี้ยประชุมเหมาจ่ายเป็นรายเดือนตามอัตราในบัญชี ๑ ท้ายพระราชกฤษฎีกานี้

มาตรา ๙ กรรมการและอนุกรรมการลักษณะ ๒ และลักษณะ ๓ ให้ได้รับเบี้ยประชุมเป็นรายครั้งตามอัตราในบัญชี ๒ ท้ายพระราชกฤษฎีกานี้ แต่ถ้าจะรับเบี้ยประชุมเหมาจ่ายเป็นรายเดือน ให้ดำเนินการตามมาตรา ๑๐

มาตรา ๑๐ กรรมการและอนุกรรมการลักษณะ ๒ และลักษณะ ๓ ซึ่งมีหน้าที่ต้องปฏิบัติงานที่มีปริมาณและคุณภาพของงานสูงเป็นพิเศษซึ่งไม่อาจดำเนินการลุล่วงได้ในระยะเวลาอันสั้น กระทรวงทบวงกรมเจ้าของเรื่องจะขอทำความตกลงกับกระทรวงการคลังให้กำหนดเบี้ยประชุมเหมาจ่ายเป็นรายเดือนก็ได้ แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกินอัตราที่กำหนดไว้ในบัญชี ๓ ท้ายพระราชกฤษฎีกานี้

กรรมการและอนุกรรมการลักษณะ ๒ ตามวรรคหนึ่ง ซึ่งต้องมีการประชุมในเดือนหนึ่ง ๆ ตั้งแต่สี่ครั้งขึ้นไป กระทรวงทบวงกรมเจ้าของเรื่องจะขอทำความตกลงกับกระทรวงการคลังเป็นกรณีพิเศษให้กำหนดเบี้ยประชุมเหมาจ่ายเป็นรายเดือนไม่เกินอัตราที่กำหนดไว้ในบัญชี ๑ ท้ายพระราชกฤษฎีกานี้ก็ได้

มาตรา ๑๑ กรรมการและอนุกรรมการซึ่งมิได้เป็นข้าราชการหรือลูกจ้างของทางราชการ ให้ได้รับเบี้ยประชุมเพิ่มขึ้นอีกกึ่งหนึ่งของอัตราเบี้ยประชุมกรรมการ หรืออนุกรรมการซึ่งกำหนดไว้ตามอัตราในบัญชี ๑ บัญชี ๒ หรือบัญชี ๓ ท้ายพระราชกฤษฎีกานี้ แล้วแต่กรณี

มาตรา ๑๒ ประธานกรรมการและประธานอนุกรรมการให้ได้รับเบี้ยประชุมเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งในสี่ของอัตราเบี้ยประชุมของกรรมการหรืออนุกรรมการที่ผู้นั้นมีสิทธิได้รับ

มาตรา ๑๓ เลขานุการและผู้ช่วยเลขานุการของคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการ ให้ได้รับเบี้ยประชุมเช่นเดียวกับกรรมการหรืออนุกรรมการ แล้วแต่กรณี และถ้ากรรมการหรืออนุกรรมการผู้ใดเป็นเลขานุการหรือผู้ช่วยเลขานุการด้วย ให้เบิกเบี้ยประชุมได้เพียงตำแหน่งเดียว

เลขานุการในคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการให้มีสิทธิได้รับเบี้ยประชุมไม่เกินหนึ่งคน และผู้ช่วยเลขานุการในคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการให้มีสิทธิได้รับเบี้ยประชุมไม่เกินสองคน

มาตรา ๑๔ กรรมการในคณะกรรมการคณะหนึ่ง หรืออนุกรรมการในคณะอนุกรรมการคณะหนึ่ง ให้ได้รับเบี้ยประชุมรายครั้งเพียงครั้งเดียวในวันหนึ่ง

มาตรา ๑๕ กรรมการหรืออนุกรรมการที่มีสิทธิได้รับเบี้ยประชุมเหมาจ่ายเป็นรายเดือนตามพระราชกฤษฎีกานี้ถ้าเดือนใดไม่มีการประชุม หรือกรรมการหรืออนุกรรมการผู้ใดไม่ได้เข้าประชุมในเดือนใด ให้งดเบี้ยประชุมในเดือนนั้น

มาตรา ๑๖ กรรมการหรืออนุกรรมการที่มีสิทธิได้รับเบี้ยประชุมเหมาจ่ายเป็นรายเดือนตามพระราชกฤษฎีกานี้ ถ้าได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการหรืออนุกรรมการระหว่างเดือน หรือพ้นจากตำแหน่งกรรมการหรืออนุกรรมการก่อนสิ้นเดือนให้ได้รับเบี้ยประชุมตามอัตราส่วนของจำนวนวันที่ดำรงตำแหน่งในเดือนนั้น

มาตรา ๑๗ การเบิกเบี้ยประชุมให้เบิกจ่ายจากกระทรวงทบวงกรมเจ้าของเรื่อง

มาตรา ๑๘ กรรมการหรืออนุกรรมการในคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการซึ่งจะต้องได้รับเบี้ยประชุมกรรมการเป็นรายครั้งตามพระราชกฤษฎีกานี้หากได้รับเบี้ยประชุมเหมาจ่ายเป็นรายเดือนอยู่แล้วในวันที่พระราชกฤษฎีกานี้ใช้บังคับจะรับเบี้ยประชุมเหมาจ่ายเป็นรายเดือนต่อไปจนกว่าคณะกรรมการ หรืออนุกรรมการนั้นสิ้นสุดลง หรือจะรับเบี้ยประชุมเป็นรายครั้งตามพระราชกฤษฎีกานี้ ทางใดทางหนึ่งแล้วแต่จะเลือกก็ได้ แต่

ถ้ากรรมการหรืออนุกรรมการผู้ใดได้ใช้สิทธิเลือกรับเบี้ยประชุมทางใดทางหนึ่งแล้ว จะต้องใช้สิทธิรับเบี้ยประชุมในทางที่เลือกนั้นเพียงทางเดียวจนกว่าคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการนั้นสิ้นสุดลง

มาตรา ๑๙ กรรมการหรืออนุกรรมการในคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการซึ่งมีสิทธิได้รับเบี้ยประชุมกรรมการตามพระราชกฤษฎีกานี้ หากได้รับเบี้ยประชุมสูงกว่าที่กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกาอยู่แล้วในวันที่พระราชกฤษฎีกานี้ใช้บังคับ ให้ได้รับเบี้ยประชุมตามอัตราที่ได้รับอยู่แล้วนั้นต่อไปจนกว่าคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการนั้นสิ้นสุดลง

มาตรา ๒๐ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังรักษาการตามพระราชกฤษฎีกานี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช

นายกรัฐมนตรี

บัญชี ๑

อัตราเบี้ยประชุมเหมาจ่ายรายเดือนของกรรมการและอนุกรรมการลักษณะ ๑

ประเภทกรรมการและอนุกรรมการ	เดือนละ
กรรมการซึ่งเป็นข้าราชการหรือลูกจ้างของทางราชการ	๑,๕๐๐ บาท
อนุกรรมการซึ่งเป็นข้าราชการหรือลูกจ้างของทางราชการ	๑,๐๐๐ บาท

บัญชี ๒

อัตราเบี้ยประชุมรายครั้งของกรรมการและอนุกรรมการ ลักษณะ ๒ และลักษณะ ๓

ประเภทของกรรมการและอนุกรรมการ	ลักษณะ ๒ ครั้งละ	ลักษณะ ๓ ครั้งละ
กรรมการซึ่งเป็นข้าราชการหรือลูกจ้างของทางราชการ	๑๕๐ บาท	๑๐๐ บาท
อนุกรรมการซึ่งเป็นข้าราชการหรือลูกจ้างของทางราชการ	๑๐๐ บาท	๘๐ บาท

บัญชี ๓

อัตราเบี้ยประชุมเหมาจ่ายรายเดือนของกรรมการและอนุกรรมการลักษณะ ๒ และลักษณะ ๓

ประเภทกรรมการและอนุกรรมการ	ลักษณะ ๒ ไม่เกินเดือนละ	ลักษณะ ๓ ไม่เกินเดือนละ
กรรมการซึ่งเป็นข้าราชการหรือลูกจ้างของทางราชการ	๑,๐๐๐ บาท	๘๐๐ บาท
อนุกรรมการซึ่งเป็นข้าราชการหรือลูกจ้างของทางราชการ	๗๐๐ บาท	๕๐๐ บาท

หมายเหตุ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๙๓ ตอนที่ ๖๒
วันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๑๙ ฉบับพิเศษ หน้า ๑

ที่ กค. ๐๓๐๖/๓๘๔๘ กระทรวงคมนาคม

๒๔ พฤษภาคม ๒๕๑๙

เรื่อง การสงเคราะห์ประชาชนผู้มีรายได้น้อยในเขตเมือง

กราบเรียน ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี

อ้างถึง ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสงเคราะห์แก่ประชาชนผู้มีรายได้น้อยในเขตเมือง พ.ศ. ๒๕๑๙

ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีที่อ้างถึง กระทรวงคมนาคมได้ดำเนินการจัดให้มีการสงเคราะห์แก่ประชาชนผู้มีรายได้น้อยให้โดยสารรถประจำทางโดยไม่ต้องเสียค่าโดยสารในเขตเมือง ซึ่งแยกการสงเคราะห์ออกเป็น ๒ ประเภท คือ การสงเคราะห์แก่ประชาชนผู้มีรายได้น้อยทั่วไปให้โดยสารรถยนต์ประจำทางโดยไม่ต้องเสียค่าโดยสาร และการจัดรถโดยสารสำหรับนักเรียน นิสิต และนักศึกษา ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ก. การให้การสงเคราะห์แก่ประชาชนผู้มีรายได้น้อยให้โดยสารรถยนต์ประจำทางโดยไม่ต้องเสียค่าโดยสาร

กระทรวงคมนาคมได้ดำเนินการจัดให้มีการสงเคราะห์ประชาชนผู้มีรายได้น้อยในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัดอีก ๕ จังหวัด คือ ชลบุรี นครราชสีมา นครสวรรค์ พิษณุโลก สงขลา อุบลราชธานี อุดรธานี ขอนแก่น และเชียงใหม่ โดยให้ประชาชนผู้มีสิทธิเริ่มโดยสารรถยนต์ประจำทางโดยไม่ต้องเสียค่าโดยสารได้ ตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๑๘ ในกรุงเทพมหานคร และตั้งแต่วันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๙ ในจังหวัดชลบุรี นครสวรรค์ พิษณุโลก สงขลา อุบลราชธานี อุดรธานี และเชียงใหม่ ส่วนจังหวัดขอนแก่นและนครราชสีมา เริ่มวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ และวันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๑๙ ตามลำดับ ต่อมาได้มีประกาศของสำนักนายกรัฐมนตรีลงวันที่ ๗ มกราคม ๒๕๑๙ ให้มีการสงเคราะห์แก่ประชาชนผู้มีรายได้น้อยให้โดยสารประจำทางโดยไม่ต้องเสียค่าโดยสารเพิ่มเติมอีก ๕๕ จังหวัด ซึ่งกระทรวงคมนาคมได้เตรียมการในขั้นต้นที่จะดำเนินการเฉพาะจังหวัดที่มีรถโดยสารประจำทางหมวด ๑ (รถโดยสารประจำทางในเขตเทศบาล) เดินบริการอยู่แล้วเท่านั้น

ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการเกี่ยวกับการสงเคราะห์ผู้มีรายได้น้อย มีดังนี้

๑. ค่าใช้จ่ายระหว่างเดือนตุลาคม ๒๕๑๘–เมษายน ๒๕๑๙ เป็นค่าโดยสารทดแทนสงเคราะห์ผู้มีรายได้น้อย

ส่วนกลาง (กรุงเทพมหานคร)	๓.๕ ล้านบาท
ส่วนภูมิภาค (๕ จังหวัด) ๒ ก.พ.–๓๐ เม.ย. ๑๙	๐.๒ ล้านบาท
รวม	๓.๗ ล้านบาท

๒. ค่าใช้จ่ายที่คาดว่าจะจ่ายระหว่างเดือน พฤษภาคม–กันยายน ๒๕๑๙ โดยจ่ายเป็นค่าโดยสารทดแทนสงเคราะห์ผู้มีรายได้น้อย

ส่วนกลาง (กรุงเทพมหานคร)	๖.๔ ล้านบาท
จังหวัดต่อเนื่อง (นนทบุรี ปทุมธานี สมุทรปราการ)	๓.๙ ล้านบาท
ส่วนภูมิภาค	๑.๘ ล้านบาท
รวม	๑๒.๑ ล้านบาท
รวมค่าใช้จ่ายที่จ่ายเป็นค่าโดยสารทดแทนทั้งสิ้น	๑๕.๘ ล้านบาท

ข. การจัดรถโดยสารสำหรับนักเรียน นิสิต นักศึกษา

กระทรวงคมนาคมได้ดำเนินการเดินรถยนต์โดยสารนักเรียนโดยตกลงว่าจ้างผู้ประกอบการขนส่งให้บริการแก่นักเรียน นิสิต และนักศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ตั้งแต่วันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๑๘ และจังหวัดอุบลราชธานีตั้งแต่วันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๑๙ สำหรับการดำเนินงานในกรุงเทพมหานครได้กำหนดแผนงานไว้ว่า เมื่อการรวมกิจการรถโดยสารประจำทางในกรุงเทพมหานครสำเร็จเรียบร้อย ก็จะมอบให้บริษัทมหานครขนส่งจำกัด รับไปดำเนินการจัดรถโดยสารนักเรียนให้บริการในเส้นทางรถโดยสารประจำทางธรรมดา โดยจะเพิ่มจำนวนรถและจำนวนเที่ยววิ่งให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน นิสิต นักศึกษา ซึ่งคาดว่าจะใช้รถโดยสารประมาณ ๘๐๐ คัน แต่ถ้าการรวมกิจการรถยนต์โดยสารประจำทางยังไม่เสร็จเรียบร้อย ก็จะดำเนินการจัดรถโดยสารนักเรียนไปในลักษณะเดิมก่อน และจะพิจารณาปรับปรุงเส้นทางเดินรถจาก ๑๗ เส้นทาง เป็น ๒๐ เส้นทางและจะเพิ่มจำนวนรถโดยสารที่ใช้วิ่งบริการเพิ่มขึ้นจากเดิมเป็น ๔๐๐ คัน ตามที่ได้รับงบประมาณไว้ ส่วนในต่างจังหวัดได้เตรียมการเดินรถโดยสารนักเรียนในวันเปิดภาคการศึกษาภาคต้น (๑ มิถุนายน ๒๕๑๙) ของปีการศึกษา ๒๕๑๙ ไว้เรียบร้อยแล้ว ๑๙ จังหวัด คือ นครปฐม ลพบุรี ราชบุรี เชียงใหม่ นครสวรรค์ พิษณุโลก อุตรดิตถ์ ขอนแก่น หนองคาย บุรีรัมย์ นครราชสีมา ศรีสะเกษ อุดรธานี กระบี่ ระนอง สงขลา ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ปราจีนบุรี ส่วนจังหวัดที่กำลังจัดตั้งรถโดยสารประจำทางในเขตเทศบาลหรือจังหวัดที่ได้รับการร้องเรียนขอให้จัดบริการ เช่น จันทบุรี ระยอง อยุธยา นครพนม นครศรีธรรมราช มหาสารคาม และสุรินทร์ ก็จะพิจารณาดำเนินการในโอกาสต่อไป

ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน

๑. ค่าใช้จ่ายระหว่างเดือน ตุลาคม ๒๕๑๘–เมษายน ๒๕๑๙ โดยจ่ายเป็นค่าจ้างรถโดยสารนักเรียน

ส่วนกลาง (กรุงเทพมหานคร)	๒๕.๓ ล้านบาท
ภูมิภาค (อุบลราชธานี)	๐.๕ ล้านบาท
รวม	๒๕.๘ ล้านบาท

๒. ค่าใช้จ่ายที่คาดว่าจะจ่ายระหว่างเดือน พฤษภาคม – กันยายน ๒๕๑๙ โดยจ่ายเป็นค่าจ้างรถโดยสารนักเรียน

ส่วนกลาง (กรุงเทพมหานคร นนทบุรี ปทุมธานี สมุทรปราการ)	๓๒.๔	ล้านบาท
ส่วนภูมิภาค (๒๕ จังหวัด)	๘.๖	ล้านบาท
รวม	๔๑.๓	ล้านบาท
รวมค่าใช้จ่ายรถโดยสารนักเรียนทั้งสิ้น	๖๗.๑	ล้านบาท

เท่าที่ได้กล่าวมาแล้วเป็นการดำเนินงานและการกำหนดแผนปฏิบัติงานตามนโยบายของคณะรัฐบาลชุดที่แล้ว ซึ่งสมควรที่จะได้รับการพิจารณาทบทวนใหม่ เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของคณะรัฐบาลชุดปัจจุบัน และเพื่อให้เหมาะสมกับสภาวะและเหตุการณ์ของบ้านเมือง ด้วยเหตุนี้ คณะกรรมการพิจารณาปัญหารถโดยสารประจำทาง ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้แต่งตั้งขึ้นตามหนังสือที่ สร. ๐๒๐๒/๗๘๑๓ ลงวันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๑๙ ประกอบด้วย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย (นายสมัคร สุนทรเวช) โดยมี นายกัญจน์ นาคามดี เป็นเลขานุการคณะกรรมการ ได้ประชุมพิจารณา เมื่อวันที่ ๖ พฤษภาคม ๒๕๑๙ และมีมติดังต่อไปนี้ คือ

๑. ให้ระงับการให้การสงเคราะห์แก่ประชาชนผู้มีรายได้น้อยให้โดยสารรถประจำทางโดยไม่เสียค่าโดยสาร ตั้งแต่วันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๑๙ เป็นต้นไป

๒. ให้ระงับการจัดเดินรถโดยสารนักเรียน ยกเว้นกรุงเทพมหานคร และจังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งได้ดำเนินการมาแล้ว

๓. ให้จัดเดินรถโดยสารนักเรียนในกรุงเทพมหานครในเส้นทาง ๑๗ สายต่อไปตามเดิม โดยให้กรมการขนส่งทางบกว่าจ้างบริษัทมหานครขนส่ง จำกัด เป็นผู้ดำเนินการและกำหนดค่าจ้างเป็นรายเที่ยว

กระทรวงคมนาคมจึงขอกราบเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุมัติให้กระทรวงคมนาคมดำเนินการตามมติของคณะกรรมการ ฯ ดังกล่าวข้างต้น

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

นายหวิช กลิ่นประทุม

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม

กรมการขนส่งทางบก
โทร. ๗๘๔๑๕๐

ที่ สร. ๐๒๐๓/ว. ๕๑ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

๓๑ พฤษภาคม ๒๕๑๙

เรื่อง การสงเคราะห์ประชาชนผู้มีรายได้น้อยในเขตเมือง

เรียน เวียนกระทรวงทบวงกรม

อ้างถึง หนังสือที่ สร. ๐๒๐๓/ว. ๗๖ ลงวันที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๑๘

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือที่ คค. ๐๓๐๖/๓๘๔๘ ลงวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๑๙

ตามที่ได้ส่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการให้การสงเคราะห์แก่ประชาชนผู้มีรายได้น้อยในเขตเมือง พ.ศ. ๒๕๑๘ มาเพื่อถือปฏิบัตินั้น

บัดนี้ กระทรวงคมนาคมได้พิจารณาเห็นสมควรที่จะพิจารณาทบทวนเรื่องนี้ใหม่ เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลชุดปัจจุบัน และเพื่อให้เหมาะสมกับสภาวะและเหตุการณ์ของบ้านเมือง คณะกรรมการพิจารณาปัญหารถโดยสารประจำทาง จึงได้พิจารณาเรื่องนี้และมีมติให้นำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา

๑. ให้ระงับการให้การสงเคราะห์แก่ประชาชนผู้มีรายได้น้อยให้โดยสารรถประจำทางโดยไม่เสียค่าโดยสาร ตั้งแต่วันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๑๙ เป็นต้นไป

๒. ให้ระงับการจัดเดินรถโดยสารนักเรียน ยกเว้นกรุงเทพมหานคร และจังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งได้ดำเนินการมาแล้ว

๓. ให้จัดเดินรถโดยสารนักเรียนในกรุงเทพมหานครในเส้นทาง ๑๗ สาย ต่อไปตามเดิม โดยให้กรมการขนส่งทางบกว่าจ้างบริษัทมหานครขนส่ง จำกัด เป็นผู้ดำเนินการและกำหนดค่าจ้างเป็นรายเที่ยว

ความละเอียดปรากฏตามสำเนาหนังสือกระทรวงคมนาคมที่ได้ส่งมาพร้อมนี้

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๑๙ ลงมติว่า รัฐบาลมีนโยบายให้ยกเลิกการจัดรถประจำทางโดยไม่ต้องเสียค่าโดยสาร และอนุมัติให้ดำเนินการได้ตามที่กระทรวงคมนาคมเสนอ เว้นแต่การดำเนินการตามข้อ ๒ และข้อ ๓ ที่ได้ดำเนินการไปแล้ว ให้ดำเนินการไปเพียงสิ้นเดือนกันยายน ๒๕๑๙

จึงเรียนยืนยันมา

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

ปลั่ง มีจุล

(นายปลั่ง มีจุล)

เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

กองนิติธรรม

ด่วนมาก

ที่ สร. ๐๒๐๒/ว. ๔๕ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

๒๘ พฤษภาคม ๒๕๑๙

เรื่อง ให้คณะกรรมการพิจารณากำหนดประโยชน์ตอบแทนต่าง ๆ และอัตราเงินเดือนและค่าจ้างของพนักงานและลูกจ้างของรัฐวิสาหกิจคงปฏิบัติหน้าที่ต่อไปตามเดิม

เรียน เวียนกระทรวงทบวงกรม

อ้างถึง หนังสือที่ สร. ๐๒๐๒/ว. ๒๘ ลงวันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๑๙

ตามที่ได้ยืนยันมติคณะรัฐมนตรีอนุมัติการแต่งตั้งคณะกรรมการกำหนดประโยชน์ตอบแทนต่าง ๆ และอัตราเงินเดือนและค่าจ้างของพนักงานและลูกจ้างของรัฐวิสาหกิจ โดยมีผู้แทนสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี (เป็นเจ้าของเรื่องในฐานะที่ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี เป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติคุณสมบัติมาตรฐานสำหรับกรรมการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. ๒๕๑๘) ผู้แทนกระทรวงการคลัง (อธิบดีกรมบัญชีกลาง) ผู้แทนกรมแรงงาน และผู้แทนกระทรวงที่มีหน่วยงานรัฐวิสาหกิจต่าง ๆ สังกัดกระทรวงละหนึ่งนายเป็นกรรมการ และให้มีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการได้ตามที่เห็นสมควรมาเพื่อทราบ นั้น

บัดนี้ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีได้พิจารณาเห็นสมควรให้คณะกรรมการดังกล่าวซึ่งคณะรัฐมนตรีชุดเดิมได้แต่งตั้งไว้คงปฏิบัติหน้าที่ต่อไปตามเดิม และได้ขอให้นำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๑๙ ลงมติอนุมัติตามที่สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีเสนอ

จึงเรียนยืนยันมา และขอได้โปรดแจ้งให้รัฐวิสาหกิจในสังกัดทราบด้วย

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง-สูง

ปลั่ง มีจุล

(นายปลั่ง มีจุล)

เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

กองการประชุมคณะรัฐมนตรี

โทร. ๒๘๑๒๒๒๘

ที่ กค. ๐๕๑๐/๑๒๕๔๐ กระทรวงการคลัง

๑๘ พฤษภาคม ๒๕๑๙

เรื่อง การโอนข้าราชการวิสามัญเป็นลูกจ้างประจำ

เรียน ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

เพื่ออนุวัตตามมติคณะรัฐมนตรี เรื่องให้ตัดโอนข้าราชการวิสามัญตำแหน่งต่าง ๆ ไปเป็นลูกจ้างประจำตามนัยแห่งหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ สร. ๐๕๐๓/ว. ๕๐ ลงวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๑๓ กระทรวงการคลังใคร่ขอความร่วมมือให้ดำเนินการดังต่อไปนี้ :-

๑. การตัดโอนข้าราชการวิสามัญตำแหน่งต่าง ๆ ไปเป็นลูกจ้างประจำเพื่อสะดวกแก่การปฏิบัติในการจ่ายเงินทดแทน หรือในการนับเวลาตอนเป็นข้าราชการวิสามัญ รวมเป็นเวลาสำหรับคำนวณบำเหน็จลูกจ้าง ขอให้ข้าราชการวิสามัญแสดงความจำนงโดยกรอกข้อความตามแบบตัวอย่างที่แนบมาพร้อมหนังสือนี้ รวม ๒ ฉบับ โดยส่วนราชการเจ้าสังกัดเก็บไว้ ๑ ฉบับ และส่งให้ถึงกรมบัญชีกลาง ๑ ฉบับภายในวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๑๙

๒. ขอให้ส่วนราชการดำเนินการขอโอนงบประมาณเงินเดือนของข้าราชการวิสามัญที่จะตัดโอนไปเป็นลูกจ้างประจำขอทำความตกลงกับสำนักงบประมาณ เพื่อตัดโอนจากหมวดเงินเดือนไปตั้งจ่ายทางหมวดค่าจ้างประจำโดยด่วน และเพื่อให้เรื่องการโอนเงินรายนี้บรรลุตามวัตถุประสงค์โดยเร็ว ขอได้โปรดให้เจ้าหน้าที่ไปติดต่อกับเจ้าหน้าที่สำนักงบประมาณโดยตรง ซึ่งสำนักงบประมาณพร้อมที่จะให้ความร่วมมือด้วยดี

๓. เมื่อสำนักงบประมาณได้อนุมัติให้โอนเงินเดือนของข้าราชการวิสามัญตามข้อ ๒ ไปตั้งจ่ายทางหมวดค่าจ้างประจำพร้อมกับยืนยันยอดงบประมาณค่าจ้างประจำที่ตัดโอนมาเพิ่มให้กรมบัญชีกลางทราบแล้ว ขอให้ส่วนราชการรีบดำเนินการทำบัญชีถือจ่ายค่าจ้างประจำเพิ่มเติมส่งให้กรมบัญชีกลางโดยด่วน ซึ่งกรมบัญชีกลาง (กองค่าจ้าง) พร้อมที่จะให้ความร่วมมือในการอนุมัติบัญชีถือจ่ายให้ภายใน ๑๐ วันทำการ

๔. ในกรณีที่ส่วนราชการได้รับอนุมัติบัญชีถือจ่ายค่าจ้างประจำเพิ่มเติมตามนัยแห่งข้อ ๓ แล้ว ขอให้ดำเนินการในเรื่องคำสั่งเกี่ยวกับการตัดโอนข้าราชการวิสามัญไปเป็นลูกจ้างประจำ โดยแยกออกเป็นคำสั่งแต่ละฉบับดังนี้ :-

๔.๑ ขอให้ออกคำสั่งให้ข้าราชการวิสามัญ พ้นจากตำแหน่งและอัตราเงินเดือนทางข้าราชการวิสามัญเพื่อไปดำรงตำแหน่งทางลูกจ้างประจำ ตั้งแต่วันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๑๙ เป็นต้นไป ตามแบบ

คำสั่งที่แนบมาพร้อมหนังสือนี้ และขอให้ส่งสำเนาคำสั่งไปยังกรมบัญชีกลาง (กองเงินเดือน) โดยด่วน เพื่อประโยชน์ในการจ่ายเงินทดแทนข้าราชการวิสามัญ

๔.๒ ขอให้ออกคำสั่งบรรจุข้าราชการวิสามัญ ซึ่งตัดโอนมาตามนโยบายของทางราชการเป็นลูกจ้างประจำ โดยให้ได้รับค่าจ้างเท่ากับอัตราเงินเดือนที่ได้รับอยู่ในขณะดำรงตำแหน่งทางข้าราชการวิสามัญ ตั้งแต่วันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๑๙ เป็นต้นไป และขอให้ดำเนินการเบิกค่าจ้างประจำเดือน กรกฎาคม ๒๕๑๙ เพื่อจ่ายให้แก่ลูกจ้างประจำให้ทันกำหนดในวันสิ้นเดือน กรกฎาคม ๒๕๑๙ หากส่วนราชการใดมีเหตุจำเป็นขัดข้องที่ไม่อาจเบิกจ่ายค่าจ้างให้แก่ลูกจ้างประจำดังกล่าวได้ทันในวันสิ้นเดือน กรกฎาคม ๒๕๑๙ ให้ทำเรื่องขออนุมัติกระทรวงการคลังให้จ่ายเงินทดรองราชการของส่วนราชการแต่ละแห่งเป็นค่าจ้างไปก่อนได้ภายในวงเงินทดรองราชการที่ได้รับอนุญาตเป็นกรณีพิเศษเฉพาะรายเฉพาะคราวนี้ และเมื่อเบิกค่าจ้างประจำแล้วให้นำส่งชดใช้เงินทดรองราชการให้ครบถ้วนต่อไป

๕. เมื่อส่วนราชการได้ออกคำสั่งให้ข้าราชการวิสามัญพ้นจากตำแหน่งและอัตราเงินเดือนทางข้าราชการวิสามัญตั้งแต่วันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๑๙ แล้ว ขอให้รีบดำเนินการขอเงินทดแทนข้าราชการวิสามัญตามแบบและวิธีการที่กำหนดไว้ โดยส่งเรื่องให้ถึงกรมบัญชีกลาง (กองบำเหน็จบำนาญ) ก่อนวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๑๙ โดยเฉพาะอย่างยิ่งขอให้เขียนคำว่า "ข้าราชการวิสามัญตัดโอนเป็นลูกจ้างประจำ" ให้ปรากฏตอนบนในหน้าแรกของเรื่องการขอรับเงินทดแทนข้าราชการวิสามัญ พร้อมกับแนบสำเนาคำสั่งตามข้อ ๔.๑. ให้ประกอบการพิจารณาด้วย ซึ่งกรมบัญชีกลาง (กองบำเหน็จบำนาญ) พร้อมที่จะสั่งจ่ายเงินทดแทนให้เสร็จสิ้นภายใน ๔๕ วัน นับแต่วันที่ได้รับเรื่องราว และไม่เกินวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๑๙ ซึ่งเป็นวันสิ้นงบประมาณเพื่อการนี้สิ้นสุดลง

๖. ข้าราชการพลเรือนวิสามัญประจำผู้ใดมีสิทธิได้รับยกฐานะเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญหรือจะมีสิทธิได้รับยกฐานะเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญในกาลต่อไป ตามนัยแห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๙ มาตรา ๑๑๖ เมื่อได้ตกลงตัดโอนไปเป็นลูกจ้างประจำแล้วไม่ว่ากรณีใดสภาพการเป็นข้าราชการวิสามัญก็ย่อมสิ้นสุดลงนับแต่วันที่ได้รับการบรรจุเป็นลูกจ้างประจำ ไม่มีสิทธิได้รับการยกฐานะเป็นข้าราชการสามัญ เพราะได้เปลี่ยนสภาพจากข้าราชการพลเรือนวิสามัญเป็นลูกจ้างประจำแล้ว

๗. เนื่องจากนโยบายการตัดโอนข้าราชการวิสามัญเป็นลูกจ้างประจำจำเป็นที่จะต้องดำเนินการให้เสร็จสิ้นก่อนสิ้นปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๑๙ นับว่ามีเวลาค่อนข้างจำกัด กระทรวงการคลังจึงใคร่ขอความ

ร่วมมือให้ส่วนราชการทุกแห่ง ได้โปรดกำชับเจ้าหน้าที่ให้รีบดำเนินการตามนัยดั่งกล่าวข้างต้นเป็นกรณีพิเศษ เพื่อประโยชน์แก่ข้าราชการวิสามัญในสังกัดเองจะเป็นพระคุณยิ่ง หากมีปัญหาข้อสงสัยประการใด ขอได้โปรดติดต่อกับกรมบัญชีกลางซึ่งพร้อมที่จะให้ความร่วมมือด้วยดี.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

อำนวย วีรวรรณ

(นายอำนวย วีรวรรณ)

ปลัดกระทรวงการคลัง

กองค่าจ้าง
กรมบัญชีกลาง
โทร. ๒๒๐๕๘๔๐

ตัวอย่างคำสั่ง

คำสั่ง (ชื่อส่วนราชการ)

ที่.....

เรื่อง จ้างลูกจ้างประจำที่ตัดโอนมาจากข้าราชการวิสามัญ

ตามที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติตามนัยหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีที่ สร. ๐๔๐๓/ว. ๕๑ ลงวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๑๓ ให้ตัดโอนข้าราชการวิสามัญตำแหน่งต่าง ๆ เป็นลูกจ้างประจำ พ.ศ. ๒๕๐๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม จึงให้จ้างลูกจ้างประจำ ดังต่อไปนี้

๑. นาย/นาง/น.ส. .....ข้าราชการวิสามัญ ตำแหน่ง.....เงินเดือนรับจริง.....บาท ซึ่งพ้นสภาพจากข้าราชการวิสามัญ โดยได้รับเงินทดแทน เป็นลูกจ้างประจำ ตำแหน่ง..... .....ให้ได้รับค่าจ้างเดือนละ.....บาท เลขที่.....

๒. นาย/นาง/น.ส. .....ข้าราชการวิสามัญ ตำแหน่ง.....เงินเดือนรับจริง.....บาท ซึ่งพ้นจากข้าราชการวิสามัญ โดยนับเวลาตอนเป็นข้าราชการวิสามัญรวมเป็นเวลาสำหรับคำนวณบำเหน็จลูกจ้าง เป็นลูกจ้างประจำ ตำแหน่ง.....ให้ได้รับค่าจ้างเดือนละ.....บาท เลขที่.....

๓. ฯลฯ

ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่.....เป็นต้นไป

สั่ง ณ ....

(.....)

ตำแหน่ง.....

ตัวอย่างคำสั่ง

คำสั่ง (ชื่อส่วนราชการ)

ที่.....

เรื่อง ให้ข้าราชการวิสามัญพ้นจากตำแหน่งเพื่อเป็นลูกจ้างประจำ

ตามที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติตามนัยหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ สร. ๐๔๐๓/ว. ๕๑ ลงวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๑๓ ให้ตัดโอนข้าราชการวิสามัญตำแหน่งต่าง ๆ เป็นลูกจ้างประจำนั้น

อาศัยอำนาจตามมาตรา ๑๑๖ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๗ และกฎ ก.พ. ฉบับที่ ๘๗ (พ.ศ. ๒๕๕๘) จึงให้ข้าราชการดังต่อไปนี้พ้นสภาพจากข้าราชการพลเรือนวิสามัญเพื่อเป็นลูกจ้างประจำ คือ :-

๑. นาย/นาง/น.ส. .....ข้าราชการวิสามัญ ตำแหน่ง.....เงินเดือนรับจริง.....บาท เลขที่อัตรา .....พ้นจากตำแหน่งและอัตราเงินเดือนทางข้าราชการวิสามัญ เพื่อเป็นลูกจ้างประจำ โดยให้มีสิทธิได้รับเงินทดแทนตามระเบียบการจ่ายเงินทดแทนแก่ข้าราชการวิสามัญประจำการที่ออกจากราชการ พ.ศ. ๒๕๐๐

๒. นาย/นาง/น.ส. .....ข้าราชการวิสามัญ ตำแหน่ง.....เงินเดือนรับจริง.....บาท เลขที่อัตรา .....พ้นจากตำแหน่งและอัตราเงินเดือนทางข้าราชการวิสามัญ เพื่อเป็นลูกจ้างประจำ โดยให้นับเวลาราชการตอนเป็นข้าราชการวิสามัญรวมเป็นเวลาราชการสำหรับคำนวณบำเหน็จลูกจ้างตามระเบียบว่าด้วยบำเหน็จลูกจ้างประจำ

ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่..... .....เป็นต้นไป

สั่ง ณ .....

(.....)

ตำแหน่ง.....

สถานที่.....

วันที่.....เดือน..... พ.ศ.....

เรื่อง ขอโอนเป็นลูกจ้างประจำ

เรียน .....

ตามที่ทางราชการมีนโยบายให้ตัดโอนข้าราชการวิสามัญตำแหน่งต่าง ๆ เป็นลูกจ้างประจำ โดยให้ได้รับค่าจ้างเท่าอัตราเงินเดือนเดิม และให้มีสิทธิเลือกขอรับเงินทดแทนข้าราชการวิสามัญเสียตอนหนึ่งก็ได้ หรือจะเลือกนับเวลาราชการตอนเป็นข้าราชการวิสามัญ รวมกับเวลาตอนเป็นลูกจ้างประจำสำหรับคำนวณบำเหน็จลูกจ้างประจำก็ได้ นั้น

ข้าพเจ้าสมัครใจที่จะโอนไปเป็นลูกจ้างประจำโดยขอใช้สิทธิ.....

.....

ในกรณีที่ข้าพเจ้ามีสิทธิได้รับยกฐานะเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญตามนัยแห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๙ มาตรา ๑๑๖ ไม่ว่ากรณีใด เมื่อข้าพเจ้าได้เปลี่ยนสภาพจากข้าราชการวิสามัญเป็นลูกจ้างประจำแล้วตั้งแต่วันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๑๙ ข้าพเจ้าทราบดีว่าสิทธิที่ข้าพเจ้าได้รับตามกฎหมายดังกล่าวย่อมสิ้นสุดลง

จึงขอเรียนมาเพื่อได้โปรดดำเนินการตามความประสงค์ต่อไปด้วยจะเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

.....

(.....)

ตำแหน่ง.....

คำอธิบาย

๑. ถ้าประสงค์จะใช้สิทธิขอรับเงินทดแทนข้าราชการวิสามัญ ขอให้เขียนข้อความดังนี้ "ขอรับเงินทดแทนข้าราชการวิสามัญ"

๒. ถ้าประสงค์จะใช้สิทธิขอนับเวลาตอนเป็นข้าราชการวิสามัญรวมเป็นเวลาสำหรับคำนวณบำเหน็จลูกจ้างประจำ ขอให้เขียนข้อความดังต่อไปนี้ "ขอให้นับเวลาตอนเป็นข้าราชการวิสามัญรวมกับเวลาลูกจ้างประจำ เพื่อคำนวณบำเหน็จ"

๓. การได้รับสิทธิยกฐานะเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญตามมาตรา ๑๑๖ หมายถึงข้าราชการวิสามัญ ซึ่งมีวุฒิที่จะยกฐานะเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญได้ เช่น ตำแหน่งครู นางผดุงครรภ์ ฯลฯ เป็นต้น

ปัญหาระเบียบข้าราชการพลเรือน

การปรับปรุงอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือน

ผู้ถาม : ครูจิตต์

ข้าพเจ้าได้ทราบข่าวจากหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ประจำวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๑๙ ได้ลงข่าวว่า ก.พ. ได้เสนอร่างการปรับปรุงพิจารณาเงินเดือนข้าราชการพลเรือนต่อคณะรัฐมนตรี โดยคณะรัฐมนตรีได้ประชุมพิจารณารับหลักการไว้แล้วว่าจะเพิ่มเงินเดือนให้แก่ข้าราชการผู้มีรายได้ตั้งแต่ ๒,๑๐๐ ลงมา คนละ ๑๐๐ บาทนั้น ขอเรียนถามว่า

๑. มาตรา ๒๕ (๑) วรรคสอง ได้กำหนดไว้ชัดแล้วเป็นเพราะเหตุใด จึงไม่ดำเนินการตามนั้น เพราะข้าราชการทุกระดับมีความเดือดร้อน มีความจำเป็น และมีความต้องการเหมือนกัน

๒. ตามมาตรา ๒๖ เพื่อประโยชน์ในการออมทรัพย์ของข้าราชการพลเรือน ได้วางหลักเกณฑ์และหักเงินเดือนไว้เป็นเงินสะสมของข้าราชการไว้แล้ว แต่ตามวรรคสอง เงินสะสมและดอกเบี้ยเงินสะสมให้จ่ายคืน หรือให้กู้ยืมเพื่อดำเนินการตามโครงการสวัสดิการสำหรับข้าราชการพลเรือนตามระเบียบที่กระทรวงการคลังกำหนด เมื่อไรกระทรวงการคลังจะกำหนดให้ถือปฏิบัติ

(มาตราดังกล่าวตาม พ.ร.บ. ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๙)

ตอบ : ขณะนี้คงเป็นที่ทราบโดยทั่วกันแล้วว่าข่าวดังกล่าวนั้นไม่เป็นความจริงตามแถลงการณ์ของสำนักนายกรัฐมนตรี การจะปรับปรุงอัตราเงินเดือนหรือให้เงินเพิ่มค่าครองชีพสำหรับข้าราชการชั้นผู้น้อยก็คงจะต้องรอความหวังจากรัฐบาลปัจจุบันต่อไป

๑. การจะดำเนินการเปลี่ยนแปลงบัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือนจากบัญชี ก. ไปเป็นบัญชี ข. หรือ ค. หรือ ง. หรือ ฉ. แล้วแต่กรณีนั้นจะต้องตราเป็นพระราชกฤษฎีกาซึ่งจะต้องรับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีด้วย ดังนั้น แม้ ก.พ. จะรายงานคณะรัฐมนตรีเห็นควรให้เปลี่ยนบัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการไปเป็นบัญชีใดก็ตาม หากคณะรัฐมนตรีไม่เห็นชอบด้วยก็ไม่อาจกระทำได้ และถ้าหากพิจารณาถึงสถานการณ์ทางเศรษฐกิจการเงินและการคลังของประเทศรวมทั้งนโยบายของรัฐบาลแล้วก็คงจะปรับปรุงอัตราเงินเดือนได้ลำบาก เพราะต้องใช้เงินจำนวนมหาศาล เนื่องจากข้าราชการทั้งประเทศมีอยู่ประมาณ ๗๐๐,๐๐๐ คนด้วยกัน ข้าราชการทั้งหลายจึงต้องช่วย

ท้อถอยทน มีความเสียสละเพื่อปฏิบัติราชการตามอุดมการณ์เพื่อส่วนรวมต่อไป

๒. ตามวรรคสองของมาตรา ๒๖ ที่ว่า เงินสะสมและดอกเบี้ยที่ให้จ่ายคืน หรือให้กู้ยืมเพื่อดำเนินการตามโครงการสวัสดิการสำหรับข้าราชการพลเรือนตามระเบียบที่กระทรวงการคลังกำหนดนั้น เข้าใจว่าขณะนี้ทางกระทรวงการคลังก็คงจะได้คิดวางระเบียบการจ่ายคืนหรือให้กู้ยืมเงินสะสมและดอกเบี้ยดังกล่าวอยู่แล้ว คงอีกไม่นานเกินรอที่จะได้เห็นระเบียบดังกล่าวจากกระทรวงการคลัง และขอถือโอกาสฝากข้อเรียกร้องดังกล่าว เพื่อประกอบการพิจารณาของกระทรวงการคลังด้วย

การปรับข้าราชการวิสามัญ เป็นสามัญ

ผู้ถาม : สมาชิกหมายเลข ๕๑๐๑

๑. ที่ทำงานของผมมีข้าราชการวิสามัญอยู่หลายคน ได้ปรับฐานะเป็นข้าราชการ กทม. สามัญตามความในมาตรา ๑๑๖ (๓) (ก) (ข) ตาม พ.ร.บ. ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๗ ซึ่ง กทม. ได้ประกาศใช้เมื่อวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๑๗ เป็นต้นไป ปัญหามีอยู่ว่าบุคคลดังกล่าวที่ได้ปรับเป็นสามัญนั้น มีหน้าที่งานเป็นเจ้าหน้าที่ตรวจสอบประเมินภาษีโรงเรือน ภาษีบำรุงท้องที่ และภาษีป้ายประจำเขต แต่ละคนมีความรู้ความสามารถและปฏิบัติงานนี้มานาน ๑๖–๒๐ ปี เมื่อ กทม. ปรับระดับแล้ว ปรากฏว่าพวกเหล่านี้ได้ชั้น ๑ ทั้งหมด ทั้ง ๆ ที่เขาได้เงินเดือนตั้งแต่ ๑,๗๕๐–๒,๑๐๐ บาท ได้สอบถามกองการเจ้าหน้าที่ กทม. แล้วเขาชี้แจงว่าต้องเป็นข้าราชการสามัญมาแล้วไม่น้อยกว่า ๕ ปี จึงจะขอปรับชั้น ๒ ได้ความเห็นเจ้าหน้าที่นั้นถูกต้องหรือไม่

๒. ทางหัวหน้าเขตได้เสนอเรื่องขอปรับชั้นให้บุคคลดังกล่าวต่อ กทม. โดยแสดงเหตุผล ปริมาณงานที่รับผิดชอบ เพื่อขอปรับจากชั้น ๑ เป็นชั้น ๒ จะชอบด้วยระเบียบปฏิบัติหรือไม่

๓. ใคร่ทราบว่าระเบียบการจัดระบบตำแหน่งข้าราชการสำนักงาน ก.พ. ได้จัดพิมพ์เป็นเล่มไว้จำหน่ายหรือไม่

ตอบ : ๑. ความเห็นดังกล่าวของเจ้าหน้าที่กองการเจ้าหน้าที่ กทม. นั้นยังไม่ถูกต้องเพราะความในมาตรา ๑๑๖ (๓) (ก) (ข) นั้นหมายถึง ข้าราชการพลเรือนวิสามัญที่จะได้รับการปรับเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญจะต้องมีคุณสมบัติทั่วไปตามมาตรา ๒๔ และมีความรู้ไม่ต่ำกว่า ม.ศ. ๓ โดยได้เป็นข้าราชการพลเรือนวิสามัญในตำแหน่งที่มีหน้าที่อย่างเดียวกับข้าราชการพลเรือนสามัญติดต่อกันมาเป็นเวลาไม่น้อยกว่า ๕ ปีเท่านั้น จึงไม่เกี่ยวกับการปรับระดับตำแหน่งและไม่ได้บังคับว่าจะต้องเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญมาก่อน ๕ ปี จึงจะขอปรับเป็นระดับ ๒ ได้ ส่วนการที่ กทม. จัดระดับตำแหน่งดังกล่าวให้เป็นระดับ ๑ นั้น เข้าใจว่าคงพิจารณากำหนดจากหน้าที่ความรับผิดชอบคุณภาพและปริมาณงานของตำแหน่งนั้นเป็นหลัก

๒. การที่หัวหน้าเขตได้เสนอเรื่องขอปรับระดับตำแหน่งให้บุคคลดังกล่าวต่อ กทม. โดยแสดง

เหตุผล ปริมาณงานที่รับผิดชอบเพื่อขอปรับระดับตำแหน่งให้สูงขึ้นนั้น เป็นการชอบด้วยระเบียบปฏิบัติแล้ว

๓. ระเบียบการจัดระบบตำแหน่งข้าราชการนั้น สำนักงาน ก.พ. โดยสวัสดิการ ก.พ. ได้จัดพิมพ์เป็นเล่มแล้ว คือ "คำอธิบายระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ พร้อมด้วยพระราชกฤษฎีกา กฎ ก.พ. ระเบียบและหนังสือเวียน ก.พ. กับทางปฏิบัติตาม พ.ร.บ. ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘" ราคาเล่มละ ๔๕ บาท ค่าส่งเล่มละ ๕ บาท สั่งซื้อได้ที่สวัสดิการ ก.พ. (ดูโฆษณาในวารสารข้าราชการ)

การรักษาการในตำแหน่งสำหรับข้าราชการส่วนภูมิภาค

ผู้ถาม : สมาชิกเลขที่ ๕๔๐๐

ด้วยตามมาตรา ๖๐ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ ได้บัญญัติไว้ว่า "ถ้าตำแหน่งข้าราชการพลเรือนสามัญว่างลง หรือผู้ดำรงตำแหน่งไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ราชการได้เป็นครั้งคราว และเป็นกรณีที่มิได้บัญญัติไว้ในกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน ให้ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๔๔ มีอำนาจสั่งให้ข้าราชการพลเรือนที่เห็นสมควร รักษาการในตำแหน่งนั้นชั่วคราวได้"

จึงมีปัญหาว่า ในกรณีข้าราชการส่วนภูมิภาคผู้เป็นหัวหน้าส่วนราชการตำแหน่งระดับ ๖ ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ราชการได้เป็นครั้งคราว ซึ่งจำเป็นจะต้องแต่งตั้งผู้รักษาการในตำแหน่งในขณะที่ผู้ดำรงตำแหน่งมิได้อยู่ปฏิบัติหน้าที่ แต่ผู้ที่ดำรงตำแหน่งรองหรือผู้ช่วยตำแหน่งระดับ ๔ ฉะนั้น การที่จะแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งรองหรือผู้ช่วยตำแหน่งระดับ ๔ เป็นผู้รักษาการในตำแหน่งระดับ ๖ ผู้ว่าราชการจังหวัดก็น่าจะสั่งแต่งตั้งไม่ได้ เพราะตามมาตรา ๔๔ (๖) ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจบรรจุและแต่งตั้งได้เพียงตำแหน่งระดับ ๔ ลงมา เว้นแต่จะได้รับมอบหมายจากอธิบดีตามมาตรา ๔๔ (๕) แต่ถ้าอธิบดีมิได้มอบหมายไว้ ในกรณีเช่นว่านี้ควรจะปฏิบัติอย่างไร จึงจะถูกต้องตามกฎหมาย

ตอบ : ตามความเห็นของผู้ตอบปัญหาในกรณีที่อธิบดีมิได้มอบหมายไว้ การแต่งตั้งให้รักษาการในตำแหน่งซึ่งเกินอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัด ก็ต้องถือว่าเป็นอำนาจของอธิบดี ในการแต่งตั้งให้รักษาการในตำแหน่งตามมาตรา ๖๐ และมาตรา ๔๔ พ.ร.บ. ระเบียบข้าราชการ พ.ศ. ๒๕๑๘ การสั่งให้รักษาในตำแหน่งทุกครั้งก็ต้องให้อธิบดีเป็นผู้สั่ง

อนึ่ง การแต่งตั้งให้รักษาการชั่วคราวไม่ว่าเป็นอำนาจของอธิบดีหรือผู้ว่าราชการจังหวัด เคยมีข้อคิดเห็นว่าจะแต่งตั้งไว้ตลอดไป หรือจะต้องแต่งตั้งกันทุกครั้งเมื่อจะรักษาการ ซึ่งหากแต่งตั้งให้รักษาการตลอดไป อาจช่วยให้การบริหารราชการส่วนภูมิภาคคล่องตัวและแก้ปัญหากรณีที่การแต่งตั้งให้รักษาการเกินอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัดได้

อย่างไรก็ตาม หากมีปัญหาในทางปฏิบัติและไม่สะดวกแก่การปฏิบัติราชการในส่วนภูมิภาค อาจจำเป็นต้องปรับปรุงแก้ไขในเรื่องอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของทางราชการในการกระจายอำนาจให้ส่วนภูมิภาคต่อไป

การเลื่อนเงินเดือนประจำปี

ผู้ถาม : สมาชิกเลขที่ ๕๐๑๐

๑. นาย ก. เป็นเจ้าหน้าที่ธุรการ ๒ เงินเดือน ๒,๖๘๐ บาท ได้รับคำสั่งเลื่อนและแต่งตั้งให้เป็นเจ้าหน้าที่ธุรการ ๓ อัตราเงินเดือนเท่าเดิม คือ ๒,๖๘๐ บาท ตั้งแต่วันที่ ๑๖ เมษายน ๒๕๑๕ ขอเรียนถามว่า นาย ก. จะมีสิทธิในการขอเลื่อนขั้นเงินเดือนให้สูงขึ้น ๑ ขั้นหรือ ๒ ขั้นจะได้หรือไม่ เพราะเหตุใด (เพราะเกิดปัญหาถกเถียงกันว่า นาย ก. ได้รับเงินเดือนเต็มขั้นระดับ ๒ อยู่แล้ว ไม่มีสิทธิขอเลื่อนเงินบางคนก็มีสิทธิขอเลื่อนเงินเดือนได้ในปีความดีความชอบของปีงบประมาณ ๒๕๑๕ โดยอาศัยเวลาปฏิบัติราชการของตำแหน่งเดิมระดับ ๒ มารวมด้วยครบ ๙ เดือน)

๒. นาย ข. เป็นนายตรวจสรรพสามิต ระดับ ๒ อัตราเงินเดือน ๑,๓๗๕ บาทได้รับคำสั่งเดียวกันให้เลื่อนและแต่งตั้งเป็นนายตรวจสรรพสามิต ระดับ ๓ อัตราเงินเดือนขั้น ๑,๔๑๐ บาท (ว. ๓๗) ขอเรียนถามว่า นาย ข. จะมีสิทธิในการขอเลื่อนเงินเดือนให้สูงขึ้นในปีความดีความชอบ ๒๕๑๕ ได้หรือไม่

ตอบ : ๑. การเลื่อนเงินเดือนปีงบประมาณ ๒๕๒๐ มีผลตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๑๕ โดยพิจารณาผลงานในรอบปีที่แล้วมาซึ่งหากยังไม่มีการแก้ไขต้องพิจารณาผลงานระหว่าง ๑ กรกฎาคม ๒๕๑๔ ถึง ๓๐ มิถุนายน ๒๕๑๕ ซึ่งเมื่อนาย ก. ได้รับแต่งตำรงตำแหน่งระดับ ๓ ตั้งแต่วันที่ ๑๖ เมษายน ๒๕๑๕ นาย ก. มีสิทธิได้เลื่อนเงินเดือนไปอีก เพราะยังไม่เต็มขั้นของตำแหน่งระดับ ๓

สำหรับการเลื่อนระดับตำแหน่งโดยมิได้เลื่อนเงินเดือนด้วย กฎ ก.พ. ที่ใช้อยู่เดิม ในเรื่องนี้ให้นับเวลาในตำแหน่งเดิมของผู้นั้นรวมกับเวลาในตำแหน่งใหม่ด้วย (กฎ ก.พ. ฉบับที่ ๗๓๓ พ.ศ. ๒๕๑๖)

ส่วนจะได้เลื่อนเงินเดือน ๑ ขั้น หรือ ๒ ขั้น แล้วแต่หลักเกณฑ์และวิธีการในการพิจารณาเลื่อนเงินเดือนข้าราชการตามที่ระบุในกฎ ก.พ.

ดังนั้น ตามข้อ ๑ นาย ก. จึงมีสิทธิได้รับการพิจารณาเลื่อนเงินเดือนเช่นเดียวกับผู้อื่น

๒. การปรับเงินเดือนตาม ว. ๓๗ มิใช่การเลื่อนเงินเดือน ซึ่งจะเป็นผลให้ผู้ได้รับการปรับอัตราเงินเดือน ตาม ว. ๓๗ ต้องเสียสิทธิเลื่อนเงินเดือนประจำปีแต่ประการใด ผู้ที่ได้ปรับจึงมีสิทธิได้เลื่อนเงินเดือนตามปกติ

การนับวันครบเกษียณอายุราชการ

ผู้ถาม : สมาชิกเลขที่ ๗๕๓๔

ผมมีความข้องใจใคร่ถามเกี่ยวกับการนับวันครบเกษียณอายุราชการ จึงขอเรียนถามดังนี้

๑. คนที่เกิด วันที่ ๑ มกราคม ๒๔๖๑ ถึงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๔๖๑ จะเกษียณอายุราชการปี พ.ศ. ที่เท่าไร ? และคนที่เกิด วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๔๑๖ ถึงวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๔๖๑ จะเกษียณอายุราชการปี พ.ศ. ที่เท่าไร ?

๒. การนับวันครบรอบปีเกษียณอายุราชการนับอย่างไร ? เช่นปี พ.ศ. เดียวกันแต่ต่างเดือนกัน ตามที่ผมเรียนถามมาตามข้อ ๑ ขอความกรุณาตอบให้ทราบในวารสารข้าราชการด้วย

ตอบ : ๑. คนเกิดวันที่ ๑ มกราคม ๒๔๖๑ จะต้องพ้นจากราชการเพราะเกษียณอายุในวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๒๒ (รายละเอียดในข้อ ๒) คนเกิดวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๔๖๑ จะต้องพ้นจากราชการเพราะเกษียณอายุในวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๒๒ เช่นเดียวกัน ทั้งนี้เพราะหลักเกณฑ์การนับอายุคนนั้นต้องนับระยะเวลาในการคำนวณอายุตามมาตรา ๑๕๘ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ซึ่งมิให้นับวันเกิดเป็นวันแรกแห่งการคำนวณอายุ ดังนั้นคนที่เกิดในวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๔๖๑ จึงต้องเริ่มนับตั้งแต่วันที่ ๒ ตุลาคม ๒๔๖๑ และจะมีอายุครบ ๖๐ บริบูรณ์ในวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๒๑ และต้องออกจากราชการในวันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๒๑ ตามความหมายในมาตรา ๑๕๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๒๑ เป็นวันเริ่มปีงบประมาณใหม่แล้ว ดังนั้นจึงมีสิทธิรับราชการต่อไปจนถึงสิ้นปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๒๑ จึงต้องพ้นจากราชการในวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๒๒

๒. การคำนวณว่าข้าราชการผู้ใดจะมีอายุครบ ๖๐ บริบูรณ์ เมื่อวันเดือนปีใดนั้นโดยปกติให้ตั้งวันเดือนปีเกิดแล้วมาบวกด้วย ๖๐ ในปี พ.ศ. ที่เกิด เช่น คนเกิดวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๔๕๙ เมื่อบวกด้วย ๖๐ บริบูรณ์ในวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๑๙ และจะเกษียณอายุวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๑๙ แต่ทั้งนี้จะต้องยกเว้นเฉพาะคนที่เกิดในเดือนมกราคม กุมภาพันธ์ และมีนาคม รวม ๓ เดือนนี้ก่อน พ.ศ. ๒๔๘๔ เนื่องจากในปี พ.ศ. ๒๔๘๓ ได้มีพระราชบัญญัติปีปฏิทินขึ้นและความในมาตรา ๔,๕ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวบัญญัติความว่า ปี พ.ศ. ๒๔๘๓ สิ้นสุดลงเมื่อวันที่ ๓๑ ธันวาคม และปี พ.ศ. ๒๔๘๔ ให้เริ่มแต่มกราคม ฉะนั้นในปี พ.ศ. ๒๔๘๓ จึงมีเดือนเมษายนเป็นเดือนแรกและสิ้นสุดลงในเดือนธันวาคมเป็นเดือนสุดท้าย จึงมีเพียง ๙ เดือนเท่านั้น แต่บุคคลจะมีอายุครบ ๑ ปีบริบูรณ์ จะต้องมีอายุครบ ๑๒ เดือนเต็ม การเปลี่ยนปีปฏิทินจึงไม่กระทบกระเทือนการคำนวณอายุบุคคลแต่ประการใด ฉะนั้นวิธีนับอายุของคนซึ่งเกิดในเดือนมกราคม หรือกุมภาพันธ์หรือมีนาคมก่อน พ.ศ. ๒๔๘๔ ถ้าจะนับให้ถูกต้องก็ต้องคิดเสมือนหนึ่งว่าไม่มีการเปลี่ยนปีปฏิทินแต่ประการใด เช่น เดือนมกราคม กุมภาพันธ์ และมีนาคม ๒๔๘๔ ถ้าไม่มีการเปลี่ยนปีปฏิทินแล้วก็คือเดือนมกราคม กุมภาพันธ์ และมีนาคม ๒๔๘๓ นั่นเอง ทำนองเดียวกันเดือนมกราคม กุมภาพันธ์ และมีนาคม ๒๕๑๙ ของปีนี้ ถ้าไม่เปลี่ยนปีปฏิทินก็คือเดือนมกราคม กุมภาพันธ์ และมีนาคม ๒๕๑๘ หรือถ้าหากคิดว่ามีการเปลี่ยนปีปฏิทินก็ต้องเปลี่ยนเดือนมกราคม กุมภาพันธ์ และมีนาคม สำหรับผู้เกิดก่อน พ.ศ. ๒๔๘๔ เพิ่มขึ้นอีก ๑ ปีตาม

ไปด้วย เช่น ผู้ซึ่งเกิดเดือนมกราคม กุมภาพันธ์ และมีนาคม ๒๔๕๘ ก็ต้องเปลี่ยนเป็นเดือนมกราคม กุมภาพันธ์ และมีนาคม ๒๔๖๐

ผู้เกิด ๒๗ มีนาคม ๒๔๕๘ จึงมีอายุครบ ๖๐ ปีบริบูรณ์ ในวันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๒๐ และพ้นจากราชการในวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๒๐

ข้องใจการนับวันครบเกษียณอายุราชการ

ผู้ถาม: สมาชิกเลขที่ ๕๗๕

ผมข้องใจตอบปัญหาระเบียบข้าราชการฯ ตามวารสารข้าราชการ ฉบับที่ ๔ ประจำเดือนเมษายน ๒๕๑๙ หน้า ๕๗ เกิดเดือนมีนาคม ๒๔๕๘ เกษียณอายุเมื่อไร ตอบว่าจะมีอายุครบ ๖๐ ปีบริบูรณ์ในวันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๒๐ จึงพ้นจากราชการตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๒๐ ผมไม่เข้าใจ เพราะนั่งนับอายุของผู้นี้ดูจะมีอายุครบ ๖๐ ปี บริบูรณ์ในวันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๑๙ จึงพ้นจากราชการตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๑๙ ผมงงจริง ๆ และคงจะโง่มาก ๆ ด้วย ช่วยให้ถึงบางอ้อสักทีเถอะครับ คิดว่าเอาบุญแก่ผู้น้อยวัยวุฒิและคุณวุฒิด้วย

และผู้ที่เกิดวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๔๖๐ จะมีอายุครบ ๖๐ ปีบริบูรณ์เมื่อใด และจะพ้นจากราชการตั้งแต่เมื่อใด

ตอบ: การคำนวณว่าข้าราชการผู้ใดจะมีอายุครบ ๖๐ ปีบริบูรณ์ เมื่อวันเดือนปีใดนั้น โดยปกติให้ตั้งวันเดือนปีเกิดแล้วบวกด้วย ๖๐ ในปี พ.ศ. ที่เกิดเช่น คนเกิดวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๔๕๘ เมื่อบวกด้วย ๖๐ ปีบริบูรณ์ในวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๑๘ และจะเกษียณอายุในวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๑๘ ทั้งนี้จะต้องยกเว้นเฉพาะคนที่เกิดในเดือนมกราคม กุมภาพันธ์ และมีนาคม รวม ๓ เดือนนี้ก่อน พ.ศ. ๒๔๘๔ เนื่องจากในปี พ.ศ. ๒๔๘๓ ได้มีพระราชบัญญัติปีปฏิทินขึ้น และความในมาตรา ๔,๕ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวบัญญัติว่า ปี พ.ศ. ๒๔๘๓ สิ้นสุดลงเมื่อวันที่ ๓๑ ธันวาคมและปี พ.ศ. ๒๔๘๔ ให้เริ่มแต่มกราคม ฉะนั้นในปี พ.ศ. ๒๔๘๓ จึงมีเดือนเมษายนเป็นเดือนแรกและสิ้นสุดลงในเดือนธันวาคมเป็นเดือนสุดท้าย จึงมีเพียง ๙ เดือนเท่านั้น แต่บุคคลจะมีอายุครบ ๑ ปีบริบูรณ์ จะต้องมีอายุครบ ๑๒ เดือนเต็ม การเปลี่ยนปีปฏิทินจึงไม่กระทบกระเทือนการคำนวณอายุบุคคลแต่ประการใด ฉะนั้นวิธีนับอายุของคนซึ่งเกิดในเดือนมกราคมหรือกุมภาพันธ์ หรือมีนาคมก่อน พ.ศ. ๒๔๘๔ ถ้าจะนับให้ถูกต้องก็ต้องคิดเสมือนหนึ่งว่าไม่มีการเปลี่ยนปีปฏิทินแต่ประการใด เช่น เดือนมกราคม กุมภาพันธ์ และมีนาคม ๒๔๘๔ ถ้าไม่มีการเปลี่ยนปีปฏิทินแล้ว ก็คือเดือนมกราคม กุมภาพันธ์ และมีนาคม ๒๔๘๓ นั่นเอง ทำนองเดียวกัน เดือนมกราคม กุมภาพันธ์ และมีนาคม ๒๕๑๙ ของปีนี้ ถ้าไม่เปลี่ยนปีปฏิทินก็คือเดือนมกราคม กุมภาพันธ์ และมีนาคม ๒๕๑๘ หรือถ้าหากคิดว่ามีการเปลี่ยนปีปฏิทินก็ต้องเปลี่ยนเดือนมกราคม กุมภาพันธ์ และมีนาคมสำหรับผู้เกิดก่อน พ.ศ. ๒๔๘๔ เพิ่มขึ้นอีก ๑ ปี ตามไปด้วย เช่น ผู้ซึ่งเกิดเดือนมกราคม กุมภาพันธ์ และมีนาคม

๒๔๕๘ ก็ต้องเปลี่ยนเป็นเดือนมกราคม กุมภาพันธ์ และมีนาคม ๒๔๖๐

ผู้เกิด ๒๗ มีนาคม ๒๔๕๘ จึงมีอายุครบ ๖๐ ปีบริบูรณ์ ในวันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๒๐ และพ้นจากราชการในวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๒๐

การรับบำนาญของข้าราชการการเมือง

ผู้ถาม: ข้าราชการยุคใหม่

ข้าราชการบำนาญคนหนึ่งได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี กรณีเช่นนี้มีปัญหาว่า

๑. ถ้าเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอย่างเดียว ยังมีสิทธิได้รับบำนาญอยู่ต่อไปหรือไม่

๒. ถ้าเป็นรัฐมนตรี จะได้รับบำนาญอยู่อีกหรือไม่ หากไม่ได้รับจะมีวิธีการเพื่อขอรับบำนาญโดยอาศัยเงินเดือนข้าราชการการเมืองได้ประการใด

๓. ถ้าเป็นเฉพาะข้าราชการการเมืองไม่เคยเป็นข้าราชการมาก่อน กรณีเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือเป็นรัฐมนตรี จะมีโอกาสได้รับบำเหน็จบำนาญหรือไม่

ตอบ: ๑. คงรับบำนาญต่อไปไม่ต้องงด

๒. จะขอรับบำนาญเต็มก็ได้แต่ต้องรับเงินเดือนรัฐมนตรีกึ่งหนึ่ง แต่ถ้าบอกเลิกบำนาญขอต่อเวลาราชการภายใน ๓๐ วันนับแต่วันกลับเข้ารับราชการใหม่ก็ต้องงดรับบำนาญตั้งแต่วันเป็นรัฐมนตรี

๓. ข้าราชการการเมืองที่ต้องออกหรือต้องพ้นจากตำแหน่งโดยผลของรัฐธรรมนูญ ถ้ามีเวลาราชการตั้งแต่ ๑ ปีบริบูรณ์แต่ไม่ถึง ๑๐ ปีบริบูรณ์มีสิทธิได้รับบำเหน็จ ถ้ามีเวลาราชการตั้งแต่ ๑๐ ปีบริบูรณ์ขึ้นไปมีสิทธิได้รับบำนาญ

แต่ถ้าเป็นข้าราชการการเมืองตำแหน่งรัฐมนตรีซึ่งได้รับราชการในตำแหน่งการเมืองมาแล้วรวมกันไม่น้อยกว่า ๔ ปีบริบูรณ์ เมื่อออกจากตำแหน่งจะได้รับบำนาญเดือนละ ๒,๐๐๐ บาท

การรับรองเวลาทวีคูณ

ผู้ถาม: สมาชิกเลขที่ ๕๐๐๙

ตามหนังสือกระทรวงการคลังที่ กค ๐๕๐๔/๓๓๐๗ ลงวันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๙ เรื่องใบรับรองสมุดประวัติและใบรับรองเวลาทวีคูณกรณีประกาศกฎอัยการศึก ดังความละเอียดแจ้งอยู่แล้วนั้น ผมมีปัญหาใคร่ที่จะเรียนถามว่า

ในใบรับรองสมุดประวัติและเวลาทวีคูณระหว่างประจำปฏิบัติหน้าที่ในเขตที่ได้ประกาศใช้กฎอัยการศึกเฉพาะข้อ ๒ รับรองเวลาราชการทวีคูณ แยกเป็น

ข้อ ๒.๑ พ.ศ. ๒๔๕๔.....

๒.๒ พ.ศ. ๒๕๐๐.....

๒.๓ พ.ศ. ๒๕๐๐.....

๒.๔ พ.ศ. ๒๕๐๑..... นั้น

ในกรณีของผม ผมมี

ก. แบบบันทึกรับรองเวลาราชการตอนเป็นทหาร ได้ตรวจสอบแบบ ส. เวลาราชการแล้ว ได้รับคำรับรองว่า ผมเข้ารับราชการเมื่อวันที่ ๒ มิถุนายน

๒๔๘๔ รับราชการเกิน ๒ ปี เพราะทางราชการยังไม่การปลดปล่อยเนื่องจากไปปฏิบัติราชการสนามกรณีสงครามเอเชียบูรพา คงปลดปล่อยตัวกลับภูมิลำเนาเมื่อวันที่ ๕ มีนาคม ๒๔๘๘ ๑ ฉบับ และ

ข. แบบบันทึกรับรอง เวลาทวีคูณสำหรับบุคคลที่ทำหน้าที่ตามที่กระทรวงกลาโหมกำหนด ซึ่งเป็นหน้าที่กระทรวงกลาโหมจะต้องรับรอง ได้ตรวจสอบแล้วรับรองว่า ผมมีสิทธิได้นับเวลาทวีคูณ กรณีสงครามมหาเอเชียบูรพา ตั้งแต่วันที่ ๒๕ มกราคม ๒๔๘๕ ถึงวันที่ ๑ มกราคม ๒๔๘๘ อีก ๑ ฉบับ

เวลานี้ผมยังรับราชการอยู่ จึงใคร่ที่จะทราบว่าจะต้องปฏิบัติอย่างไรบ้าง จึงจะถูกต้องตามความต้องการของหนังสือกระทรวงการคลังฉบับที่กล่าวมาข้างต้น ที่ขอยกเลิกแบบรับรองเพิ่มเติม ต่อท้ายสมุดประวัติและแบบรับรองเวลาทวีคูณ กรณีประกาศกฎอัยการศึก เดิม

ตอบ : เดิมกระทรวงการคลังได้กำหนดแบบใบรับรองต่อท้ายสมุดประวัติเป็นฉบับหนึ่งและแบบรับรองเวลาทวีคูณกรณีประกาศกฎอัยการศึกอีกฉบับหนึ่ง ต่อมาได้พิจารณาเห็นว่าผู้รับรองหลักฐานดังกล่าวทั้ง ๒ ฉบับเป็นบุคคลเดียวกันเพื่อประหยัดและเพื่อความรวดเร็วจึงได้รวมเป็นฉบับเดียวกันลงชื่อครั้งเดียวเป็นเสร็จ กรณีที่ตั้งปัญหามานี้จึงไม่เกี่ยวกับแบบพิมพ์ดังกล่าว เพราะแบบพิมพ์ดังกล่าวเป็นเรื่องการรับรองเวลาทวีคูณกรณีประกาศกฎอัยการศึก ซึ่งข้าราชการทุกคนที่ประจำปฏิบัติหน้าที่อยู่ในเขตที่ได้มีการประกาศใช้กฎอัยการศึกตั้งแต่วันประกาศใช้พระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. ๒๔๕๔ เป็นต้นมาย่อมมีสิทธิได้นับเวลาราชการเป็นทวีคูณตามมาตรา ๒๔ วรรคสองแห่งกฎหมายดังกล่าว กรณีตามปัญหาเป็นเรื่องการตรวจสอบรับรองเวลาราชการตอนเป็นทหารซึ่งมีเวลาทวีคูณกรณีกระทำหน้าที่ตามที่กระทรวงกลาโหมกำหนดตามมาตรา ๒๔ วรรคแรก รวมอยู่ด้วยวิธีปฏิบัติเมื่อถึงคราวขอรับบำเหน็จบำนาญก็ให้แนบหลักฐานซึ่งกระทรวงกลาโหมได้ตรวจสอบรับรองเวลาตอนเป็นทหารแล้วนั้นไปประกอบการพิจารณาด้วยตามนัยหนังสือกระทรวงการคลังที่ ๑๙๑๕๖ (บบน)/๒๕๐๖ ลงวันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๐๖

การเลื่อนเงินเดือนภายหลังครบเกษียณ

ผู้ถาม : สมาชิกเลขที่ ๘๐๑๓

ผมมีข้อข้องใจเกี่ยวกับเรื่องขอบำนาญดังนี้

๑. ผมเกิดวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๔๕๙ และจะครบเกษียณอายุราชการในวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๑๙ นี้

๒. ขณะนี้ผมรับราชการตำแหน่ง นิติกร ๖ ได้รับเงินเดือน ๔,๓๓๕ บาท

๓. ขอทราบว่า ในวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๑๙ ผมจะได้รับเงินเดือนสำหรับคำนวณบำนาญเท่าใด

๔. ได้ถามเพื่อน ๆ แล้วบอกว่าถ้าผู้บังคับบัญชาขอเลื่อนเงินเดือนให้อีก ๑ ขั้นในวันที่ ๑ ตุลาคม

๒๕๑๕ จะได้รับเงินเดือน ๔,๖๐๐ บาท และจะได้เงินเดือนเพิ่มขึ้นอีก ๑ ขั้น สำหรับคำนวณบำนาญตามระเบียบ คงได้รับ ๔,๘๘๐ บาท เช่นนี้จะถูกต้องหรือไม่ หรือจะได้รับเพียง ๔,๖๐๐ บาทเท่านั้น

ตอบ ถ้าในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๑๕ ได้รับเงินเดือนอัตรา ๔,๓๓๕ บาท และเข้าเกณฑ์ที่จะได้รับการพิจารณาเลื่อนเงินเดือนตามระเบียบก็จะได้เลื่อนเงินเดือนในวันสุดท้ายของปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๑๕ คือ เลื่อนเงินเดือนในวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๑๕ อีก ๑ ขั้น ตามมติคณะรัฐมนตรีจากอัตรา ๔,๓๓๕ บาท เป็น ๔,๖๐๐ บาท

การลาออกจากราชการเพื่อรับบำเหน็จบำนาญ

ผู้ถาม : สมาชิกเลขที่ ๑๔๕๖

ผมมีปัญหาใคร่จะขอเรียนถามดังนี้

ผมรับราชการวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๔๘๖ หากอยู่ไปถึงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๑๕ ก็จะมีอายุราชการ ๒๓ ปีเต็ม ถ้าผมจะลาออกก่อนอายุราชการครบ ๒๕ ปี คือออกก่อนวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๒๑ ผมจะมีสิทธิได้นับเวลาราชการทวีคูณเพื่อคำนวณบำเหน็จหรือไม่ (ไม่รับบำนาญ) เพราะจะลาออกไปประกอบอาชีพอย่างอื่น ไม่อยากออกเพราะเหตุรับราชการนาน

หมายเหตุ ๑. ตุลาคม ๒๔๘๖ ถึง ๓๐ กันยายน ๒๕๐๗ ผมรับราชการอยู่กรุงเทพ ฯ ๑ ตุลาคม ๒๕๐๗ ถึง ๓๐ กันยายน ๒๕๑๘ อยู่ขอนแก่น

ตอบ : ท่านมีสิทธิได้นับเวลาทวีคูณกรณีประกาศกฎอัยการศึก พ.ศ. ๒๕๐๐ ตั้งแต่วันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๐๐ ถึงวันที่ ๙ มกราคม ๒๕๐๐ รวม ๓ เดือน ๒๓ วัน และ พ.ศ. ๒๕๐๑ ตั้งแต่วันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๐๑ ถึงวันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๐๘ อีกรวม ๗ ปี ๙ วัน และเวลาราชการปกติตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๔๘๖ ถึงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๑๕ (สมมติออกวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๑๕) รวม ๒๓ ปี เมื่อรวมเวลาราชการปกติและเวลาทวีคูณที่ยังไม่ได้ตัดวันปัดเศษออกแล้วท่านจะมีเวลาราชการบำเหน็จบำนาญทั้งสิ้น ๓๐ ปี ๔ เดือน ๒ วัน ท่านจะต้องลาออกรับบำเหน็จบำนาญเหตุรับราชการนาน ส่วนท่านจะขอรับเป็นบำเหน็จหรือบำนาญก็แล้วแต่ความประสงค์ของท่านซึ่งจะต้องยื่นขอรับเป็นลายลักษณ์อักษร ●

ผู้ตอบปัญหาในฉบับนี้

สำนักงาน ก.พ.

ธงชัย	วาณิชกะ
สุธี	สุทธิสมบูรณ์
สมศักดิ์	ศุภะรัชฎเดช
ดุสิต	พัวศิริ

กรมบัญชีกลาง

ผาสุขนิตย์	ปิณฑะรุจิ
สุรัย	วารุธิรารักษ์
สมพงษ์	วัฒนสระ

ใหม่ๆ ในราชการ

ก.พ. ได้ออกประกาศลงวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๑๙ ตั้ง อ.ก.พ. วิสามัญคณะต่าง ๆ เพื่อทำการแทน ก.พ. เกี่ยวกับเรื่องการบริหารงานบุคคลในราชการพลเรือน รวม ๗ คณะ โดยแต่งตั้งให้ อ.ก.พ. คณะต่าง ๆ นี้ทำหน้าที่แทน ก.พ. ตั้งแต่วันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๑๙ เป็นต้นไป

ทั้งนี้โดย ก.พ. ได้อาศัยอำนาจตามมาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ ซึ่งมีสาระสำคัญสรุปได้ว่า ก.พ. มีอำนาจตั้ง อ.ก.พ. วิสามัญ เพื่อทำการใด ๆ แทนได้ แต่ในการตั้ง อ.ก.พ. วิสามัญเพื่อทำหน้าที่พิจารณาเรื่องการดำเนินการทางวินัย การออกจากราชการ การร้องทุกข์หรือการอุทธรณ์ให้ตั้งจากข้าราชการพลเรือนผู้ได้รับเลือกจากข้าราชการพลเรือน ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ในกฎ ก.พ. ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๑๘) เป็นจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวน อ.ก.พ. ทั้งหมด ที่ทำหน้าที่ดังกล่าว

อ.ก.พ. ที่เป็นผู้แทนข้าราชการ ซึ่งได้รับเลือกจากข้าราชการพลเรือนนี้ ถ้าผู้ใดออกจากราชการพลเรือนไป ผู้นั้นก็ต้องพ้นจากตำแหน่ง อ.ก.พ. ไปตามกฎหมาย (ใครเป็น อ.ก.พ. ในฐานะที่เป็นผู้แทนข้าราชการ ได้แจ้งให้ทราบไว้ใน อ.ก.พ. คณะนั้น ๆ แล้ว)

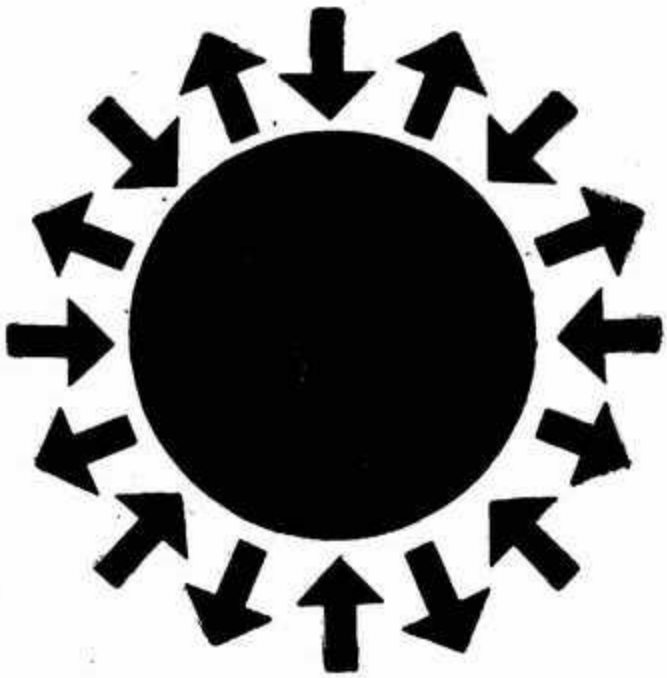

วาระการดำรงตำแหน่งของ อ.ก.พ. วิสามัญคณะต่าง ๆ นี้มีกำหนดเช่นเดียวกับวาระการดำรงตำแหน่งของ ก.พ. ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ แต่งตั้ง คือ ๒ ปี และต้องออกจากตำแหน่งพร้อมกับ ก.พ. ผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าว คือจะอยู่ในตำแหน่งได้จนครบกำหนด ๒ ปี ในวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๒๑ (ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ แต่งตั้ง ก.พ. เมื่อวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๑๙) แต่ในระหว่างที่ยังไม่ได้มีการแต่งตั้ง ก.พ. ชุดใหม่ ก็ให้ อ.ก.พ. วิสามัญเหล่านี้ปฏิบัติหน้าที่ไปก่อนจนกว่าจะได้มีการแต่งตั้ง อ.ก.พ. วิสามัญใหม่

สำหรับหน้าที่ของ อ.ก.พ. วิสามัญคณะต่าง ๆ ตลอดจนรายชื่อผู้ที่เป็น อ.ก.พ. วิสามัญคณะต่าง ๆ นั้น มีดังนี้

๑. *อ.ก.พ. วิสามัญเกี่ยวกับตำแหน่งและอัตราเงินเดือนระดับสูง* มีหน้าที่ทำการแทน ก.พ. ในเรื่องเกี่ยวกับ *ตำแหน่ง* และอัตราเงินเดือน*ตั้งแต่ระดับ ๗ ขึ้นไป* และกิจการอื่นตามที่ ก.พ. มอบหมาย ดังมีรายชื่อต่อไปนี้คือ

นายบุญมา วงศ์สวรรค์ เป็นประธานอ.ก.พ., นายสัญญา ธรรมศักดิ์, พลตำรวจตรี อรรถสิทธิ์ สิทธิสุนทร, นายก่อ สวัสดิ์พาณิชย์, พลโท บุญเรือน บัวจรูญ นายแพทย์ประกอบ ตู้จินดา, นายอำนวย วีรวรรณ และเลขาธิการ ก.พ. เป็น อ.ก.พ., ผู้อำนวยการกอง ตำแหน่งและอัตราเงินเดือนสำนักงาน ก.พ. เป็นเลขานุการ, นายอุดล บุญประกอบ และนายอาลัย อิงคะวณิช เป็นผู้ช่วยเลขานุการ

๒. *อ.ก.พ. วิสามัญเกี่ยวกับตำแหน่งและอัตราเงินเดือน* มีหน้าที่ทำการแทน ก.พ. ในเรื่องที่เกี่ยวกับ *ตำแหน่ง* และอัตราเงินเดือน *ตั้งแต่ระดับ ๖ ลงมา* รวมทั้งเรื่องเกี่ยวกับข้าราชการพลเรือนวิสามัญซึ่งไม่อยู่ในหน้าที่ของ อ.ก.พ. วิสามัญคณะอื่น และกิจการอื่นตามที่ ก.พ. มอบหมาย ดังมีรายชื่อต่อไปนี้คือ

พลโท บุญเรือน บัวจรูญ เป็นประธาน อ.ก.พ. นายเยื่อ สุสายัณห์, นายบุญธรรม ทองไข่มุกต์, นายกฤช สมบัติศิริ, เลขาธิการ ก.พ., นายสนิท วิไลจิตต์, นายอดุล นิยมวิกาต, นายแพทย์วินิจ อัศวเสนา, นายอำนวย ประนิช, ผู้อำนวยการกองเงินเดือน กรมบัญชีกลาง เป็น อ.ก.พ., ผู้อำนวยการกองตำแหน่งและอัตราเงินเดือน สำนักงาน ก.พ. เป็นเลขานุการ, นายอุดล บุญประกอบ และนายอาลัย อิงคะวณิช เป็นผู้ช่วยเลขานุการ

๓. *อ.ก.พ. วิสามัญเกี่ยวกับกฎหมายและระเบียบข้าราชการ* มีหน้าที่ทำการแทน ก.พ. ในเรื่องเกี่ยวกับการร่างกฎหมาย กฎ ก.พ. ข้อบังคับ และระเบียบต่าง ๆ รวมทั้งเรื่องเกี่ยวกับปัญหาข้อกฎหมายตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง และกิจการอื่นตามที่ ก.พ. มอบหมาย ดังมีรายชื่อต่อไปนี้คือ

นายสัญญา ธรรมศักดิ์ เป็นประธาน อ.ก.พ., พลตำรวจตรี อรรถสิทธิ์ สิทธิสุนทร, นายเยื่อ สุสายัณห์, เลขาธิการ ก.พ., นายปลั่ง มิจุล, นายสมภพ โหตระกิตย์, นายสรรเสริญ ไกรจิตติ, นายโสรัจ สุจริตกุล, ผู้แทนกระทรวงกลาโหม เป็น อ.ก.พ., ผู้อำนวยการกองวินัยและนิติการ สำนักงาน ก.พ. เป็นเลขานุการ, นายเสริมสุข โกวิทวานิช เป็นผู้ช่วยเลขานุการ

๔. *อ.ก.พ. วิสามัญเกี่ยวกับการอุทธรณ์และการร้องทุกข์* มีหน้าที่ทำการแทน ก.พ. ในเรื่องเกี่ยวกับการอุทธรณ์และการร้องทุกข์ของข้าราชการพลเรือน รวมทั้งเรื่องการดำเนินการทางวินัย และการออกจากราชการ ที่เป็นกรณีเกี่ยวเนื่องกับการอุทธรณ์และการร้องทุกข์ และกิจการอื่นตามที่ ก.พ. มอบหมาย ดังมีรายชื่อต่อไปนี้คือ

พลตำรวจตรี อรรถสิทธิ์ สิทธิสุนทร เป็นประธาน อ.ก.พ., เลขาธิการ ก.พ., นายโชติ เศวตรุนทร์, นายโปร่ง เปล่งศรีงาม, นายจรัล วิวัฒนวานิช, นายอมร จันทรสมบูรณ์, นายเฉลิมชัย วสินนท์ ร้อยตำรวจโท ระดม มหาศรานนท์, หัวหน้าสำนักงานคณะกรรมการเรื่องราวร้องทุกข์ เป็น อ.ก.พ., ผู้อำนวยการกองวินัยและนิติการ สำนักงาน ก.พ., เป็นเลขานุการ, นายชนะ อินสว่าง เป็นผู้ช่วยเลขานุการ

หมายเหตุ อ.ก.พ. วิสามัญคณะนี้มีผู้แทนข้าราชการเข้าร่วมเป็น อ.ก.พ. ด้วย ๓ คนคือ นายอมร จันทรสมบูรณ์ นายเฉลิมชัย วสินนท์ และ ร.ต.ท. ระดม มหาศรานนท์

๕. *อ.ก.พ. วิสามัญเกี่ยวกับวินัยและการออกจากราชการ* มีหน้าที่ทำการแทน ก.พ. ในเรื่องเกี่ยวกับวินัยและการออกจากราชการของข้าราชการพลเรือน และกิจการอื่นตามที่ ก.พ. มอบหมาย ดังมีรายชื่อต่อไปนี้คือ

พลตำรวจตรี อรรถสิทธิ์ สิทธิสุนทร เป็นประธาน อ.ก.พ., เลขาธิการคุรุสภา, เลขาธิการ ก.พ., นายเนตร มานิตกุล, นายทวี ฤกษ์จำนง, นายกลั่น คำชำนาญ, นายพร อุดมพงษ์, นายศิระชัย พุทธิแพทย์, และนายมนตรี ดวงเด่น เป็น อ.ก.พ. ผู้อำนวยการกองวินัยและนิติการ สำนักงาน ก.พ. เป็นเลขานุการ, นายชนะ อินสว่าง เป็นผู้ช่วยเลขานุการ

หมายเหตุ อ ก.พ. วิสามัญคณะนี้มีผู้แทนข้าราชการเข้าร่วมเป็น อ.ก.พ. ๓ คนด้วยกันคือ นายพร อุดมพงษ์ นายศิระชัย พุทธิแพทย์ และนายมนตรี ดวงเด่น

๖. *อ.ก.พ. วิสามัญเกี่ยวกับอัตรากำลังและระบบราชการ* มีหน้าที่ทำการแทน ก.พ. ในเรื่องเกี่ยวกับการจัดอัตรากำลัง การตั้งตำแหน่งเพิ่มใหม่ตั้งแต่ระดับ ๖ ลงมา ค่าตอบแทนและสวัสดิการการพัฒนาสมรรถภาพข้าราชการ เรื่องต่าง ๆ เกี่ยวกับนโยบายการบริหารงานบุคคลและระบบราชการ รวมทั้งเรื่องเกี่ยวกับทะเบียนประวัติข้าราชการและกิจการอื่น ตามที่ ก.พ. มอบหมาย ดังมีรายชื่อต่อไปนี้

นายอำนวย วีรวรรณ เป็นประธาน อ.ก.พ., นายก่อ สวัสดิพาณิชย์, นายเกษม สุวรรณกุล, เลขาธิการ ก.พ., นายพนัส สิมะเสถียร, นายแพทย์อมร นนทสุต, นายบดี จุณณานนท์, นายอาษา เมฆสวรรค์, นายวีระ โอสถานนท์, และ

นายกำแหง สถิรกุล เป็น อ.ก.พ., ผู้อำนวยการกองวิชาการ สำนักงาน ก.พ. เป็นเลขานุการ ผู้อำนวยการกองทะเบียนประวัติ และผู้อำนวยการกองตำแหน่งและอัตราเงินเดือน สำนักงาน ก.พ. เป็นผู้ช่วยเลขานุการ

๗. อ.ก.พ.วิสามัญเกี่ยวกับการศึกษาและการสอบ มีหน้าที่ทำการแทน ก.พ. ในเรื่องเกี่ยวกับการจัดสรรทุน การสอบชิงทุน และการดูแลจัดการศึกษาของนักเรียนฝ่ายพลเรือนในต่างประเทศ การพิจารณาคุณวุฒิ การสอบ และการคัดเลือกเพื่อบรรจุหรือแต่งตั้งข้าราชการ รวมทั้งเรื่องเกี่ยวกับหลักสูตรและวิธีการสอบ และกิจการอื่นตามที่ ก.พ. มอบหมาย ดังมีรายชื่อต่อไปนี้

นายก่อ สวัสดิพาณิชย์ เป็นประธาน อ.ก.พ. นายแพทย์ประกอบ ตู้จินดา, ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ, ปลัดทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ, เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, เลขาธิการคุรุสภา, เลขาธิการ ก.พ., นายประวิณ ณ นคร นายชวาล แพรัตกุล, ผู้แทนกระทรวงกลาโหม, และผู้แทนกรมวิเทศสหการ เป็น อ.ก.พ. ผู้อำนวยการกองการสอบ สำนักงาน ก.พ. เป็นเลขานุการ ผู้อำนวยการกองการศึกษาต่างประเทศ และผู้อำนวยการกองวิชาการสำนักงาน ก.พ. เป็นผู้ช่วยเลขานุการ

อ.ก.พ. วิสามัญคณะต่าง ๆ เหล่านี้โดยเฉพาะอย่างยิ่ง อ.ก.พ. วิสามัญเกี่ยวกับอัตรากำลังและระบบราชการ ซึ่งเป็นคณะที่ตั้งขึ้นใหม่ ย่อมจะมีส่วนสำคัญอย่างยิ่ง ในการที่จะเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายและทางปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลในราชการพลเรือน ตลอดจนการพัฒนาและปรับปรุงสมรรถภาพของข้าราชการ และระบบการบริหารราชการให้เจริญก้าวหน้า มีประสิทธิภาพและคล่องตัวยิ่งขึ้น

แต่ว่าการพัฒนาสมรรถภาพข้าราชการก็ดี การปรับปรุงระบบการบริหารงานบุคคลในราชการพลเรือนก็ดี โดยลำพัง อ.ก.พ. วิสามัญคณะต่าง ๆ เหล่านี้แล้ว คงจะไม่สามารถทำสำเร็จได้อย่างแน่แท้ เพราะยังมีปัจจัยอย่างอื่นอีกหลายอย่างที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จหรือความล้มเหลวในเรื่องการบริหารงานบุคคล และปัจจัยที่สำคัญที่สุดก็คือ นโยบายของรัฐบาล ความปรารถนาอันแรงกล้า และความตั้งใจจริงของรัฐบาล ตลอดจนความร่วมมือจากข้าราชการทุกฝ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ข้าราชการที่เป็นผู้บังคับบัญชาระดับสูงของทุกหน่วยงาน

อย่างไรก็ดี ในชั้นนี้ก็ได้แต่เพียงตั้งความหวังเอาไว้ว่า อ.ก.พ. วิสามัญคณะต่าง ๆ ดังกล่าวนั้น จะสามารถทำหน้าที่ของตนได้อย่างสมบูรณ์และดีที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพื่อสร้างความเป็นธรรมในวงราชการ และความก้าวหน้าในการบริหารบุคคลของราชการพลเรือน.

สมศักดิ์ ศุภะรัชฎเดช

การกระจายอำนาจที่กลับกลายเป็นรวบอำนาจในงานส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนจังหวัด

พิชิต คิดบรรจง

– เนื่องจากปัญหาความเดือดร้อน และความต้องการของราษฎรในท้องถิ่นแตกต่างกัน เป็นการยากที่รัฐจะปกครอง หรือบริหารงานของประเทศชาติให้ได้ผลถูกต้องตามความปรารถนาของแต่ละท้องถิ่นได้โดยยาก ทางราชการจึงได้กระจายอำนาจการปกครองนี้ให้แก่ท้องถิ่น หน่วยงานส่วนท้องถิ่นที่สำคัญ ปัจจุบันได้แก่องค์การบริหารส่วนจังหวัด ที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการทำนุบำรุงท้องที่ซึ่งอยู่นอกเขตเทศบาล หน่วยงานนี้ได้เริ่มขึ้นทุกจังหวัด ตั้งแต่ปี ๒๕๔๙ โดยพ.ร.บ. ระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๙

– **องค์การบริหารส่วนจังหวัด** เป็นหน่วยงานท้องถิ่นที่มีฐานะเป็นนิติบุคคล ประกอบด้วยสภาจังหวัด อันมีสมาชิกสภาจังหวัดผู้ที่ราษฎรเลือกตั้งเข้า

มาทำหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติ ประชุมให้การอนุมัติข้อบัญญัติงบประมาณส่วนจังหวัดที่ฝ่ายบริหารเป็นผู้เสนอ ส่วนฝ่ายบริหาร มีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้รับผิดชอบ เป็นหัวหน้าฝ่ายบริหารงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัด และมีหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ได้แก่ข้าราชการส่วนจังหวัดและลูกจ้าง โดยได้รับเงินเดือนและเงินค่าจ้างจากงบประมาณที่ตั้งจ่ายขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เงินงบประมาณขององค์การบริหารส่วนจังหวัดที่มีมาจำแนกได้เป็น ๓ ทางคือ ๑. รายได้จังหวัดทั่วไป ที่ได้มาจากภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีป้าย และอื่น ๆ ๒. เงินอุดหนุนจากรัฐบาลงบการศึกษาส่วนจังหวัด (การศึกษาระดับประถมศึกษา) ๓. เงินอุดหนุนจากรัฐบาลงบเร่งรัดพัฒนาชนบท

– หน่วยงานระดับส่วนกลางมีหน้าที่เป็นศูนย์ประสาน และช่วยเหลืองานส่วนท้องถิ่นนี้ ได้แก่ กระทรวงมหาดไทย และยังมีงานระดับกรมที่ช่วยเหลือรับผิดชอบงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดต่าง ๆ สังกัดกระทรวงดังกล่าวนี้ ๒ กรม คือ

๑. กรมการปกครอง ประสานและสนับสนุนในเรื่องพิจารณาอนุมัติกำลังข้าราชการส่วนจังหวัดและลูกจ้างให้แก่องค์การ ฯ ตามที่เหมาะสม และการขออนุมัติเงินอุดหนุนจากรัฐบาลงบการศึกษาส่วนจังหวัด

๒. สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท ประสานและสนับสนุนในด้านการพิจารณาอนุมัติอัตรากำลังข้าราชการส่วนจังหวัด และลูกจ้างขององค์การบริหารส่วนจังหวัดที่ปฏิบัติงานตามโครงการ รพช.

– เนื่องจากหน่วยงานองค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นหน่วยงานที่มีขึ้นใหม่ และตามกฎหมายกำหนดให้ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นหัวหน้าฝ่ายบริหารงานขององค์การ ฯ และมีตำแหน่งฝ่ายบริหารงานรับผิดชอบรองลงมา ได้แก่ปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด หัวหน้าส่วนราชการต่าง ๆ ขององค์การ ฯ ได้แก่

สำนักงานเลขานุการจังหวัด
ส่วนการคลัง
ส่วนการศึกษา
ส่วนแผนงาน
ส่วนวิศวกรรมหรือส่วนโยธา
ส่วนสาธารณสุข
ส่วนอำเภอต่าง ๆ

– ตำแหน่งข้าราชการส่วนจังหวัดระดับปลัดองค์การ ฯ และหัวหน้าส่วนต่าง ๆ กระทรวงมหาดไทยได้แต่งตั้งข้าราชการพลเรือนในสังกัดไปดำรงตำแหน่งเสียหมด มิได้ให้ดำรงตำแหน่งในหน้าที่ด้านเดียวโดยตรง ได้แก่ผู้ช่วยปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดแต่งตั้งจากผู้ช่วยปลัดจังหวัดเอก, หัวหน้าส่วนวิศวกรรม, และหัวหน้าส่วนแผนงาน แต่งตั้งจากข้าราชการพลเรือนสังกัดสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท ส่วนที่ให้ทำหน้าที่ทั้งงานส่วนภูมิภาคและงานองค์การบริหารส่วนจังหวัด ได้แก่ตำแหน่งหัวหน้าส่วนการคลังแต่งตั้งเสมียนตราจังหวัด หัวหน้าส่วนสาธารณสุขแต่งตั้งจากนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดหรือผู้ช่วยนายแพทย์ใหญ่ เลขานุการจังหวัด แต่งตั้งจากผู้ช่วยปลัดจังหวัดเอก เฉพาะในจังหวัดที่เป็นเขต รพช.

ส่วนจังหวัดอื่นนอกนั้นแต่งตั้งจากผู้ตรวจการส่วนท้องถิ่น ผู้ที่ทำงาน ๒ หน้าที่นี้ได้รับเงินตอบแทนตามระเบียบของกระทรวงมหาดไทย ตั้งแต่ ๖๐๐.- บาทลงมาทุกคน และจากงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนี้ เป็นผลให้กระทรวงมหาดไทย สามารถที่เพิ่มอัตราตำแหน่งข้าราชการได้จำนวนมาก คือ ตำแหน่งผู้ช่วยปลัดจังหวัดเอก และผู้ช่วยปลัดจังหวัดโท โดยอาศัยเหตุผลว่าเป็นตำแหน่งที่จะต้องให้มาช่วยเหลืองานขององค์การ ฯ จน ก.พ. เห็นคล้อยตามและอนุมัติตำแหน่งดังกล่าวให้ งานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดยังเป็นหน่วยงานท้องถิ่นหน่วยเดียวที่มีส่วนช่วยให้กระทรวงมหาดไทย หาตำแหน่งงานให้ข้าราชการในสังกัดมาครองตำแหน่ง ในตำแหน่งงานของข้าราชการส่วนจังหวัดได้อย่างสะดวกสบายยิ่งกว่าหน่วยงานท้องถิ่นอื่น และล่าสุดคือในระหว่างเดือนเมษายน ๒๕๑๔ นี้ กระทรวงมหาดไทย โดยมีสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท (รพช.) เป็นต้นเรื่อง มีหนังสือถึงจังหวัดให้จังหวัดเปลี่ยนแปลงตั้งส่วนขึ้นใหม่ คือ ส่วนแผนงานเป็นส่วนเร่งรัดพัฒนาชนบท และให้รวมงานของส่วนวิศวกรรม งานของส่วนการคลังที่เกี่ยวกับโครงการ รพช. ไว้ในส่วนเดียว ให้โอนทรัพย์สินตามโครงการ รพช. จากส่วนอื่น ๆ มาเป็นของส่วน รพช. และกำหนดไว้ด้วยว่ากระทรวงมหาดไทย จะมีคำสั่งแต่งตั้งข้าราชการพลเรือนสามัญสังกัดสำนักงาน รพช. ไปดำรงตำแหน่งหัวหน้าส่วนและหัวหน้าฝ่ายต่อไป

– งานตามโครงการเร่งรัดพัฒนาชนบท (รพช.) ของแต่ละองค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นงานขององค์การ ฯ โดยแท้ ข้าราชการส่วนจังหวัดและลูกจ้างทั้งหมด สังกัดต่อองค์การบริหารส่วนจังหวัด ซึ่งองค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นหน่วยงานอิสระมีฐานะเป็นนิติบุคคล มีทรัพย์สินที่เป็นทรัพย์สินของตนเองโดยแท้จริง ผู้ว่าราชการจังหวัดซึ่งเป็นหัวหน้าฝ่ายบริหาร ใช้อำนาจหน้าที่เกี่ยวกับงานองค์การ ฯ ถึงอำนาจในฐานะรัฐมนตรี ทรัพย์สินขององค์การ ฯ ไม่ว่าจะได้มาโดยอาศัยเงินอุดหนุนจากงบการศึกษาหรืองบโครงการ ร.พช. ก็ตาม เป็นทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอยู่แล้ว และอยู่ในอำนาจหน้าที่ที่ฝ่ายบริหารขององค์การ ฯ จะสั่งใช้ได้ หาจำเป็นต้องโอนกันอีกช่วงหนึ่งตามที่กล่าวไว้ข้างต้นแต่อย่างใด

– การปฏิบัติตามแนวที่กระทรวงมหาดไทยนี้จะเห็นได้ชัดเลยว่ายุ่งเกี่ยวกับงานส่วนท้องถิ่นจนเกินไป เช่น ให้ผู้ช่วยหัวหน้าส่วนการคลังที่ทำงานเกี่ยวกับเงินอุดหนุน งบโครงการ รพช. มาสังกัดส่วนเร่งรัดพัฒนาชนบท ซึ่งแต่เดิมอยู่ในสังกัดส่วนการคลัง งานส่วนวิศวกรรม จะต้องมาอยู่ในส่วนดังกล่าวด้วย และงานเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล ก็ให้มาทำในสังกัดของส่วนเป็นเอกเทศ ซึ่งผิดกับหลักที่ให้องค์การบริหารส่วนจังหวัด ซึ่งเป็นหน่วยงานอิสระ และได้แบ่งส่วนไว้แล้วอย่างเช่นส่วนการคลัง มีหน้าที่เกี่ยวกับการเงินขององค์การ ฯ ไม่ว่าจะเป็นเงินได้มาจากงบใดประเภทใด ควรจะให้อยู่ในหน้าที่ของส่วนเดียว มิฉะนั้นแล้วจะเป็นว่าองค์การบริหารส่วนจังหวัด อาจจะมีส่วนการคลังขณะเดียวหลายส่วน ซึ่งผิดกับหลัก

การแบ่งงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ซึ่งเทียบได้ว่าเป็นงานสูงระดับกรม ของงานส่วนภูมิภาคที่เดียว โดยเฉพาะงานตามโครงการ รพช. นั้น สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท ปฏิบัติงานเร่งรัดพัฒนาชนบทล่วงล้ำไปในงานที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดควรจัดทำเอง หลายอย่าง อาทิ เช่น การรับคนเข้ามาทำงานในองค์การบริหารส่วนจังหวัด ไม่ว่าจะเป็นข้าราชการส่วนจังหวัด หรือลูกจ้าง แทนที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดจะดำเนินการรับสมัครคัดเลือก แล้วส่งเข้าไปฝึกอบรมที่วิทยาลัยเทคนิคภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แล้วจึงมาบรรจุเข้าทำงาน และดำเนินการสอบคัดเลือกเพื่อบรรจุเข้ารับราชการตามกฎหมาย กลับไปรับสมัครและคัดเลือกบุคคลเสียเอง ต่อเมื่ออบรมเสร็จแล้วจึงส่งให้จังหวัดรับไว้ทำงาน และดำเนินการสอบคัดเลือกซึ่งเป็นเพียงวิธีการเท่านั้น แม้ว่าเงื่อนไขที่สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท จัดทำเช่นนี้อาจเนื่องจากความผูกพันที่มีตามสัญญาโครงการที่ทำไว้กับต่างประเทศก็ตาม แต่เป็นการขัดกับอำนาจหน้าที่ในงานของหน่วยงานส่วนท้องถิ่น ทั้งกระทรวงมหาดไทยก็ได้ระบุไว้ชัดแจ้งแล้วว่า จะส่งคนในสังกัดของตนมาดำรงตำแหน่งระดับหัวหน้าส่วน หัวหน้าฝ่าย

– แนวทางปฏิบัติของกระทรวงมหาดไทยดังกล่าวนี้แทนที่จะเป็นการกระจายอำนาจ ให้แก่หน่วยงานส่วนท้องถิ่นกลับกลายเป็นการรวบอำนาจโดยสิ้นเชิง เป็นแนวความคิดที่เก่าเต่าพันปีโดยไม่คำนึงว่าขณะนี้ แม้ผู้เป็นหัวหน้าฝ่ายบริหารงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ซึ่งได้แก่ผู้ว่าราชการจังหวัดนั้น กำลังจะเปลี่ยนแปลงให้เป็นโดยการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดมาทำหน้าที่แทนต่อไป ตามที่ทราบข่าวว่าจะได้เสนอร่าง พ.ร.บ. ระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด เข้าสู่สภาผู้แทนพิจารณาไม่ช้านี้

– การปรับปรุงแก้ไขให้งานส่วนท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้าและมีอิสระเพียงพอ จะดำเนินงานให้เป็นไปตามที่กฎหมายรัฐธรรมนูญกำหนดไว้ นอกจากจะมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้มีผู้บริหาร ได้แก่นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดโดยการเลือกตั้งเข้ามาแล้ว ในระดับหน่วยงานที่ประสานงานในส่วนกลาง จะได้พิจารณาปรับปรุงเสียใหม่ งานส่วนท้องถิ่นทั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัดทุกจังหวัด เทศบาล และสุขาภิบาลทั่วประเทศมีจำนวนมาก มากทั้งในด้านเงินงบประมาณ และด้านกำลังคน เมื่อเทียบกับบางกระทรวงหรือทบวง

– ด้านที่รัฐบาลซึ่งมีนโยบายจะส่งเสริมงานการปกครองท้องถิ่นให้ก้าวหน้า จึงควรจะมีคนของรัฐบาลระดับรัฐมนตรีรับผิดชอบโดยตรง ทางแก้ไขก็คือแทนที่จะให้เป็นภาระแก่กระทรวงมหาดไทยรับผิดชอบงานส่วนท้องถิ่น ควรจะตั้งหน่วยงานระดับทบวงขึ้น ซึ่งอาจจะแบ่งงานของกระทรวงมหาดไทยที่ทำงานเกี่ยวข้องกับองค์การบริหารส่วนจังหวัดอยู่แล้ว เช่นสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท และงานของกรมการปกครอง บางส่วนมาขึ้นกับทบวงการส่วนท้องถิ่นที่ตั้งขึ้นใหม่ และควบคุมดูแลประสานงานทั้งงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัด, เทศบาล และสุขาภิบาล ไปทั้งหมด ปัญหาเรื่องการกระจายอำนาจที่กลับกลายเป็นรวบอำนาจก็คงจะหมดสิ้นไป. ●

เครื่องแบบข้าราชการพลเรือน

โครงสร้างที่สำคัญประการหนึ่งของระบบจำแนกตำแหน่ง คือ แกนกลางที่ใช้ในการบริหารงานบุคคลนั้นได้แก่ระดับตำแหน่ง ซึ่งมีอยู่ ๑๑ ระดับด้วยกัน และเป็นสิ่งที่นำมาใช้แทนชั้นยศที่มีอยู่เดิม ๕ ชั้น คือ จัตวา ตรี โท เอก พิเศษ

การนำระดับตำแหน่งมาใช้แทนชั้นยศซึ่งมีอยู่เดิมนั้นจำเป็นจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงกลไก และระเบียบปฏิบัติบางอย่างในการบริหารงานบุคคลให้สอดคล้องกับระบบใหม่และมีหลายเรื่องด้วยกันที่ได้รับการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงไปแล้วและไม่สู้จะมีปฏิกริยามามากนักแต่ยังมีอยู่อีกเรื่องหนึ่ง ซึ่งมีเสียงวิพากษ์วิจารณ์กันมากในหมู่ข้าราชการคือ เครื่องแบบข้าราชการซึ่งยังมิได้มีการเปลี่ยนแปลงแต่อย่างไร ข้าราชการยังคงแต่งเครื่องแบบตามชั้นยศอยู่อย่างเดิมถึงแม้จะได้มีการเลิกชั้นไปแล้วก็ตาม จึงทำให้ดูเหมือนว่าระบบใหม่นี้ยังมีลักษณะเป็นหัวมงกุฎท้ายมังกรอยู่ และก็มีผู้คิดค้นว่าเครื่องแบบข้าราชการนี้เองเป็นอุปสรรคในการเข้าถึงประชาชน ก่อให้เกิดการแบ่งชั้นวรรณะกันขึ้น

ตามข้อเท็จจริง การแต่งเครื่องแบบของข้าราชการพลเรือนภายหลังที่เลิกชั้นยศแล้ว ควรต้องแก้ไขกฎสำนักนายกรัฐมนตรีซึ่งออกตามความในพระราชบัญญัติว่าด้วยเครื่องแบบข้าราชการและเป็นกฎหมายเฉพาะที่แยกอยู่อีกส่วนหนึ่ง ทั้งนี้ในระหว่างปรับปรุงเครื่องแบบข้าราชการก็ได้อนุโลมให้ใช้เครื่องแบบข้าราชการพลเรือนตามระเบียบเดิมไปพลางก่อน

อย่างไรก็ตามข้าราชการที่ไม่ทราบข้อเท็จจริง ซึ่งเข้าใจว่าเป็นหน้าที่ของสำนักงาน ก.พ. ในการปรับปรุงเครื่องแบบข้าราชการพลเรือนให้สอดคล้องระบบราชการใหม่ ด้วยเหตุนี้ข้าราชการหลายท่านจึงได้ส่งข้อคิดเห็นพร้อมกับเสนอปัญหาเกี่ยวกับเครื่องแบบข้าราชการพลเรือนอยู่เสมอ ซึ่งสำนักงาน ก.พ. ก็มิได้นิ่งนอนใจแต่ประการใด แต่ได้ประมวลปัญหาและสรุปข้อคิดเห็นจากข้าราชการทั้งเสนอส่งให้คณะกรรมการปรับปรุงเครื่องแบบข้าราชการของสำนักนายกรัฐมนตรี ดังรายละเอียดหนังสือของสำนักงาน ก.พ. ในเรื่องเครื่องแบบข้าราชการพลเรือนท้ายบทความนี้

ความเป็นมาในเครื่องแบบข้าราชการพลเรือนดังกล่าว จึงพออุ่นใจได้ว่า ทางราชการได้ตระหนักถึงความสำคัญและได้พิจารณาเหตุผลในด้านต่าง ๆ อย่างรอบคอบ เพื่อแก้ไขระเบียบเกี่ยวกับเครื่องแบบข้าราชการพลเรือนให้สมประโยชน์ของข้าราชการทั้งหลายเป็นการด่วนอยู่แล้ว

สำหรับข้าราชการที่ได้กรุณาส่งข้อคิดเห็นตลอดจนให้ข้อสังเกตในประการต่าง ๆ เกี่ยวกับเครื่องแบบข้าราชการพลเรือน ขอได้โปรดอดใจรอ ซึ่งคาดว่าคงจะประกาศและมีผลใช้บังคับตามกฎหมายในเร็ววันนี้อย่างแน่นอน

บรรณาธิการ

ที่ สร ๑๐๐๓/๖๗๘๖๐ สำนักงาน ก.พ.

๒๓ มิถุนายน ๒๕๑๙

เรื่อง เครื่องแบบข้าราชการพลเรือน

เรียน ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือสำนักงาน ก.พ. ด่วนมาก ที่ สร ๑๐๐๑/๒๒๐๕๘ ลงวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๑๙

ตามหนังสือที่อ้างถึง สำนักงาน ก.พ. ได้เสนอความเห็นเรื่องเครื่องแบบข้าราชการพลเรือนต่อประธานกรรมการพิจารณาปรับปรุงและพัฒนาระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี เพื่อประกอบการพิจารณาเกี่ยวกับเรื่องเครื่องแบบข้าราชการพลเรือน นั้น

โดยที่ขณะนี้ข้าราชการได้เรียกร้องให้ปรับปรุงเกี่ยวกับเครื่องแบบข้าราชการเพิ่มมากขึ้น มีทั้งส่งข้อคิดเห็นไปยังสำนักงาน ก.พ. โดยตรง ตลอดจนร้องเรียนด้วยวาจาแก่ข้าราชการสำนักงาน ก.พ. ที่ไปปฏิบัติราชการยังต่างจังหวัด ซึ่งพอประมวลความเห็นของข้าราชการเกี่ยวกับเครื่องแบบข้าราชการพลเรือนได้ว่าทางราชการควรพิจารณาปรับปรุงเครื่องแบบข้าราชการพลเรือนเสียใหม่เพื่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำกันน้อยที่สุด เหตุผลที่ควรกำหนดเช่นนี้เนื่องจาก พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ ได้ยกเลิกชั้นของข้าราชการแล้ว จึงไม่ควรจะมีเครื่องหมายที่แสดงถึงยศของข้าราชการพลเรือนอยู่ต่อไปอีกและมีความรู้สึกกันว่าเครื่องแบบข้าราชการพลเรือนที่ใช้อยู่ในปัจจุบันได้สร้างความแตกแยกในหมู่ข้าราชการมากขึ้นโดยเฉพาะข้าราชการในส่วนภูมิภาค ซึ่งจำเป็นต้องแต่งเครื่องแบบข้าราชการเป็นปกติประจำวัน และอาจจะเป็นสาเหตุที่ก่อให้เกิดอุปสรรคต่อการปฏิบัติราชการตามนโยบายการเข้าถึงประชาชนของรัฐบาลอีกด้วย

สำนักงาน ก.พ. จึงใคร่ขอความกรุณาได้โปรดพิจารณาเร่งรัดการปรับปรุงระเบียบเกี่ยวกับเครื่องแบบข้าราชการพลเรือนโดยด่วนและใคร่ขอเสนอความเห็นของข้าราชการในเรื่องนี้เพื่อประกอบการพิจารณาต่อไปด้วย

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) จินดา ณ สงขลา

(จินดา ณ สงขลา)

เลขาธิการ ก.พ.

กองวิชาการ

โทร. ๒๘๒๑๘๒๘

ที่ สร ๑๐๐๑/๒๒๐๘๙ สำนักงาน ก.พ.

๕ มีนาคม ๒๕๑๙

เรื่อง เครื่องแบบข้าราชการพลเรือน

เรียน ประธานกรรมการพิจารณาปรับปรุงและพัฒนาระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ สร ๐๗๐๔/ว ๒๒๔ ลงวันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๑๘
และ หนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ สร ๑๐๐๑/๑๒๐๕๐๐ ลงวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๑๘

ตามหนังสือที่อ้างถึง ขอให้สำนักงาน ก.พ. ส่งเจ้าหน้าที่มาเป็นกรรมการวิชาการพิจารณาระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับการแต่งกายของข้าราชการพลเรือน และสำนักงาน ก.พ. ได้จัดส่งเจ้าหน้าที่มาร่วมเป็นกรรมการวิชาการแล้ว นั้น

เนื่องจากสำนักงาน ก.พ. ได้รับฟังปัญหาเกี่ยวกับเรื่องเครื่องแบบข้าราชการพลเรือนมาบางประการ จึงใคร่ขอเสนอความเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาเรื่องนี้เพิ่มเติม ดังนี้

๑. เนื่องจากได้มีการวิพากษ์วิจารณ์กันในหลายวงการว่า การเปลี่ยนมาใช้ระบบจำแนกตำแหน่งในราชการพลเรือน เป็นเหตุให้ต้องเปลี่ยนเครื่องแบบข้าราชการพลเรือน และการเปลี่ยนเครื่องแบบทำให้ข้าราชการสิ้นเปลือง และสร้างความร่ำรวยให้แก่พ่อค้า สำนักงาน ก.พ. จึงเห็นว่า เครื่องแบบข้าราชการพลเรือนไม่ควรเปลี่ยนสีและรูปแบบให้ผิดไปจากเดิม หากจะเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมก็เห็นควรเปลี่ยนเฉพาะเครื่องหมายเพียงเล็กน้อยเท่านั้น

๒. การกำหนดให้ข้าราชการแต่งเครื่องแบบมีเครื่องหมายบอกฐานะแตกต่างกันตามระดับตำแหน่งหรือระดับเงินเดือน ไม่เหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบันและยากที่จะกำหนดได้โดยปราศจากปัญหา ด้วยเหตุผลหลายประการ คือ

(๑) ขัดกับความรู้สึกของสังคมปัจจุบันที่ไม่ต้องการให้แบ่งชั้น

(๒) ไม่ตรงเจตนารมณ์ในการร่างพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ ที่ให้เลิกชั้นข้าราชการพลเรือนโดยเหตุผลว่า ไม่ควรมีการแบ่งชั้นของข้าราชการ (ชั้นของคน) คงให้มีแต่ระดับของตำแหน่งหน้าที่เท่านั้น (ไม่ใช่ระดับของคน) เกี่ยวกับเรื่องนี้ได้มีผู้เขียนวิพากษ์วิจารณ์ลงหนังสือพิมพ์บ้าง เป็นหนังสือถึง ฯพณฯ นายกรัฐมนตรีบ้าง ว่าการเลิกชั้นข้าราชการพลเรือนแล้วยังคงให้แต่งเครื่องแบบมีเครื่องหมายบอกระดับอยู่อีกนั้น เท่ากับเป็นการเปลี่ยนคำว่า "ชั้น" มาเป็น "ระดับ" เท่านั้นเอง ไม่ตรงกับเหตุผลในการแก้ไขพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนตามที่เคยชี้แจงไว้

(๓) มีการวิพากษ์วิจารณ์กันมากว่า เครื่องแบบที่มีเครื่องหมายแบ่งชั้น หรือระดับตำแหน่งหรือระดับเงินเดือนนั้น ก่อให้เกิดความแตกแยกในหมู่ข้าราชการ ระหว่างผู้มีอาวุโสในทางเงินเดือนกับผู้มี

อาวุโสในทางตำแหน่ง และระหว่างข้าราชการประเภทซึ่งรับเงินเดือนตามตำแหน่ง (เช่น ข้าราชการพลเรือนสามัญ) กับประเภทซึ่งรับเงินเดือนตามตัวคน (เช่น ข้าราชการครู ข้าราชการมหาวิทยาลัย และข้าราชการพลเรือนในพระองค์ เป็นต้น) ซึ่งกำลังเป็นเหตุให้ครูร้องเรียนขอแก้พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยข้าราชการครูอยู่ในขณะนี้ ทั้งนี้รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการก็เคยกล่าวถึงเรื่องนี้ในที่ประชุมพบปะกับผู้แทนครูที่มาร้องเรียนขอแก้พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยครู ว่าปัญหาที่ครูไม่พอใจมีมูลเหตุส่วนหนึ่งมาจากเครื่องแบบที่มีเครื่องหมายบอกระดับเงินเดือน ซึ่งเมื่อใช้ระบบใหม่แล้วทำให้บางคนได้แต่งเครื่องแบบที่มีเครื่องหมายสูงกว่าเดิมไปเท่าหรือล้ำหน้าบางคนที่อาจมีตำแหน่งเหนือกว่า ทั้งนี้ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการก็เคยปรารภว่า ควรเลิกใช้เครื่องหมายบอกระดับตำแหน่งหรือระดับเงินเดือนเสีย

(๔) การจัดแบ่งเครื่องหมายบอกฐานะข้าราชการตามระดับเงินเดือนหรือระดับตำแหน่ง ไม่อาจทำได้โดยปราศจากปัญหา เพราะข้าราชการพลเรือนมีหลายประเภท บางประเภทรับเงินเดือนตามตำแหน่งซึ่งระดับเงินเดือนกับระดับตำแหน่งตรงกัน (เช่น ข้าราชการพลเรือนสามัญ) บางประเภทดำรงตำแหน่งหนึ่งอาจรับเงินเดือนได้หลายระดับ (เช่น ข้าราชการครู ข้าราชการพลเรือนในพระองค์) บางประเภทไม่มีระดับเงินเดือนเลย (เช่น ข้าราชการพลเรือนรัฐพาณิชย์) จึงไม่อาจยึดถือระดับเงินเดือนหรือระดับตำแหน่งมาเป็นเกณฑ์กำหนดเครื่องหมายบอกฐานะข้าราชการบนเครื่องแบบให้เสมอเหมือนโดยปราศจากความเหลื่อมล้ำกันได้ แม้แต่ในหมู่ข้าราชการประเภทเดียวกัน เช่น ข้าราชการครูด้วยกัน ถ้าใช้ระดับเงินเดือนเป็นเกณฑ์กำหนดเครื่องหมายบอกฐานะดังกล่าว อาจมีกรณีที่ครูน้อยแต่งเครื่องแบบชั้นสูงกว่าผู้ช่วยครูใหญ่ก็ได้ เพราะครูน้อยรับเงินเดือนในระดับ ๒ ถึงระดับ ๔ ผู้ช่วยครูใหญ่ที่รับเงินในระดับ ๒ ถึงระดับ ๔ ครูน้อยที่ทำงานมานาน รับเงินเดือนในระดับ ๔ ก็แต่งเครื่องแบบชั้นสูงกว่าผู้ช่วยครูใหญ่ที่ยังรับเงินเดือนในระดับ ๒ ซึ่งจะเป็นปัญหาในการบังคับบัญชาต่อไป

ด้วยเหตุผลต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น สำนักงาน ก.พ. จึงเห็นว่า เครื่องแบบข้าราชการไม่ควรมีเครื่องหมายบอกระดับตำแหน่งหรือระดับเงินเดือน หากจะให้มีเครื่องหมายบนอินทธนู ก็น่าจะมีเพียงเครื่องหมายบอกประเภทข้าราชการว่าเป็นข้าราชการประเภทใด เช่นข้าราชการพลเรือนวิสามัญ ข้าราชการพลเรือนสามัญ ข้าราชการครู ข้าราชการพลเรือนรัฐพาณิชย์ หรือข้าราชการพลเรือนในพระองค์ ฯลฯ เท่านั้น

จึงเรียนมาเพื่อประกอบการพิจารณาต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) **จินดา ณ สงขลา**

(จินดา ณ สงขลา)

เลขาธิการ ก.พ.

สำนักงานเลขานุการกรม

โทร. ๘๑๓๓๓๓, ๘๑๘๔๗๕

ต้นฉบับไม่มีหน้านี้

ต้นฉบับไม่มีหน้านี้

ต้นฉบับไม่มีหน้านี้

ต้นฉบับไม่มีหน้านี้

ต้นฉบับไม่มีหน้านี้

ท้ายเล่ม

ผู้ทรงคุณวุฒิในการบริหารงานบุคคลท่านหนึ่งให้ข้อคิดเห็นที่น่าสนใจว่า ปัญหาสำคัญ ๆ ที่มีอยู่ในราชการพลเรือน เช่น การเล่นพรรคเล่นพวก การใช้คนไม่ตรงกับงาน การทำงานแบบล่าช้า อืดอาด และการทำงานโดยไม่รับผิดชอบ เป็นต้น ปัญหาเหล่านี้ แก้ไขได้ง่ายมาก ถ้าให้ความสำคัญกับบุคคลที่เป็นผู้บังคับบัญชาระดับสูงของหน่วยงานเหล่านั้น โดยเฉพาะเรื่องใหญ่ ๆ ๒ เรื่อง คือ

๑. ต้องให้ผู้ที่เป็นผู้บังคับบัญชามีอำนาจหน้าที่เหมาะสมกับความรับผิดชอบที่มอบให้ เช่น รับผิดชอบงานระดับกรมจะต้องมีอำนาจให้คุณให้โทษข้าราชการในกรม หรือมีอำนาจปรับปรุงหน่วยงานให้สามารถดำเนินการตามหน้าที่ให้เป็นผลดีได้

๒. ต้องให้การศึกษาแก่ผู้บังคับบัญชาระดับสูงให้มีความรู้เกี่ยวกับการบริหารงานสมัยใหม่ คือ ติดตามให้ทันกับวิชาการบริหารงานที่เปลี่ยนแปลงไป มิใช่ยึดถือวิธีการที่คนอื่นเขาเลิกใช้กันไปแล้ว นอกจากนั้นยังต้องได้รับการพัฒนาในเรื่องโลกทัศน์ให้มองปัญหาสอดคล้องกับที่คนส่วนใหญ่เขาคิดเขาอ่านกัน

ทั้งนี้ เพื่อสร้างผู้บังคับบัญชาที่มีคุณภาพ และมีความสามารถในการควบคุมกลไกที่สลับซับซ้อนของระบบราชการ และแก้ปัญหาของระบบราชการให้ทุเลาเบาบางหรือหมดไปได้ในที่สุด

แต่ภายใต้สภาพแวดล้อมของระบบข้าราชการในปัจจุบัน การฝากความหวังของระบบราชการไว้กับผู้บังคับบัญชาระดับสูงแต่เพียงอย่างเดียว จะมีความมั่นใจได้มากนักหรือ

ปัญหาที่ทำให้วางใจไม่ได้สนิทนักก็คือ หากผู้บังคับบัญชาระดับสูงคนนั้น ไม่ยอมรับรู้อำนาจหน้าที่ที่เหมาะสมหรือใช้ท่าที่ที่เป็นปฏิปักษ์กับคนทั้งหลาย เช่น ยังเห็นแก่ญาติมิตรหรือใช้สิทธิและประโยชน์ของราชการเป็นสิ่งตอบแทนความดีความชั่วส่วนตัว ปัญหาจะไม่ยิ่งร้ายแรงไปกว่าเดิมอีกหรือ

ข้อสำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ แรงผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขนานใหญ่ในระบบข้าราชการซึ่งเคยชินกับการทำงานในแบบเจ้าขุนมูลนาย ตลอดจนการทำงานแบบต้องการชื่อเสียงส่วนบุคคลและส่วนใหญ่เป็นการหยิบยื่นให้ประชาชน ด้วยเหตุนี้จึงต้องปรับปรุงการทำงานในลักษณะช่วยเหลือกันคนละไม้คนละมือหรือแบ่งงานกันทำตามความรู้ความสามารถเพื่อมุ่งสนองความต้องการของประชาชน และสัมพันธ์กับการดำเนินชีวิตของเขาด้วย

ถึงอย่างไรก็ตามปัญหาในส่วนหลังนี้นับว่าน้อยมาก และไม่น่าจะเกิดความสับสนวุ่นวายแต่ประการใด